

P.2129

Calul

Magazin

Anul III • nr. 10 • 9.90 lei

6423037000029

P.2129

F.M.V.B.

TURNIRE MEDIEVALE

■ Acad. Constantin BĂLĂCEANU STOLNICI

Evul mediu apusean, considerat pe nedrept o epocă sălbatică, a cultivat o serie de spectacole ca cele ale saltimbancilor, jonglerilor și artiștilor ambulănți din piețele marilor orașe sau de la târguri, reprezentațiile teatrale din fața marilor catedrale, chermeze cu decoruri uneori somptuoase, cortegii festive religioase sau nobiliare, recitaluri poetice cântate de truveri și trubaduri, concerte date de menestrelți, parade militare și mai ales luptele dintre cavaleri organizate de marii seniori.

Aceste lupte nu erau numai o manifestare grandioasă menită să satisfacă dorințele de spectacol ale nobilimii și ale norodului, dar prin pregătirea și executarea lor erau, ca și vânătorile, exerciții în timp de pace pentru a menține condiția fizică și îndemânarea cadrelor superioare ale oștirilor. De asemenea constituiau și prilejul pentru marii seniori și vasalii lor să demonstreze calitatea cavalerilor de care dispuneau și puterea lor financiară, căci aceste lupte costau foarte mult. E drept că de multe ori organizatorii împrumutau banii necesari de la cămătarii evrei, de la băncile existente sau de la unele organizații paramilitare bogate cum era Ordinul Cavalerilor Templieri. Luptătorii înșiși erau motivați pe de o parte prin notorietatea pe care o obțineau și pe de altă parte prin câștigurile pe care învingătorii le realizau sub forma de

daruri prețioase, pungi de galbeni, cai de calitate sau armuri. Uneori învinsul era luat prizonier și eliberat în schimbul unei răscumpărări proporționale cu rangul celui capturat. Nu rareori răsplata era mâna unei fete de sânge albastru.

Luptele cavaleresti erau și o afirmare a nobilimii căci numai nobilii, începând cu cavalerii, puteau lua parte la ele. Erau totodată un prilej de a afișa simbolurile aristocrației vest-europene, căci tribunele, incinta, corturile cavalerilor, coifurile, tunicile, scuturile, valetii, scutierii, mai ales heraldicii, valtrapurile de pe cai, ca și flamurile ce fluturau din belșug erau împodobite cu steme, coroane, panglici, panașuri, devize și alte simboluri heraldice aurite, argintate sau în culori multiple, care creau un cadru scenografic de o somptuozitate impresionantă, mai ales când bătea soarele, cadru pe care figurile („enluminurile”) din manuscrisele vremurilor îl redau cu o strălucire impresionantă.

Ceea ce se uită este că reprezentau și o ocazie de exprimare a acelei forme de feminism

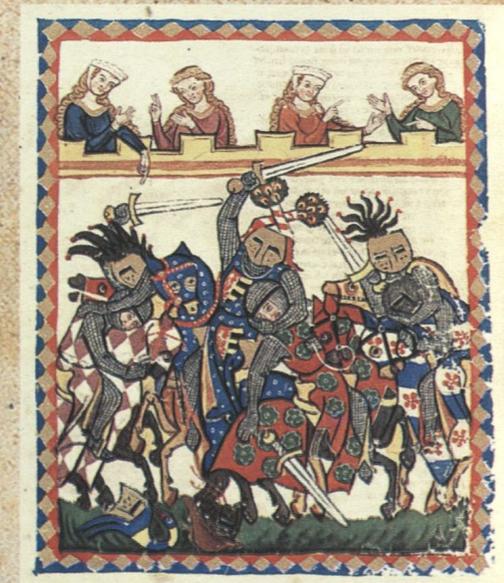
propriu evului mediu, căci luptele erau închinatelor unor tinere femei alese de combatanți, iar premiile erau de obicei date de femei alese de organizatori, în general de seniorul ce prezida aceste jocuri marțiale.

Aceste lupte-spectacol implicau respectarea cu strictețe a unui cod de onoare foarte riguros a cărui încălcare era sancționată foarte serios de arbitrii sau maestrul de ceremonie, numiți „roi d'armes”.

Astfel, un strămoș de-al meu, Falconet baron du Mont, în anul 1425, în cursul unui turnir la Montmelian, după ce a fost învins de seniorul de Chaland, vărul ducelui Amedeu VIII de Savoia, a avut o

ieșire violentă și a smuls din mâinile învingătorului cele trei inele de aur care reprezentau premiul. Pentru această neconvinișă a fost condamnat la pierderea stemei sale, ceea ce pentru vremurile respective era foarte grav, și înlocuirea ei cu o altă în care erau incluse trei inele care să amintească descendenților săi de gestul său inadmisibil. Totodată a fost anulată apartenența sa la vechea familie du Mont, și a fost scos împreună cu urmașii săi din arborele genealogic respectiv.

Citind relatările contemporane se poate vedea că inițial erau folosite două variante de cai. Unii cai erau de dimensiuni medii, foarte mobili și nervoși, în timp ce alții (destrierii) erau cai mari, puternici, cu o crupă bine dezvoltată, cu pieptul larg

și picioare puternice, cu o frunte uneori ușor convexă și cu ochii bine lateralizați.

Erau calmi (cu sânge rece) dresați să meargă și în buieștru, capabili să se miște ușor, să se întoarcă repede, să sprinteze și să se oprească brusc chiar dacă erau încărcăți cu greutatea mari. Destrierii au fost caii de elecție pentru lupte și turnire. Până prin veacul al XIV-lea caii erau acoperiți doar cu valtrapuri multicolore luxoase atârând uneori până pe jos, purtând însemnele heraldice ale cavalerului. Pe frunte aveau o apărătoare de oțel protectoare („champron” sau „chanfron”) iar șeaua avea un spătar care să suporte călărețul când era împins cu lancea. Mai târziu, caii au fost protejați cu armuri metalice grele, ceea ce a dus la utilizarea doar a destrierilor masivi și puternici. Gâtul era protejat de o serie de plăci inelare formând „criniera”, purtau o „crupieră” și un pectoral („poitrail”) de metal sau de piele cu plăci de metal, iar flancurile erau apărate de alte piese metalice sau de piele cu metale („flanchards”). De multe ori și hățurile erau ocrotite metalic pentru a nu putea fi tăiate.

Veșmintele cavalerului erau și ele foarte complexe.

În primele timpuri, pe corp purta o cămașă („chainse”) iar deasupra acesteia un fel de halat capitonat cu cânepă numit „gameson”.

Pe cap avea o bonetă strânsă de mōleton. În jurul gâtului își puneă un fel de zgardă („gorgier”) de piele cu câteva zale iar peste gameson purta o cămașă de zale („haubert”) continuată cu o glugă de zale („camail”). Picioarele, gambele și coapsele erau învelite și ele în zale peste ciorapi de in. De picioare erau fixați pintenii (cu un vârf ascuțit, fără roțița dințată ce va fi folosită mai târziu). Pe cap, peste camail,

purta un coif cilindric de oțel cu fundul ușor bombat. Peste haubert puneă, ca să nu se încăingă zalele prea tare la soare, o tunică („surcot”) pe care erau țesute vizibil armeriile cavalerului. Măinile îi erau protejate cu mănuși cu plăci metalice articulate („gantelets”).

Începând din veacul XIV, dar mai ales în cursul veacului XV, cămașa de zale a fost înlocuită cu armura metalică formată din piese detașate sau articulate, uneori prelucrate artistic care era mai rezistentă dar și mult mai grea, ceea ce îi obliga pe cavaleri să folosească un fel de macara ca să se suie în șea. Tunica a fost abandonată iar coiful a devenit foarte complicat, rotund, mulat pe cap, cu o vizieră ce acoperea fața dar care putea fi ridicată. El a fost împodobit în creștet cu ornamente heraldice („cimier”) extrem de decorative.

Armele de atac folosite erau până la sfârșitul secolului XIII aceleași cu cele utilizate în război și anume lancea (cea mai importantă), buzduganul sau securea, paloșul și pumnalul. Există atestări potrivit cărora, la sfârșitul secolului XIII, la cele mai multe turnire, se foloseau paloșe și pumnale fără tășuri ascuțite și lănci cu vârful rotunjite.

Ca armă defensivă, cavalerii purtau scuturi din piei tăbăcite, special dispuse în straturi, suprapuse într-un cadru de lemn sau erau realizate din metal, în special din fier. Inițial aveau o formă alungită, rotundă în partea superioară și în unghi ascuțit în partea inferioară și se mânuiău ușor călare. Mai târziu scutul s-a scurtat, căpătând forma clasică preluată apoi de heraldiști pentru alcătuirea stemelor. S-au folosit și

scuturi mici, rotunde sau pătrate pentru luptele corp la corp. Scutul purta pictate armeriile cavalerului și servea astfel și pentru identificarea sa în arenă sau pe câmpul de luptă. Când cavalerul nu era angajat în lupte, scutul era purtat de scutier.

Turnirele erau manifestări militare de mare anvergură menționate încă din secolul IX, care se desfășurau pe un câmp situat de obicei la granița dintre două feude, în fața unui public numeros, aparținând tuturor claselor. Unii cronicari le numeau „conflictus Gallici”. Erau pregătite din timp de mari seniori (principi, duci, conți) cu multă grijă și nu se puteau ține în cursul posturilor sau ale marilor sărbători creștine.

Ridicau foarte mari probleme de organizare căci, pe lângă seniorii participanți și cavalerii luptători cu tot personalul lor de grăjdari, scutieri, valeți stegari, se aduna și un public foarte numeros care trebuia cazat și hrănit. Spațiile disponibile erau reduse, de aceea se recurgea la improvizații în magazii și mai ales în corturi. Evident că erau atrași numeroși negustori, actori ambulănți, jongleri, cântăreți, truveri sau trubaduri, ghicitori, infractori și cerșetori.

La ele participau mai multe echipe de cavaleri conduse de seniorii lor și fluturând flamurile de identificare. Numărul combatanților era variabil de la câteva zeci la câteva mii. Ei de obicei se grupau în două tabere ce se confruntau apoi conform regulilor medievale, sub ochiul atent al arbitrilor. Aceste reguli au fost scrise în jurul anului 1066 de Geoffroy de Preully.

Înainte de începerea spectacolului, coifurile și scuturile erau expuse sub flamurile respective în curtea unei mănăstiri.

Începerea era anunțată de heralzi, cu sunete de goarnă în urma semnalului dat de marele senior ce prezida turnirul. Apoi lupta se desfășura ca orice confruntare de cavalerie grea cu șarje, contra șarje, retrageri sau manevre de diversiune. Confruntarea era destul de violentă. De aceea erau răniți și uneori și morți chiar și după ce armele au fost îndulcite. Decizia de încetare aparținea tot seniorului ce prezida într-o tribună specială, înconjurat de invitații săi, printre care și numeroase femei. El declara care echipă era câștigătoare și cui trebuia înmănat trofeul. Confruntarea era destul de violentă.

Din această cauză, Biserica Catolică a interzis turnirele în repetate rânduri la conciliile de la Clermont (1130), de la Lateran (1179) și la cel de la Lion (1245), însă fără nici un rezultat, ca și interzicerea ordonată în 1260 de către regele Ludovic IX cel Sfânt. Turnirele s-au ținut până la sfârșitul Renașterii. Practic, Carol Teme-

rarul, marele duce al Burgundiei, le-a pus capăt în 1468.

Analele istoriei păstrează amintirea unor turnire celebre prin amploarea și strălucirea lor. Dintre acestea menționăm marele turnir din martie 1000 de la Troyes, turnirul din istmul Corintului organizat în 1304 de principele de Achaia și, mai ales, turnirul de la Chauvency din 1285, organizat de contele de Chiny și admirabil descris cu multe amănunte de Jaques Bretel, la care au participat împăratul Rudolf de Habsburg, regele Ottakar II al Boemiei, ducele Ferri III al Lorenei și Ioan I de Brabant, cu cavalerii din Lorena, Alsacia, Renania, Palatinat, Flandra, Hainaut, Artois, Burgundia, Franța, Berry și Sacerois.

Paralel cu turnirele de echipă, începând cu sfârșitul secolului XIV, se desfășurau și confruntările dintre doi cavaleri, acele „joutes” („justing”, „Tjost”) care au fost una din distracțiile prețuite ale evului mediu tardiv, mai ales că se țineau și independent de marile turnire. Regele Carol VI al Franței a contribuit foarte mult la dezvoltarea lor. Organizarea acestora era mult mai ușoară căci necesitau un teren mic, de obicei în preajma castelului seniorului local sau într-o piață publică iar participanții erau mai puțin numeroși. Aceasta nu înseamnă că interesul era mai mic, sau că desfășurarea lor era mai puțin fastuoasă. Ornamentele heraldice și protocolul aulic erau tot atât de prezente ca și la marile turnire iar durata lor se putea prelungi chiar până la o lună. Arena era înconjurată de flamuri, tribuna era împodobită cu panouri heraldice, ghirlande de flori și covoare somptuoase iar alături de arenă mai erau corturile cavalerilor ornate cu draperii și steme. În tribună, seniorul și curtea sa, mai ales femeile, erau îmbrăcați cu luxul caracteristic evului mediu gotic.

Pe lângă tribuna seniorială se acuiuau acele orchestre medievale de „menstreux și mnestrelles” care cântau acompaniați de trompete, flauturi și de acele mici orgi portative caracteristice pentru acele vremuri. Vestitul poet medieval Wolfram von Eschenbach, în poemul său închinat lui Parsifal, Froissart în cronica sa din 1300 dar și marele romancier sir Walter Scott în romanul său Ivanhoe din 1819 ne-au dat

descrieri minunate ale acestor competiții.

Luptele se desfășurau pe o arenă alungită, îngrădită, numită „lice” în fața palatului sau a unei tribune senioriale. Acest teren era împărțit în două benzi paralele, separate de un gard sau de un șir de panouri sau draperii. Fiecare cavaler șarja pe o singură bandă, galopând, unul în sens invers față de celălalt. Pornirea se făcea la semnalul dat de senior și întărit de goarne și trompete de la extremitățile opuse și cursele se repetau până ce seniorul oprea lupta proclamând învingătorul care era ovaționat și își primea răsplata (de cele mai multe ori armele, armura și calul celui învins).

Cea mai clasică înfruntare era cea cu lancea. Câștiga cel care reușea să-l doboare din șea pe adversarul său sau cel care rupea mai multe lănci împungând concurentul. Se luau în considerare și punctele acumulate prin atingerile, cu vârful lăncii, a scutului, coifului sau armurii adversarului.

De multe ori, confruntarea implica trei probe: una cu lăncile, cea de-a doua cu topoarele sau buzduganele iar a treia cu paloșele și pumnalele. „Jutele” acestea erau destul de periculoase. Luptătorii erau de multe ori grav răniți și uneori chiar omorâți.

La 30 iunie 1559, la Paris, în cursul unei astfel de competiții dată la „Hotel de Tournelle” cam unde se află astăzi „Place des Vosges”, regele Henric II al Franței este împuns în ochi de contele Gabriel de Montgomery. Cu toate îngrijirile primite de la Ambroise Parré și de la Vesale, venit special din Bruxelles, regele moare după zece zile de chinuri cumplite. Câteva zile mai târziu, regina Caterina de Medicis interzice definitiv jutele sub toate formele.

Ele au fost reluate în zilele noastre de anumite cluburi dar evident nu sunt decât o replică cu un interes mai mult comercial sau turistic. Nu au decât meritul că folosesc cai de calitate pe care îi selecționează și îi îngrijesc cu pasiune.

CALUL TROIAN

■ Florin CODRE

Mircea Eliade scrie de câteva ori în jurnalele sale că a adus în „cetatea” științelor spre credințele religioase un cal troian. M-a interesat să aflu ce a vrut să spună savantul nostru cu această expresie. Am întreat în stânga și dreapta. Vă relatez, aici, ce am aflat.

La ora când se consacra drept savant de talie mondială al istoriei religiilor, acest domeniu era confiscat de o dogmă: aceea potrivit căreia istoricul credințelor și ideilor religioase trebuie să nu fie nici creștin, nici islamist etc. Dacă era indiferent religios (fără vreo credință anume, adică), era O.K. Iar dacă era ateu, era chiar și mai O.K.

Eliade nu era nici indiferent, nici ateu. Calul troian pe care îl aducea el în războiul vremii sale era o anume poziție religioasă a cercetării așa-zis științifice. Dar care? Era clar că nu era una creștină. Era clar că nu era nici una din pozițiile religioase ce încă dominau vremurile. Și totuși, era una anume. Era mai greu de recunoscut. De ce? Pentru că savanții vremii nu știau să o vadă în seria credințelor religioase. Acești savanți ar fi recunoscut-o doar ca poziție metafizică dacă le-ar fi fost prezentată. Ei nu aflaseră încă (nici azi n-au aflat încă) ceva esențial: acea poziție metafizică putea fi trăită religios, ca o credință particulară, dar nu era o credință particulară.

Încerc să o descriu, fără să o numesc (adică fără să prezint „istoria” propriilor sale tradiții).

Subiectul (Eliade, în acest caz) se roagă (se concentrează) în așa fel încât, la un moment dat, reușește să-și liniștească marea de gânduri. Apoi se concentrează asupra unui singur gând de la suprafața acestei mări (să zicem că stă concentrat pe imaginea soției). Realizează, fără gânduri, dualitatea: pe de o parte, eu, concentrându-mă; pe de altă parte, ea, imaginea soției mele. Apoi? Trebuie să poată trece, fără gând, dincolo de dualitate. Eu și ea una suntem! Nici o diferență! Apoi? Trebuie să poată merge mai departe: eu și lumea una suntem. Și mai departe: nu există eul meu, nici lumea nu există, numărul total al minților în univers este una, totul este una, întotdeauna...

Nu știm cât de departe știa Eliade să-și poartă starea de nondiferențiere metafizică. Știm doar că savantul avea zeci de nume tradiționale pentru acest fel de nondiferențiere trăită conștient, dar fără gând. Ce știa Eliade iar alți savanți nu știau (calul troian, nu-i așa?) era că, în fapt, dincolo de doctrine, toate trăirile religioase se trag (și sunt) una cu această stare.

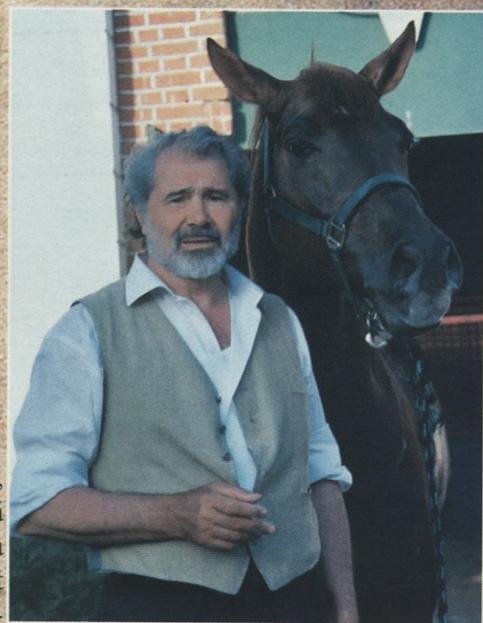
Eliade a numit starea aceasta într-un fel propriu: „primatul spiritualului”. Nu a îndrăznit să-l descrie în clar, ca să nu fie acuzat, precum maestrul său din tinerețe René Guénon, de dogmatism fundamentalist și de trădare a obiectivității științifice.

Dar Eliade știa că în domeniul religios nu poate exista decât această stare metafizică în care obiectul și subiectul sunt depășite prin trăirea non-dualității, prin conștientizarea non-separabilității lucrurilor și ideilor.

Vedea continuitatea și discontinuitatea ideilor religioase dintr-un punct metafizic care le unifica.

Acesta era calul troian pus de Eliade în cartea științei despre religii.

Cândva, în tinerețe, Eliade s-a amăgît că din primatul spiritualului ar putea face conștientizarea faptului că marea apostazie a gândirii moderne este aceea de a pune primatul politicului înaintea celui spiritual. Încă trăim în apostazia modernă. Calul troian eliadesc nu-și poate elibera energiile. Încă. Atunci când o va face, lumea va cunoaște o nouă geneză.

■ REDACTOR ȘEF:

Dora STĂNESCU

■ EDITORI SENIORI:

Acad. Constantin
BĂLĂCEANU STOLNICI
Florin CODRE

■ EDITOR:

Ioan CRISTESCU

■ EDITORIALIȘTI:

Cristian ȚOPESCU
Ioan GROȘAN
Ioan BUDUCA
Ioan GYURI PASCU
Emanuel FÂNTÂNEANU
Traian T. COȘOVEI
Eugen CRISTEA

■ SECRETAR DE REDACȚIE

Tatiana SEGAL

■ COLECTIV DE REDACȚIE:

Nina LUPU

Ioan VALERIU

■ CONSULTANȚI

Robert BARTHA
Dr. Anca BOGDAN
Ing. István Iános ANTAL
Doina PIEPER
Mihail LECHKUN

■ GRAFICĂ:

XPRESS Media Services

■ CORECTURĂ:

Emilia VELCU

■ MARKETING:

Viorel PĂUNESCU

Editată de

World Media
GRAPH

Editura Tracus Arte

Str. Pictor Sava Henția nr. 2,

Sector 1, București

Tel: 0728/320.453

Fax: 021/22.34.111

E-mail: world.mediagraph@gmail.com

calulmagazin@gmail.com

www.calulmagazin.com

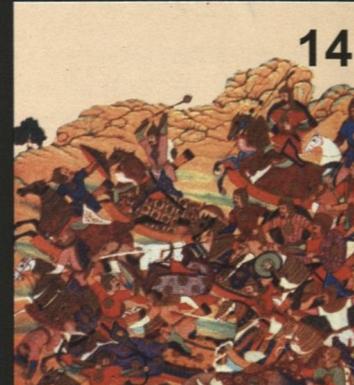
Reproducerea integrală sau parțială a textelor și imaginilor se poate face numai cu acordul World MediaGraph.

Foto: Adina Lupu, Claudia Ramba, Mihail Lechkun, Antal István, Mediafax Foto, Vario Images

s u m a r

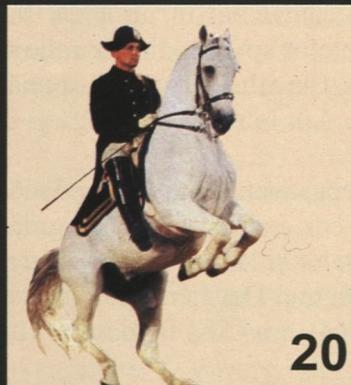
Turnire medievale

Mongolii

Calul în istoria Japoniei

Școala Spaniolă de Călărie

Rasele de cai din România

editorial

- 4 Turnire Medievale
din ieslea literară
- 10 Un cal prea îndepărtat
Din iubire în iubire
din ieslea artistică
- 11 Un regat pentru un cal
lecturi
- 12 Xenofon
- 13 Succesul olimpic
al lui Rang și neșansa
echipei României
galop și civilizații
- 14 Mongolii
- 16 Calul în istoria
Japoniei (III)
ecvestră
- 20 Școala Spaniolă
de Călărie
restituiri
- 22 Rasele de
cai din România
dosar rase
- 24 Poteca Huțului
- 26 Akhal-Tecke
jocurile olimpice
- 28 Bige și cvadrige
- 29 După 62 de ani
Germania
„Über Alles“
- 35 Obstacole
Surprize... Surprize
- 40 Tabloul medaliaților
Beijing 2008
- 42 Dresaj
A treia coroană
olimpică pentru Anky
competiții
- 46 Cupa României
la Atelaje
- 47 De la șaretele
cu penuri la succesele
internaționale
- 48 Zilele Ecvestre la Bodoc,
Covasna
- 50 Campionatul Național
de Atelaje cu doi cai,
Cârța 2008

Akhal-Teke

26

Jocurile Olimpice
Beijing 2008

28

Cupa României la Atelaje

44

Sursele de energie
pentru caii de atelaje

51

hipica

51 Aspecte privind
sursele de energie
pentru caii de atelaje
sănătate

53 Comportamentul
digestiv la cabaline
concursuri

55 WorldHorse Well-Fare
Un program util
pentru România
pictorial

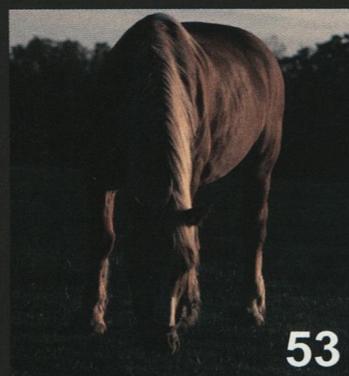
57 Poveste de vară
herghelii

58 Istorie, Prestigiu
și Legendă Vie
Sâmbăta de Jos
cunoaștere

62 Echitația naturală,
o revoluție blândă și sigură
concursuri

65 Noutăți sportive
anunțuri

66 Cumpărări/vânzări

Comportamentul
digestiv la cabaline

53

Zilele Ecvestre la Bodoc, Covasna

48

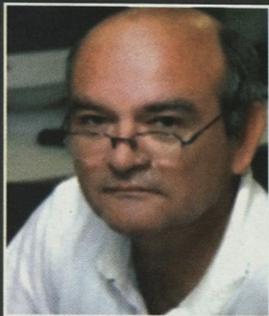
WorldHorse Well-Fare

55

Istorie, Prestigiu și Legendă Vie
Sâmbăta de Jos

58

UN CAL PREA ÎNDEPĂRTAT

Ioan GROȘAN ■

A m predat ani în șir într-o școală generală din București povestirea „Fefelega” a lui Ion Agârbiceanu. Țin minte și acum cât de impresionați erau elevii de soarta tragică a acelei femei din Apuseni, căreia îi muriseră toți cei cinci copii înainte de a împlini cincisprezece ani și care, spre a-și câștiga cât de cât existența, era silită, pe abrupte cărări de munte, să care piatră auriferă, împreună cu calul ei, bătrânul Bator. Ca să le mai descrețesc frunțile, făceam cu elevii mei exerciții de imaginație, punându-i în situația să fie ei scriitori și să compună o altă „Fefelegă”, cu final schimbat, cu „happy-end”. Și – curios lucru! – majoritatea dintre micii proaspeți „creatori” nu se concentra să salveze, în scris, copiii femeii, ci calul! În loc de slăbănogul, de costelivul acela din povestirea austeră a lui Agârbiceanu, aveam brusc un Bator gras, mușchiulos, care nu mai căra sisific pietre, ci era înhămat la o trăsură în care se lăfăia boieroaica Fefelega; fără să știe, elevii mei descriau un echipaj ce se poate vedea și azi, multiplicat, pe străzile Vienei. Mă gândesc acum ce s-ar fi întâmplat dacă i-aș fi pus să citească și să modifice capodopera de răceală și cruzime a lui Marin Preda, „Calul”, în care un țăran se duce, își omoară calul devenit inutil, ba-l mai și belește ca să-i ia pielea; probabil că elevii l-ar fi pus pe patrupezi să-i tragă o copită finală insensibilului stăpân...

Vreau să spun cu asta că în literatura noastră sunt puține secvențe în care să apară noblețea, frumusețea calului sau noblețea legăturii între om și acest animal: câteva pasaje în Sadoveanu, în „El Zorab”-ul lui Coșbuc și... nu-mi mai aduc acum aminte de altele. Ca în realitate, și-n literatură calul, la noi, e văzut ca un animal de povară, un cărăuș, un „tracționist” mereu biciuit, cum erau cabalinele din C.A.P.-urile socialiste (Doamne, și la câte scene de genul ăsta n-am asistat când eram copil!).

Din păcate, nici azi lucrurile nu s-au schimbat prea mult: la țară vedem aceiași „Batori” chinuiți, roși de hamuri improvizate și puși să tragă poveri neverosimile. Calul nobil, calul crescut pentru sport sau pentru pura lui frumusețe e încă, în România, un cal prea îndepărtat.

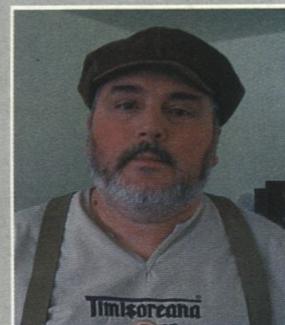
DIN IUBIRE ÎN IUBIRE

■ Eugen CRISTEA

M i-aș fi dorit să scriu astăzi despre lucruri cât mai frumoase legate de aceste minunate făpturi, pe care nu conțesc să le admir de fiecare dată când am ocazia. Pot să vă spun, de pildă, că soția mea este absolut fascinată de căluți, având uneori o senzație de durere fizică în stomac la vederea lor. Pot să vă spun că niciodată nu privește secvențele din filmele de acțiune sau din western-uri, pe parcursul cărora căluții cad odată cu cascadorii. Deși e de meserie, trebuie să-i explic, de fiecare dată, cu din ce în ce mai multă răbdare, că superbe făpturi nu pătesc – în general – mai nimic, fiind direcționați de mâinile agere și îndemnatice ale cascadorilor specializați, vorba ceea, din tată-n fiu. Pentru că nu poți iubi aceste animale decât din tată-n fiu. Ca o tradiție care se transmite din generație în generație. Din iubire în iubire. Continuând cu bucurie filmările la un serial deja celebru legat de viața nomazilor, am avut foarte de curând posibilitatea de a vedea câteva exemplare cu adevărat de patrimoniu, dacă îmi îngăduiți expresia. Pe lângă faptul că în pauzele de filmare am stat alături de căluții implicați în cadru, nu mi-am putut stăpâni curiozitatea de a sta de vorbă cu stăpânii lor. Și mi-am dat seama cu mare bucurie că într-adevăr dragostea pentru cai se transmisese de generații întregi. Felul cum le vorbeau stăpânii, grija de a nu-i ține prea mult în soare – s-a filmat în câmp deschis peste zece ore –, adăpatul la timp, scărpinatul în creștet, chiar mângâiatul, toate astea demonstrau, cu asupra de măsură, fantastica dragoste a acestora față de animal. Care, firește, reacționa la fel. Privirea blândă, înțelegătoare, inteligentă, ochii umezi, un ușor fornăit, arătau cu prisosință că făpturile lui Dumnezeu înțelegeau că sunt tratate așa cum trebuie. Și parcă își exprimau astfel recunoștința...

Depart de mine gândul de a deveni, cumva, patetic. Dar să știți că și mie mi s-au umezit ochii la vederea acestor lucruri superbe. Și, din nefericire, mi-am amintit iar secvențe cumplite dintre cele prezentate – vai! zilnic – pe micile ecrane năpădite de atâta și atâta violență... Mi-am amintit cu oroare de căluții care au murit sufocați din cauza unui dobitoc care i-a înghesuit într-o remorcă neaerisită.

Și? Care-i treaba? Am fi tentați să zicem. Treaba e că nimeni – cel puțin din câte știu eu – n-a luat vreo măsură. Adică să-l bage și pe nenorocitul care nu merită să trăiască într-o remorcă asemănătoare. Și să-l lase acolo. Definitiv. Avem boala asta nefericită de a ne da mari că rezolvăm, vezi Doamne, toate cazurile de acest gen – și nu numai – pentru ca până la urmă să se aleagă praful... Stai liniștit, animalule de om! O să te bucuri de răzbunarea căluților care, acum, te privesc oricum dintr-o lume mult mai bună decât cea în care ești tu condamnat să trăiești în continuare viața ta de nimic. Ai mare grijă!

UN REGAT PENTRU UN CAL

Pavel ȘUȘARĂ ■

Calul, între realitate și vis

Încercarea de a determina rolul pe care l-a jucat calul în existența nemijlocită și în imaginarul omenirii ar fi, poate, una dintre cele mai dificile și mai riscante aventuri culturale. Este, practic, imposibilă tentativa de a separa dinamica umanității, din zorii istoriei și pînă astăzi, de imaginea și de prezența calului, pentru că, într-un mod fatal, aproape organic, cele două existențe converg pînă la contopire, pînă la aglutinarea propriu-zisă. Imaginea mitică a Centaurului nu este decît una dintre multele expresii ale acestei realități de necontestat. Într-un anume fel, calul depășește cu mult simplul statut de unealtă însuflețită, ba chiar și pe acela de partener în lupta continuă a omului cu adversitățile lumii și ale vieții, devenind un adevărat reper al victoriilor sale sau, mai exact spus, un inegalabil factor de civilizație. Complexitatea naturii acestui animal unic, a cărui vîrstă depășește cîteva zeci de milioane de ani, care a fost, de-a lungul timpului, vînat, îmblînzit, temut, iubit, venerat, a reușit să acopere toate exigențele pe care omul și le-a format și impus, atît în așteptările lui individuale cît și în experiențele fundamentale de grup. Aceste exigențe privesc forța, frumusețea, inteligența, agilitatea, personalitatea, loialitatea, grandoarea și măreția. Calul a mutat munții

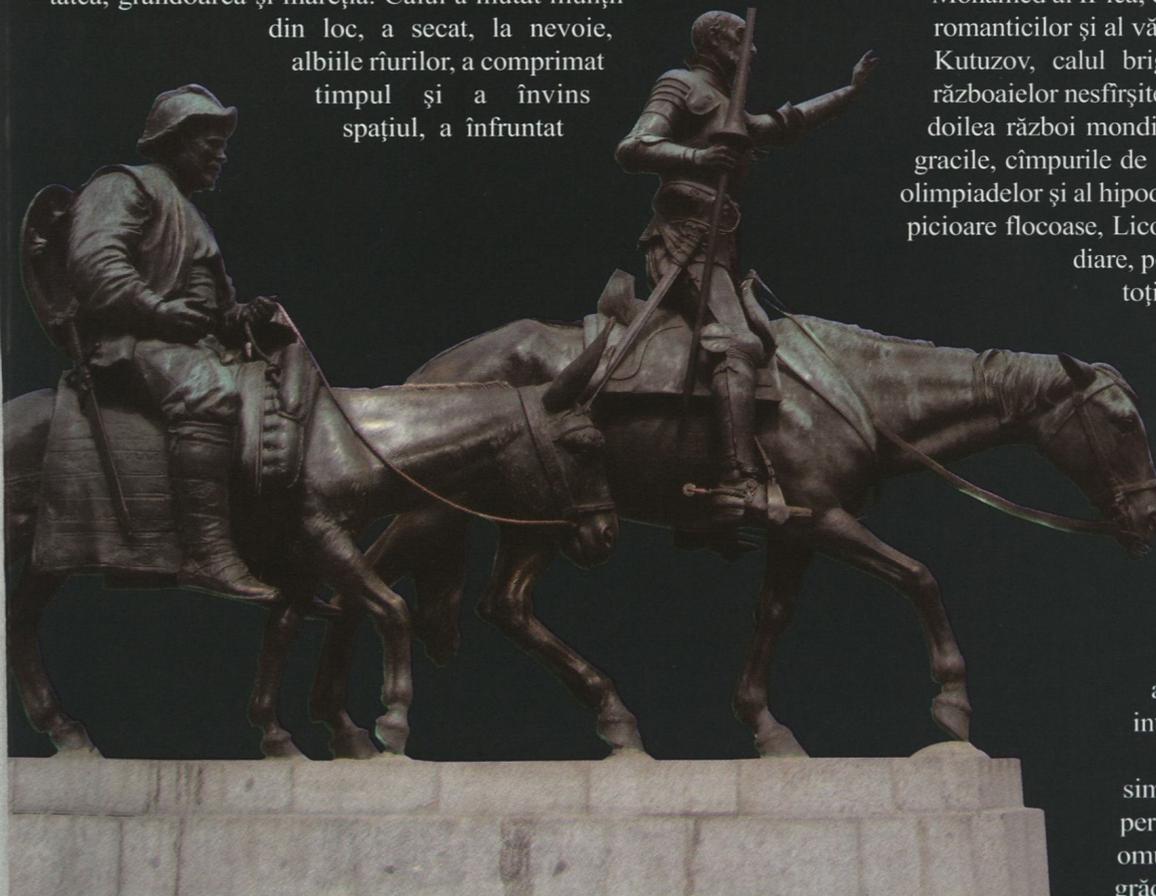
din loc, a secat, la nevoie, albiile rîurilor, a comprimat timpul și a învins spațiul, a înfruntat

povara, a generat eroismul, a acompaniat viața și moartea, a fost martorul activ și neobosit al suferinței, al visului și al iubirii. Cariera sa în lumea reală și în imaginar, în basme, în mituri, în arte și chiar în credințele religioase este una de-a dreptul fascinantă și, în aceeași măsură, inepuizabilă. Calul vîntătorilor din stepele preistorice, calul mîncător de jărat din basmele de substrat, calul lui Alexandru Macedon, calul Cruciaților, al Templierilor și al Teutonilor, calul trubadurilor și al cavalerilor rătăcitori, calul lui

Mohamed al II-lea, calul conchistadorilor și al Don Quijote, calul romanticilor și al văcarilor din Texas, calul lui Napoleon și al lui Kutuzov, calul briganzilor și al amanților infatigabili, calul războaielor nesfîrșite, culminînd cu calul primului și al celui de-al doilea război mondial, calul care a vîruit, cu oasele lui albe și gracile, cîmpurile de luptă ale nebunilor din toate timpurile, calul olimpiadelor și al hipodroamelor, calul de povară, cu șalele late și cu picioare flocoase, Licorna și Pegasul, dar și toate speciile intermediare, pe care nici o enumerare nu le-ar putea epuiza, toți, absolut toți, sînt prinși, ca gîza geologică în apa încremenită și gălbuie a chihlimbarului, în creația poezilor, a dramaturgilor, a povestitorilor, a cîntăreților, a artiștilor plastici. Nu poate fi imaginat un elogiu mai potrivit și mai profund, adus celei mai minunate forme pe care a imaginat-o natura, decît rememorarea imaginii sale, așa cum a fost ea surprinsă, de-a lungul vremurilor, de pictori, de sculptori și de graficieni. Pentru că aici, în artele vizuale, calul are expresie și corporalitate, are mișcare și poezie, are muzică, are viață interioară și măreție exterioară.

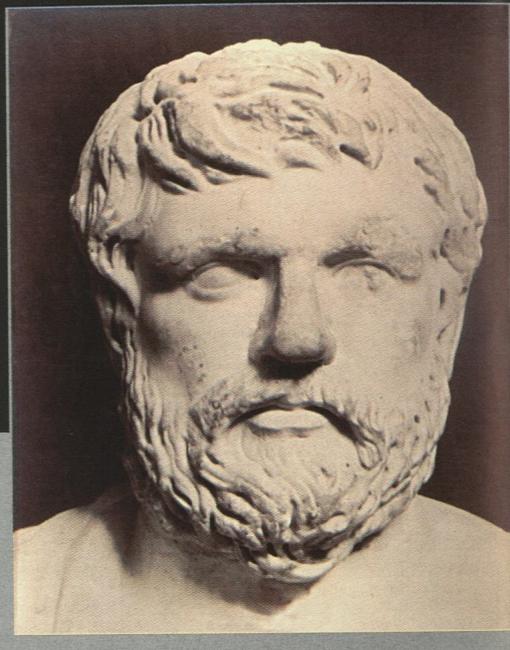
Un regat pentru un cal, nu este decît o simplă interjecție din ampla epopee a acestei perfecțiuni întruchipate fără de care, în mod cert, omul ar fi arătat cu totul altfel. Probabil, ca la grădina zoologică.

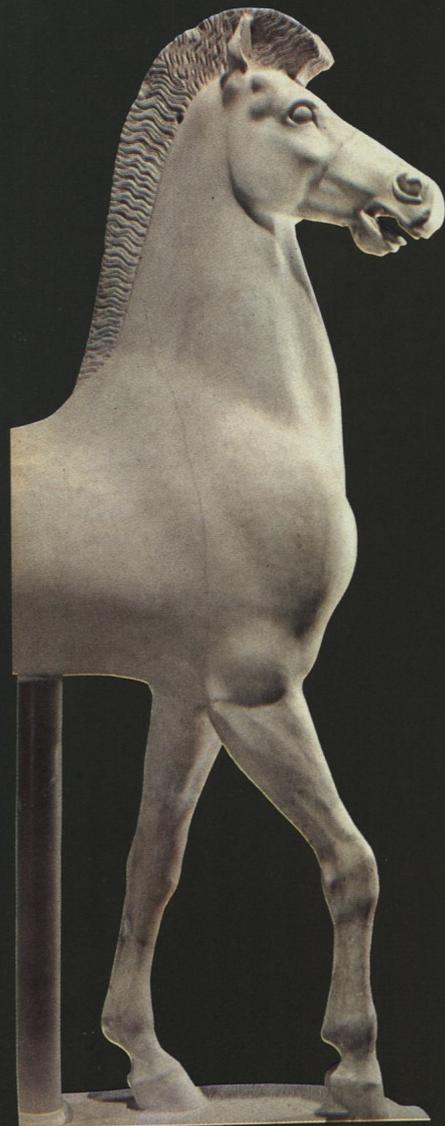
XENOFON

(continuare din numărul trecut)

Odată cu primele scrieri au apărut și primele tratate despre cai. Primul care a scris în limba hitită un tratat de antrenament metodic, pentru dresaj și îngrijirea cailor a fost mitanianul Kikkuli în secolul II î.e.n. În acest număr continuăm cu un fragment din tratatul lui Xenofon (430-355 î.e.n), ce ne uimește prin modernismul său și pledoaria de tact față de acest animal. Paul-Louis Courier a tradus în franceză *Tratatul lui Xenofon*, iar în 2005 la Editura Est Tastet a apărut într-o ediție bilingvă, cu traducerea în română de Irina Mavrodin.

Dat fiind că omul de pe cal se află în pericol de moarte când calul pe care-l călărește e ucis sub el, calul trebuie să poarte și el o armură* care să-i

protejeze capul, pieptul și părțile laterale ale trupului, această ultimă parte a armurii slujindu-i deopotrivă și călărețului, căci îi apără coapsele; dar cel mai important este ca pânțele calului să fie acoperit cu cea mai mare grijă, căci pânțele, ale cărui răni pot fi teribile, este și una dintre părțile cele mai slabe ale animalului. Ea poate fi acoperită chiar și cu o pătură. Locul unde stă călărețul trebuie amenajat astfel încât acesta să se simtă bine instalat în șa, dar fără a răni spinarea calului.

Astfel trebuie apărate aceste părți ale trupului omului și ale trupului calului; dar armura care apără coapsele nu va acoperi piciorul omului, care va fi bine protejat dacă are cizme făcute din pielea din care se fac pingelele. Aceste cizme slujesc în același timp drept armură pentru picior și drept încălțăminte. Pentru a te apăra de lovitură, și cu ajutorul zeilor, iată armura de care ai nevoie; dar pentru a-l lovi pe dușman, noi recomandăm nu atât sabia, cât o spadă foarte lată: căci de la înălțimea la care se află călărețul, lovitură cu o astfel de spadă va fi mai năprasnică decât cea de sabie. Sulița lungă fiind slabă și stingheritoare, recomandăm cele două sulițe din lemn de corn: dacă știi să mânuiești această armă, poți să arunci mai întâi una, și să te slujești apoi de cealaltă îndreptând-o în față, pe o latură sau îndărăt; aceste sulițe de corn sunt tari și ușor de manevrat. Cel mai bun lucru este să arunci cu sulița de la o distanță cât mai

mare: căci astfel ai mai mult timp să te întorci și să apuci cea de a doua suliță. Vom spune aici, în puține cuvinte, care este modul cel mai bun de a arunca sulița. Ducând înainte mâna stângă, strângând pe lângă trup mâna dreaptă, și înălțându-te din coapse, dacă arunci sulița astfel încât vârful să fie puțin întors în sus, ea va porni în chip năprasnic, va lovi la mare depărtare, nimerindu-și ținta, cu condiția ca atunci când o arunci vârful să fie îndreptat spre cel pe care-l vizezi. Toate acestea sunt spuse pentru instruirea și exersarea soldatului din armata de cavalerie. Într-un alt text este explicat ce ar trebui să știe să practice un colonel de cavalerie. * *Era fără îndoială, invenția lui Iphicrate, care imaginase multe schimbări în domeniul armelor; câteva dintre ideile sale au fost acceptate. Am văzut deja cum Xenofon vorbește despre Iphicrate, fără a-l numi. Putem observa că Xenofon nu vorbește de scut când se referă la cavalerie. Când, în cartea a doua din Istoria... vorbește despre scutul călăreților, trebuie să nu scăpăm din vedere că aceștia sunt oameni care luptă când călare, când descălecați. Pe vremea lui, sau aproape pe vremea lui, a existat o cavalerie mare, bine înarmată; dar nu toată lumea aproba folosirea acestei arme. Polibiu însuși își bate joc într-unul din textele sale de contradicția cuprinsă în aceste două cuvinte: cavaleria grea: „Cavaleria fiind, spune el, un lucru în sine ușor și mobil, cum poate fi ea grea?“*

SUCCESUL OLIMPIC AL LUI RANG ȘI NEȘANSA ECHIPEI ROMÂNIEI

(fragment din volumul „Călăreți, obstacole, victorii“, apărut la Editura Sport-Turism, 1978 - Continuare din numărul trecut)

Felix ȚOPESCU ■

Pe plan internațional, prima evoluție a unui călăreț român a avut loc în anul 1909 la Torino (Italia), unde căpitanul Dinu Șoutzu a câștigat „Cupa Ducelui de Genova”. Ulterior, începând din 1910, câțiva călăreți români au participat la concursuri din Franța și Italia, dintre care date precise au rămas la Spa, unde locul I într-o probă de steeple-chase a fost câștigat de cpt. Iacob Filip.

Ajuns seara la Berlin, am găsit cu oarecare greutate pensiunea unde știam că este cazată echipa noastră.

Nu-i nici o exagerare! Pe vremea aceea, olimpicii români de la călărie au locuit pe cont propriu, așa cum de altfel au suportat și toate celelalte cheltuieli ce decurgeau din deplasările în străinătate. Diurnele ce ni se dădeau din țară erau derizorii și față de volumul cheltuielilor păreau mai mult simbolice.

Apariția mea la pensiune a surprins pe toată lumea, deoarece mă credeau reîntors în țară pentru continuarea tratamentului după operație.

Șeful echipei, grijuliu, în speranța că totuși mă va mai utiliza, m-a dus la cabinetul medical din satul olimpic, unde am fost examinat și sfătuit să nu încerc să încălec pentru a nu înrăutăți starea piciorului.

Așadar, „zarurile erau aruncate”, iar mie nu-mi mai rămăsese decât să accept situația așa cum era și să mă mulțumesc cu rolul de supporter al echipei din care făceam parte.

La aceste J.O. călăreții români și-au onorat renumele printr-o comportare de prestigiu.

În volumul „Jocurile Olimpice de-a lungul veacurilor”, Victor Bănciulescu menționa: „Călăria a fost sportul care ne-a produs la Berlin cele mai frumoase satisfacții. Succesele în această ramură sportivă erau într-un fel așteptate, sperate, căci valoarea călăreților noștri – verificată și stabilită la

numeroase concursuri internaționale – le dădea dreptul să aspire la victorii. Dealtfel, călăreții noștri au ajuns la Berlin după un turneu început în țară și care a urmat itinerarul: Varșovia, Düsseldorf, Verden, München. Premiile, cupele câștigate în aceste concursuri făceau din călăreții români adversari de temut pentru gazde. „Marele Premiu al Națiunilor” – tradiționalul concurs pe echipe și individual – a polarizat ca întotdeauna interesul zecilor de mii de spectatori. Sunt greu de reconstituit astăzi împrejurările care i-au privat la Berlin pe călăreții noștri de medaliile de aur meritate: parțialitatea (evidentă) a juriului, emoția mizei mari, neșansa? Poate toate la un loc...”

Ca martor ocular, pot spune că autorul acestor rânduri a intuit perfect cele trei cauze (parțialitatea, emoția mizei, cât și neșansa) care au contribuit, fiecare în parte, atât la „duelul” lui H. Rang cu Kurt Hasse, cât și la descalificarea echipei României în „Marele Premiu al Națiunilor”.

În această ultimă zi a Olimpiadei din 1936, în prezența a peste 120.000 de spectatori, călăreții noștri au gustat atât din cupa victoriei, cât și din amarul neșansei.

Pe teren erau așezate un număr de 20 de obstacole cu înălțimi variind de la 1,40 la 1,60 m, printre care și o rivieră de 5 m lungime. Dificultatea principală a parcurșului o constituiau patru dintre obstacole, așezate pe șanțuri cu apă de 2-3 m lărgime.

Dintre cei 54 de concurenți – reprezentând 18 țări – au terminat proba

un număr de 38 de călăreți, în timp ce 16 au fost descalificați (pentru că nu au terminat parcurșul de obstacole). S-au comis multe greșeli, nimeni nereușind să termine parcurșul fără penalizări.

Doar Henri Rang (România) cu calul Delfis și Kurt Hasse (Germania) cu iapa Tora au izbutit să parcurgă tot traseul numai cu câte o singură doborâre a obstacolelor (4 puncte penalizare).

Pentru a se stabili câștigătorul individual al medaliei de aur, s-a recurs la o nouă întrecere între cei doi concurenți – un baraj pe 6 obstacole, cu 10 cm înălțate și lărgite – la care, în caz de egalitate de penalizări, câștigător urma să fie călărețul care va parcurge barajul în cel mai scurt timp.

Primul a început K. Hasse cu Tora (o iapă de rasă Schleswig-Holstein, 12 ani, 1,66 m înălțime). A mers tot timpul cu fuleuri lungi, aproape de pământ, câștigând metru cu metru, căutând drumul cel mai drept de la un obstacol la altul, cu intenția vădită de a obține un timp cât mai scurt. Se vedea clar că ea va scoate un timp foarte bun, așa că pentru noi singura șansă era ca Tora să doboare cel puțin un obstacol.

O liniște de catedrală cuprinsese întregul stadion, lăsând să se audă numai respirația puternică a calului și icnelile lui la trecerile peste obstacole. Aveam impresia în acele momente că toți cei prezenți pe stadion respirau la unison.

(Continuare în numărul viitor)

MONGOLII

■ Ioan CRISTESCU

Imperiul Mongol a durat din 1206 până în 1405. Expansiunea Imperiului a avut drept rezultat ultimul și cel mai teribil asalt al barbarilor nomazi asupra lumii civilizate. În momentul său de vârf, a fost cel mai vast imperiu din lume, iar teritoriile sale se întindeau de la Java și Coreea în est până în Polonia, la vest. La nord atingea Cercul Arctic în timp

ce Turcia și Persia marcau frontierele de sud. A fost cea mai nemiloasă cavalerie care a existat vreodată, formată din briliantele hoarde ale lui Gînghis Han (1167- 1227) și ale succesorilor acestuia. Gînghis Han a fost comandantul cavaleriei, iar geniul său în materie de ostilități nu a fost niciodată întrecut în decursul istoriei.

Gînghis Han

Gînghis Han, născut în Temujin, a fost membrul unui trib primitiv, nomad, vorbitor de limbă mongolă, ce trăia în asprul deșert Gobi, din Mongolia.

A fost rege la 13 ani și până în 1206 a subjugat și unit toate triburile mongole.

Puterea sa era atât de mare încât și-a gravat pe sigiliu o propoziție succintă, semn al nedispuțatei sale siguranțe: „Dumnezeu în ceruri, pe pământ Kha Han, puterea lui Dumnezeu“.

Cum mongolii nu erau numeroși, Gînghis Han și-a mărit armatele cu triburile otomane. Cuceririle sale au fost violente și aproape în totalitate

distructive. Obiceiul nomad al cuceritorilor era să ia cu ei tot ce poșteau și să distrugă orice nu le-ar fi fost de folos pe moment, incluzând aici populații întregi și chiar unele dintre cele mai mari orașe ale Antichității.

Han-ul și-a administrat imperiul cu un rar și desăvârșit talent și, în mare măsură, din șaua calului său.

A decretat un remarcabil cod de legi, Yassa, cu care a condus nu mai puțin de 50 de popoare și a instituit, de asemenea, un sistem avansat de comunicație, denumit Yan.

Acesta consta, de fapt, într-o rețea de mesageri care duceau informațiile pe sute de rute, în toate direcțiile, pe mii de kilometri, utilizat aproape două secole.

Hoardele mongole

Armatele mongole erau formate în exclusivitate din călăreți și chiar asediații, o divizie de 10.000 de oameni sub conducerea șefului de artilerie, depindeau de puterea cailor.

Hoardele, termen folosit de mongoli, erau bine organizate în formații, echivalente celor din subordinea unui general modern și funcționau într-o disciplină strictă. Oamenii erau foarte rezistenți și siguri de ei. Aceștia locuiau în afara așezărilor umane, fără convoaie cu provizii care să-i întrețină.

Rațiile zilnice constau în carne uscată, ținută sub șă sau chiar la fundul pantalonilor, pentru a o frăgezii, suplimentată și de delicatose ca untul din lapte de iapă, pe care-l păstrau sub haine.

RĂZBOINICUL ABSOLUT

Gînghis Han este reprezentat aici la bătrânețe, în haine somptuoase, așezat pe un tron foarte elaborat. La moartea sa, în 1227, Imperiul Mongol se întindea din China până la malurile Dunării.

CÂMPUL DE LUPTĂ

Această miniatură din Seolul al XVI-lea îl înfățișează pe Ginghis Han, pe câmpul de luptă, în anul 1201. Arcurile și tolbele cu săgeți purtate de mongoli sunt părți esențiale din armamentul personal, alături de săbii, lănci și buzdugane folosite în lupta corp la corp.

Mai cărau cu ei și lapte bătut, de iapă, ținut în burdufi pe care-i mai umpleau de câte ori treceau vreo apă.

Mongolii se dezbrăcau rar de haine și-o faceau doar atunci când veșmintele lor erau prea deteriorate.

Fiind de mici căliți prin scaldări zilnice în apă rece ca gheța, mongolii abandonează apa apoi, asociind-o cu un agent de curățare de la începutul vieții, preferând să folosească în locul acesteia grăsimea, care mai avea și avantajul că-i păzea de frig.

Se spune ca dacă vântul bătea din direcția potrivită, armată mongolă putea fi mirosită de la 30 de kilometri distanță.

Fiecare om avea până la cinci cai pe care îi schimba între ei, în funcție de

necesități, timp în care, în spatele trupei se mai păstra o herghelie mare de cai, de rezervă.

Existența acesteia sporea mobilitatea tuman-ilor, care călătoreau frecvent peste 124 de kilometri pe zi.

Cai erau, de asemenea, sursă de carne proaspătă iar iepelile de lapte.

Când mășăluiau, oamenii rezistau cu sângele pe care îl consumau dintr-o tăietură făcută pe gâtul calului; sângele era îngroșat de căldură iar ei îl puteau mânca apoi ca pe o budincă neagră.

Aceste turme de cai, din spatele armatei, erau și mai importante pentru că-i ajutau pe mongoli să dea impresia unei armate foarte mari, impresie sporită și de păpușile de cârpă pe care războinicii le puneau pe cai.

Această practică a dus poate și la numărul mare de

oșteni care a fost atribuit Imperiului.

De fapt, cea mai mare armată mongolă, sub Ginghis Han, avea cam 230.000 de oameni.

Inițial, caii proveneau, în principal, din rezervele de ponei ale mongolilor dar și-au procurat repede cai buni, estici, din cuceririle lor.

Tactici și instrucție

În lupte, mongolii perfectaseră o metodă avansată de coordonare, mult superioară adversarilor lor.

Erau meșteri în tactica rapidă de încercuire, denumită tulughama.

Ca și o capcană a diviziilor armate moderne, cu această tactică se întorcea flancul inamic atât cât să le permită atacatorilor să-și lovescă dușmanii pe la spate.

Un alt truc era simularea înfrângerii; armata se retrage și, cam peste două zile, pe cai odihniți și cu puteri reînnoite, atacă cu violență liniile inamice extenuate.

Hoardele făceau instrucție când nu erau în campanie. Cel mai renumit exercițiu era „Marea vânătoare“, care se desfășura afară, în semicerc, pe un front de peste 160 de kilometri, pe orice fel de teren. Jocul nu se încheia decât atunci când războinicii închideau cercul, măcelărind orice creatură vie din interiorul acestuia.

Tamerlan

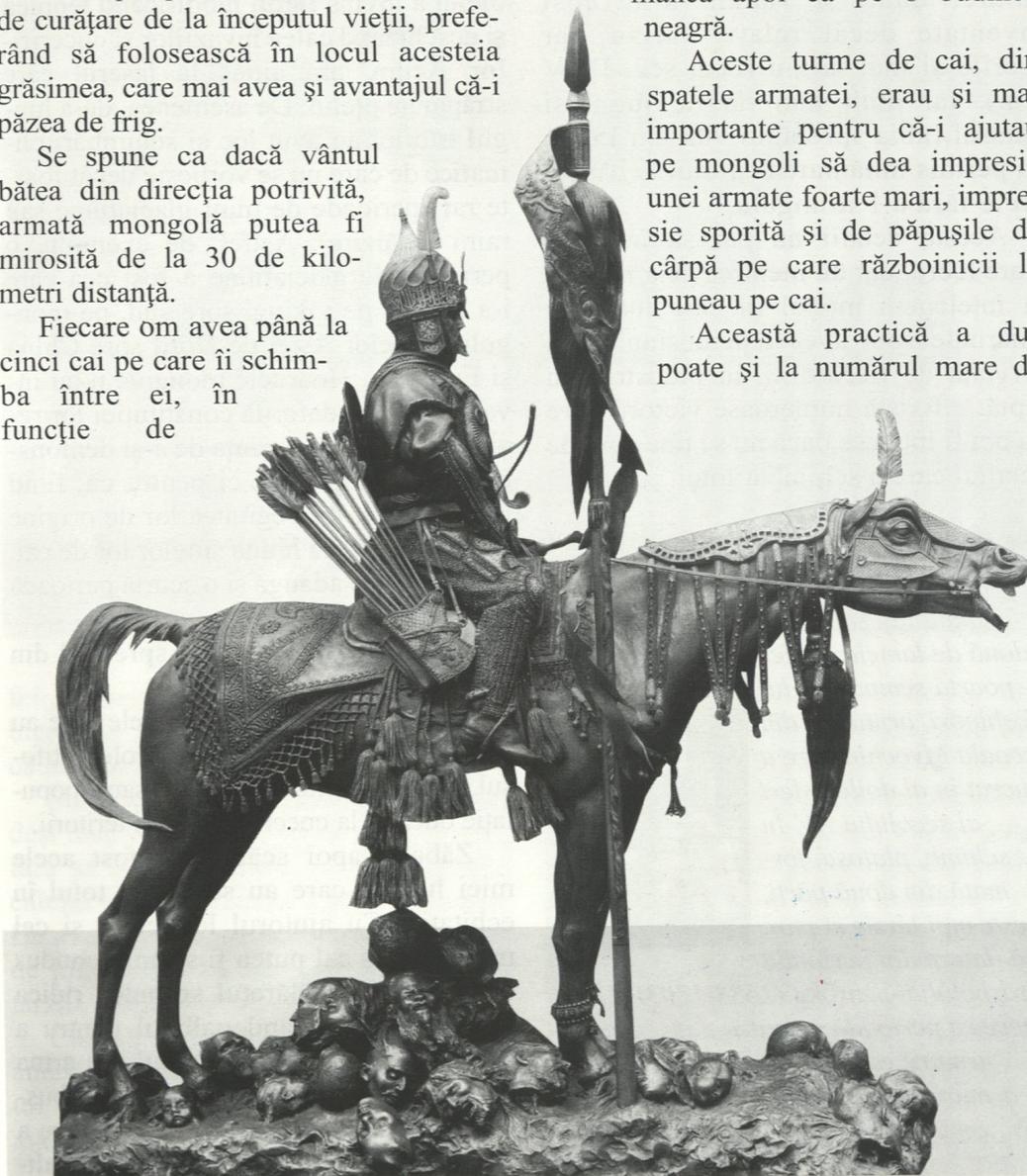
Imperiul Mongol a dăinuit doar 200 de ani și, cum spunea un general chinez al vremii, Yeh-lu T'su T'su, „Imperiul a fost cucerit din șaua calului, dar nu se poate conduce tot de acolo”.

Ultimul rege mongol a fost Timur, sau Tamerlan (1370-1405), care din pricina șchiopătării sale a fost cunoscut și ca Timur-i-Leng sau Timur Schilodul.

El a jefuit Delhi-ul, în 1398-1399, însă urmașii săi, mogulii, i-au adus Indiei perioada de maximă splendoare și creație culturală.

Tamerlan

Tamerlan (1370-1405), ultimul dintre nomazii mongoli, descendent direct din Ginghis Han, a fost un și mai nemilos războinic. Pentru a marca victoria de la Isfahan, Persia, el a ridicat o piramidă de 70.000 de țeste umane.

CALUL ÎN ISTORIA JAPONIEI (III)

ECHITAȚIE MILITARĂ. ARTE MARȚIALE JAPONEZE TRADIȚIONALE: SUIEI BAJUTSU (ÎN APĂ) ȘI SUI BAJUTSU (PE USCAT)

■ Tatiana SEGAL

Se pare că, în istoria umanității, echitația a apărut în Asia Centrală cu multe secole înaintea erei noastre și că primii care au încălecat această nobilă ființă au fost mongolii. În alte părți ale lumii, odată domesticit, calul de luptă n-a servit decât la tracțiunea carelor ușoare – niciodată nu s-a luptat călare. Șaua și zăbala n-au fost inventate decât relativ târziu, iar scările și mai târziu (cam sec. III-V e.n.). Iar mult mai târziu, jugul și gâtarul (abia spre anul 900 e.n.) care au permis înhămarea calului la căruțe grele fără a-l strangula.

Aceste detalii nu par să însemne mare lucru, dar au menirea de a ne face să înțelegem modul în care lucrurile „mărunte” pot avea repercusiuni mari în viața de fiecare zi, în industrie, în luptă... Există numeroase victorii care nu pot fi înțelese dacă nu se ține cont de detaliul care a schimbat totul.

Astfel, de la țepușă și stiletul de piatră s-a trecut la sabia de cupru turnată. Apoi, grație unei scilpiri de geniu, armurierii au început să amestece cuprul cu cositorul (care nu se găsea în aceleași regiuni) și au obținut săbii de bronz care le „țâiau” pe cele de cupru. Apoi, săbiile de fier, mai lungi și mai rezistente le-au „spart” pe cele de bronz (casante). Apoi, oțelul a învins fierul modificând tehnica și deschizând calea invaziilor și cuceririlor. Acum, am ajuns la laserul care străpunge oțelul. De asemenea, de-a lungul istoriei au avut loc și schimbări climatice de care nu se vorbește decât foarte rar (perioade de mini glaciațiune sau mini încălzire). Astfel, de exemplu, o perioadă de glaciațiune a fost cea care i-a împins pe vikingi spre sud, pe mongolii stepelor Asiei de Nord spre China și Europa... Hoardele mongole n-au invadat Europa datorită constituției lor rezistente, nici din dorința de a-și demonstra arta de luptători, ci pentru că, fiind prea împădurită, regiunea lor de origine nu putea asigura hrana sutelor lor de cai. La aceasta se adaugă și o scurtă perioadă de răcire a vremii.

Manciurienii au plecat spre sud din aceleași motive.

Uneori, altele au fost cauzele care au tulburat comunitățile: ciuma, holera, tifosul, variola decimau o regiune sau o populație ducând la cucerirea de noi teritorii.

Zăbala, apoi scările au fost acele mici lucruri care au schimbat totul în echitație. Cu ajutorul lor, chiar și cel mai năruș cal putea fi strunit, condus cu măiestrie. Călărețul se putea ridica în scări, amortizând galopul pentru a putea trage mai bine cu arcul sau arma de foc, putea pivota întorcându-și bustul (lucru imposibil fără scări) pentru a se da înapoi sau a lupta cu sabia. De alt-

Armură sec. XVIII. Armoariile care figurează pe casca și fusta armurii se numesc „cele nouă stele”, iar cele de pe platoșă – „glicine atârănânde”. Le regăsim, de asemenea, pe evantaiul suspendat de plas-

tron, dar având inserate și cifre. Această înmănunchere de armoariile desemnează clanul Naito, familie de daimyo descendentă a ilustrei și străvechii familii Fujimara.

Bombarea căștii formată din șaizeci și două de lamele de fier poartă semnătura lui Yoshinori, armurier din școala Myochin care a lucrat în al doilea sfert al secolului XV. În schimb, platoșa, formată din două părți, este mai târzie și pare să dateze din perioada războiului Genroku (1688-1703). Din aceeași perioadă ar putea data partea armurii care acoperă umerii, fusta armurii, masca cu grumăjer și ornamentele căștii.

fel, indienii din America au avut probleme în luptele călare tocmai pentru că încălecau fără șa.

Mongolii erau călăreți reductabili deși încălecau cai pe jumătate sălbatici, fără șa și fără zăbală; în jurul gâtului calului treceau o curea simplă din piele. De aceea, calul, se pare, nu s-a bucurat de importanță în Japonia decât relativ târziu, cam în secolele V-VI.

Cum în Japonia sângele mongol s-a amestecat cu cel autohton cam peste tot, era normal ca orice militar care avea un cal (rar și scump) să fie pasio-

nat de arta echitației militare. Dar aceasta nu a fost decât apanajul nobilimii. Totuși, este bine de știut că, asemenea calului mongol, chinez sau coreean, calul japonez obișnuit era un ponei robust, dar mic. Reprezentări din vechime care ilustrează cai și demnitari călare îi prezintă pe aceștia din urmă cu picioarele atingând aproape pământul.

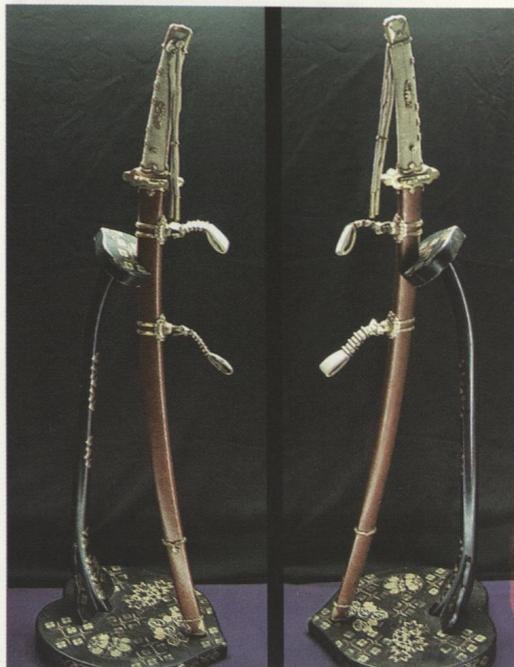
Acești ponei aveau o robă bogată iarna, erau rezistenți, dar destul de înceți, chiar greoi și, în plus, aveau un caracter dificil. De aceea, trebuia să fii un excelent călăreț pe câmpul de luptă,

mai ales după ce au apărut rachetele (epoca mongolă), apoi armele de foc, iar mai târziu tunurile (începând cu anii 1500). Acest cal este foarte diferit față de calul pur-sânge mare și nervos din Occident, de mustangi și caii arabi (nervoși, dar de talie mai mică decât cei din Europa). Această rasă mai există în Asia și, surprinzător, în Pirineii francezi și în Țara Bascilor unde acești ponei sălbatici sunt numiți Pottocks.

Primii cai ar fi apărut în Asia de unde s-ar fi răspândit spre Apus (în Orientul Mijlociu și Europa) și spre Est, prin strâmtoarea Bering, în America (legată de Eurasia, nivelul mării fiind cu 80 până la 100 m mai scăzut în urmă cu circa 20.000 de ani). Apoi, caii au dispărut din America unde au fost reintroduși de Conchistadori între 1492 și 1500.

Calul a evoluat (prin selecție naturală sau umană) la popoarele mediteraneene astfel încât, de exemplu, cu multe secole înaintea erei noastre, chinezii plăteau etaloanele grecești folosite la încrucișări și pentru reproducție la prețul lor în aur, adică în suluri de mătase (al cărui secret a fost păstrat cu strictețe până în secolul VI e.n.). Caii ocupau un loc aparte pe lista cadourilor oferite la schimb între Occident și China, pe de o parte și între China și Japonia, pe de altă parte. Marile *uji* de samurai (familii, clanuri) se ocupau cu creșterea cailor, fiecare păstrându-și cu sfințenie secretele. Cei din clanul Nambu erau renumiți în întreaga Japonie.

În Japonia existau școli specializate pentru însușirea strategiei de luptă călare (singur sau în masă) cât și pentru deprinderea tehnicii de luptă individuală. Arta cunoscută sub numele de *bajutsu* cuprindea tot ceea ce orice militar (fie el japonez, chinez sau occidental) trebuia să cunoască: stăpânirea perfectă a calului, înțelegerea lui, săritura peste obstacole, comportamentul la traversarea râurilor (*suiei-bajutsu*), foarte numeroase în Japonia, săriturile călare în prăpastie de la mari înălțimi, fortificarea șalelor (*norikata*) pentru a putea rezista multe ore călare și pentru a rămâne bine înfipt în șa în luptele cu sabia, paloșul curbat, *yari*, *naginata* și mai ales pentru tirul cu arcul călare. De asemenea, cavalerul trebuia să facă față armelor pedes-

trașilor care puteau fi același tip de arme, dar și arme speciale pentru a deruta adversarul, cum ar fi acele feluri de cârlige cu unul sau mai mulți dinți, sau paloșele imense *no-tachi* și *jintachi* folosite de călăreț pentru a-i tăia pe pedestrași sau de luptătorul pedestru pentru a tăia picioarele cailor sau pe cavalerii lor.

În acest punct, se cuvine să amintim că între Occident și Japonia există o asemănare foarte importantă: calul era privilegiul aristocrației. Putem considera un semn de vanitate general umană faptul că și în Japonia aveau privilegiul de a merge călare numai înalții dem-

nitari și militari de grad superior.

Făceau excepție, ca și în Europa, corpurile speciale de cavalerie, gărzile și solii. Dincolo de această asemănare, deosebirile sunt remarcabile atât din punct de vedere al mentalității războinice cât și din altele, aparent ne semnificative. Astfel, de exemplu, în timp ce în Europa feudală tirul cu arcul (pe jos sau călare) era desconsiderat de nobile, asemenea tuturor armelor bazate pe aruncare, în Japonia, arcul era aproape în exclusivitate apanajul aristocrației.

Dintre numeroasele obiceiuri care sunt inversate în Occident și Japonia, altă diferență se referă la modul de încăleca: japonezul încăleacă din dreapta calului, lăsându-și greutatea corpului pe spate; europeanul încăleacă prin stânga (având spatele întors spre capul calului) cu piciorul stâng, lăsându-și corpul înainte, îndoit pentru a ajunge în șa.

Șaua japoneză era din lemn cu borduri în față și în spate. Pe câmpul de luptă calul era protejat, cu excepția picioarelor, de o armură ușoară din piele cu plăci metalice și cu o armură specială de protecție a capului din metal. Cavalerul, samuraiul, ținea câte un frâu în fiecare mână pe care le agăța într-un inel din armura sa pentru a putea lupta. Conducea calul cu ajutorul genunchilor și aplecându-se în șa în direcția în care vroia să meargă. Astfel se îndrepta spre dușman făcând zigzaguri pentru a evita săgețile și a le lansa continuu pe ale sale. Această tehnică s-a dezvoltat mai ales după ce japonezii au trăit experiența invaziilor mongolilor, ei fiind primii care au folosit-o.

Kisha. Tirul cu arcul simultan cu înaintarea călare se numește *Kisha* (literal: „tir cu arcul de pe un cal care

Cască, formată din șaisprezece lamele bombate în forma numită koshozan, pare să dateze din perioada Muromachi și ar putea data din secolul XV. Apărătoarea cefei, cu formă foarte evazată, ca și viziera și eleroanele trebuie să fie mai târzii, cam din secolul XVIII.

aleargă”). Scările în care picioarele intrau în întregime, erau fixate de șa și modelate astfel încât să lase să se scurgă apa. Să nu uităm că expedițiile războinice necesitau acțiuni de traversare a râurilor, torentelor, brațelor de mare, toate foarte numeroase în Japonia (*suiei-bajutsu*).

Antrenamentul fizic, fără arme, cuprindea acrobații și cascade, dar și exerciții de luptă corp la corp în care anumiți cavaleri (*sutemi*) se „sacrificau”, adică se lăsau înfrânți, pentru a-i antrena pe ceilalți la sol.

De asemenea, existau procedee de a se apropia fără zgomot de dușman. Pentru aceasta, zăbala era înfășurată în cârpe, iar nările calului erau acoperite cu un sac special (*bai*), iar calul era împiedicat să necheze. Dresajul calului era desigur foarte important pentru ca el să poată trece prin vaduri, să sară peste râpe și chiar stânci, să se culce... Aceste antrenamente se făceau în preajma unor săli special amenajate pentru practicarea artelor marțiale și meditației (*dojo*) ale familiilor (*uji*) de samurai, clanurile lor putând ajunge la mii și zeci de mii de samurai, cu fortărețe, cazărmi, *dojo*, locuri de antrenament pentru tras cu arcul, lacuri artificiale pentru antrenamentul cailor în apă și pentru natație în armură.

Printre jocurile educative în domeniul luptelor, existau trei tipuri de antrenamente foarte apreciate:

Yabusame. Este un stil de tir pe trei ținte succesive în galop mare (reprezentând cele trei regate aliante apoi dușmane ale Coreei), tirul făcându-se cu săgeți șuierătoare numite *kaburaya*. În zilele noastre, nu mai sunt decât câteva școli în principal urmașe ale stilului Takeda, printre care Hosokawa-ryu și Ogsawa-ryu, ambele descendente din aceeași familie, Henmi (clanul Genji). Yabusame modern se numește *Kisha-hasa-*

mi-mono și se practică în timpul ritualurilor *shinto* care au loc toamna.

Togasagake. Este un stil de tir la 80-/100 m efectuat în galop asupra unei pălării atârnată cu săgeți dotate cu o bilă.

Inuoimono. Este un stil de tir asupra unui câine urmărit. Înainte de era Heian, tirul se efectua asupra maimuțelor, cerbilor lopotari și câinilor lăsați liberi într-o incintă. La acest exercițiu de tir se foloseau săgeți normale sau dotate cu bilă care să nu omoare, săgeți numite *hikime*.

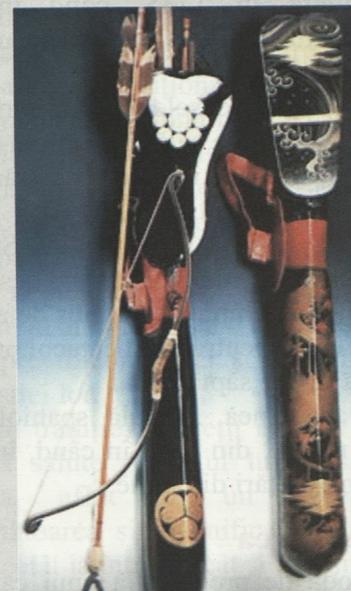
Ca și mongolii și în mai mare măsură decât chinezii, japonezii erau extrem de pricepuți în ceea ce s-ar putea numi acrobații și cascade călare. Acrobațiile erau înlesnite de talia mică a cailor asiatici și de șaua cu prindere specială.

De notat, ca o anecdotă, că forma curbată a săbiei *katana* a fost pusă la punct pentru lupta călare (și în Occident sabia este curbată pentru lupta călare). Înainte de epoca Nara, pentru duelurile infanteriei, sabia era dreaptă ca în Coreea și China. Din diverse motive (cum ar fi faptul că imitarea nobililor cu săbiile lor *tachis* echivala cu înnobilarea ca samurai), forma curbă a fost păstrată pentru luptele la sol chiar și atunci când calul a căzut în dizgrație.

Bajutsu cunoaște mai multe perioade de declin (excepție face desigur aristocrația). Astfel, primul regres, l-a cunoscut în perioada războaielor civile, când, cu o lance specială (*yari*) și arme speciale (un fel de greblă), orice pedestraș putea ușor să prindă sau să ajungă cavalerul și chiar să taie jaretele calului. A doua perioadă de declin a apărut după tentativele de invazie mongole (1281). *Bajutsu* și-a recâștigat locul la începutul epocii Murachi (1336) și a recăzut în dizgrație când au reînceput războaiele civile (începutul secolului XVI). Apoi, a cunoscut un nou avânt și declinul definitiv când Oda Nobunaga (reprezentat în filmul *Shogun*), non-conformist și fin strateg, a folosit sistematic în luptă, în anii 1600, muschetele care ținteau caii, iar nu cavalerii: trupele lui înarmate cu muschete se ascundeau în spatele palisadelor și doborau caii galopând înainte ca ei să ajungă la primele linii ale apărării. La sfârșitul perioadei în care casta Samuraiilor a fost dizolvată și purtarea săbiei interzisă (1876), în Japonia existau mai mult de 50 de școli diferite de *bajutsu* dintre care, cea mai veche, datând din secolul XV, era Otsubo-ryu.

Șa (*kura*) din lemn cu scări (*abumis*) asortate. Aceste trei piese, realizate în jurul anului 1740, sunt acoperite cu lac în stil *nashiji*, adică încorporând aur, cu decorațiuni în basorelief ușor (*aka-makiye*) reprezentând ramuri de bambus și simbolul heraldic al celor trei frunze de nalbă (*aoi go mon*), folosite de shogunul Tokugawa.

Ansamblu destinat tirului cu arc, format din patru piese:

1. Un arc mic, de circa 70 cm, lăcuit și cu aplicații de brocard;
2. Săgeată numită „nap” (*kaburaya*), cu un fel de fluier de fildes deasupra fierului care este în formă de aripă de cocor (*karimata*) cu o inimă micuță ajurată (aprox. 1600-1650);
3. Tolbă de săgeți mare din lemn lăcuit negru (*utsubo*) cu motive din aur;
4. Fața tolbei. Pe capac, motive numite „cele nouă stele”, iar pe corp trei frunze de nalbă într-un cerc.

ȘCOALA SPANIOLĂ DE CĂLĂRIE

■ Nina LUPU

Școala spaniolă de călărie, din Viena, este cea mai veche academie de călărie din lume. Înființată în 1572, pe lângă curtea habsburgică, a avut rolul de a iniția nobilimea în tainele artei ecvestre. Numele i-a fost dat după caii spanioli utilizați la începuturile acestei școli iar lipițanii, până în zilele noastre, au fost singurii cai folosiți. Lipițanii au apărut printre caii spanioli în 1580, importați la curtea regala din herghelia de la Lipizza. Acum ei sunt rasa emblematică a Școlii, crescuți la grajdurile Piber, de lângă Viena. Până în 1729, când Sala de iarnă, de călărie, actuala Școală, a fost supravegheată de Împăratul Charles al VI-lea, Școala a funcționat într-o arenă de lemn, din apropierea Palatului Imperial.

Istoric

Sala de călărie, de iarnă, a fost concepută de Josef Emmanuel Fischer von Erlach, ca parte a Palatului Hofburg și definitivată în 1735, când marele Imperiu Austro-Ungar atinsese culmile gloriei.

Dintre numeroasele școli de curte din Europa, Școala de călărie spaniolă a fost singura care a rezistat destrămării Imperiului, din 1918.

Astăzi, Austria încă menține Școala ca pe o instituție culturală, fiind deschisă publicului în timpul ședințelor de antrenament cât și pentru un spectacol produs de două ori pe săptămână.

De asemenea, Școlă spaniolă de călărie merge, din când în când, în turnee prin alte țări din lume.

Pregătirea

Perioda de pregătire a unui călăreț, care să fie considerat apt pentru lucru cu un cal antrenat din școala de călărie, durează între patru și șase ani.

Mai e nevoie de încă doi până la patru ani, până ce acesta va fi capabil să pregătească singur un cal, la standardele instituției.

În fiecare toamnă, opt-zece armăsari, cam de trei ani jumate, sunt aduși la Școală, din grajdurile Piber.

După o perioadă de familiarizare a tinerilor cai cu noile împrejurimi și obișnuire cu rutina programului regulat de lucru, aceștia își petrec primul an exersând un stil necomplicat, elementar, de călărie, menit să le îmbu-

SALTURILE

Salturile reprezintă numerele spectaculoase ale programului. Aici, armăsarul se pregătește să execute *courbette*-ul din poziția *levade*.

nătățească balansul natural sub greutatea călărețului.

În al doilea an, denumit *Școala grea* sau *Școala de campanie*, sunt introduse progresiv exercițiile de gimnastică menite să le sporească acumulările. Aceasta presupune: îngreunarea crupei, întărirea picioarelor dinapoi, scurtarea bazei, mărirea părții din față și îmbunătățirea ținutei capului și-a gâtului – de fapt, o compresare a puterii calului.

La finalul acestei pregătiri, calul este gata să învețe mișcările avansate ale *Școlii superioare*, ca *piaffe* sau *passage*, iar aptitudinile sale pentru cele mai grele poze – salturile deasupra pământului – sunt acum introduse.

În anul trei și patru de pregătire, calul învață la *Școala superioară*, figurile avansate ce includ schimbul picioarelor în aer, din galop, și eventual schimbul aerian al picioarelor, la pas.

De asemenea, caii învață să stăpânească pirueta, *piaffe*-ul și *passage*-ul.

Piaffe-ul reprezintă un trap semet, înălțat și stăpănit, executat efectiv pe loc.

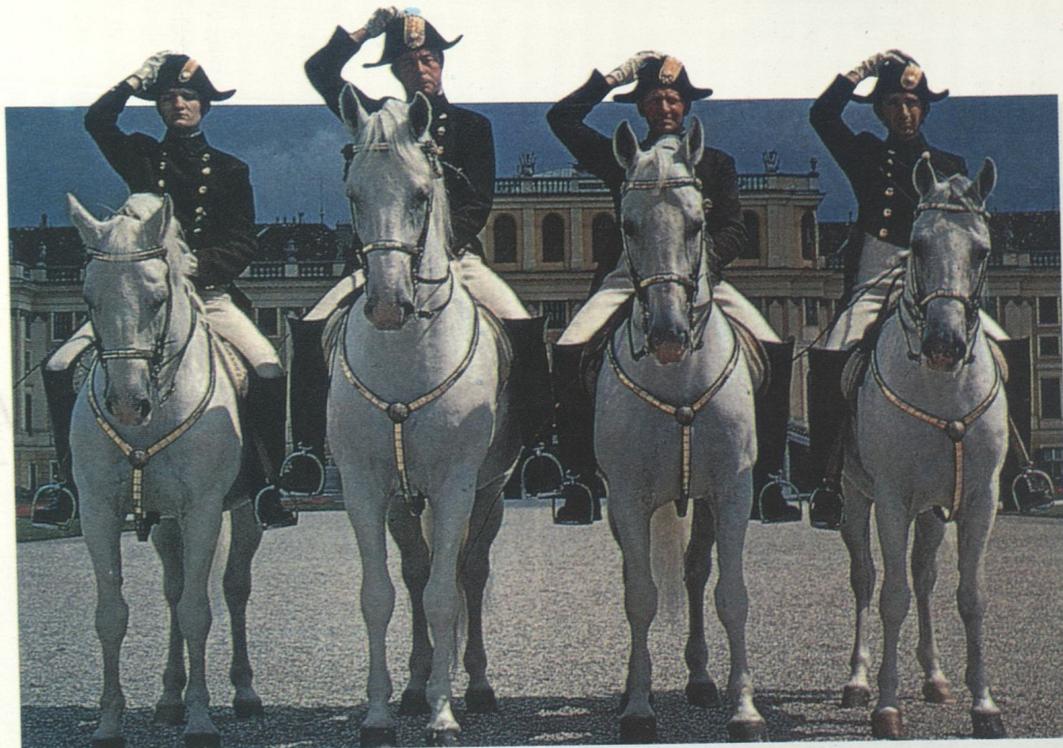
Passage-ul presupune aceleași mișcări ritmice, lente, ale calului într-o mișcare maiestuoasă în față.

La încheierea perioadei de pregătire, doar cei mai talentați dintre cai sunt opriți să învețe salturile clasice ale acestei școli, cunoscute ca *mișcările aeriene de deasupra solului*.

Aceste exerciții sunt considerate a fi

SALUTUL TRADIȚIONAL

Un quartet al Școlii de călărie, în care călăreții își ridică bicornurile în salutul tradițional pe care-l fac în fața Palatului Hofburg, din Viena.

cel mai înalt stadiu al performanței în arta clasică și desăvârșirea pregătirii unui cal.

La început, caii sunt sub control, pregătiți cu ajutorul unui frâu manevrat de antrenor. Doar după ce calul reușește să facă salturile singur, fără greutate în spate, va fi pregătit și pentru efectuarea acestora cu un călăreț.

În secolul al XVII-lea erau recunoscute șapte salturi, unele fiind însă incomplete iar altele pregătitoare.

Astăzi se execută doar primele trei dintre acestea. Ele sunt: *levade-ul*, *courbette-ul* și avântatul *capriole* (saltul *caprei*, denumire provenită din italianescul *capra*).

Levade-ul, saltul de bază din cele trei, presupune ridicarea părții superioare a animalului pe picioarele din spate, curbate adânc.

Partea din spate a picioarelor coboară până la 20-25 cm de pământ, în timp ce picioarele din față sunt ținute în aer, într-o poziție curbată. Această poză trebuie apoi păstrată o scurtă perioadă.

Courbette-ul urmează *levade-ului*. Din poziția inițială calul este încurajat să fâșnească înainte pe picioarele dinapoi, timp în care își păstrează poziția curbată a picioarelor din față.

Ultima prelungire a celor două mișcări este atunci când calul sare în întregime, cu cele patru picioare, pe pământ, în *capriole*.

Doar armăsarii albi din rasa Lipițan și un murg, acceptat prin tradiție, sunt folosiți de Școală.

În conformitate cu legile geneticii,

murgii lipițani se produc accidental, ei fiind excepții ale rasei și nu se folosesc în reproduceri.

Spectacole publice

Pentru spectacolele cu public, armăsarii poartă căpestre negre, cu catarama aurii și tradiționala șă de călărie, *selle royale*, albă, din piele de căprioară, specifică echitației clasice.

Călăreții, toți cetățeni austrieci, poartă fracuri de culoarea tutunului, bicornuri, pantaloni din piele de căprioară și cizme negre, înalte.

Țin în mână o nua lungă, simplă, atât spre folosință cât și ca simbol al modestiei lor.

Prin tradiție, călăreții își scot bicornul să salute portretul lui Charles al VI-lea, aflat pe un perete în impunătoarea și magnifica sală în stil baroc, atât la intrarea cât și la ieșirea din școală.

Când acești cai albi, dansatori, sub nefiresc de liniștiți călăreți, intră în sală, sub luminile strălucitoare ale candelabrelor, privitorul poate fi martorul unei rare frumuseți, *a artei călăriei, cultivată în cea mai pură formă și adusă la perfecțiune*.

PERFEȚIUNE BAROCĂ

Călăreții Școlii spaniole din Viena, execută un cadrul elegant în magnifica Sala de iarnă, din Palatul Hofburg.

La un capăt al sălii, pe perete, atârână portretul fondatorului acestei școli, Charles al VI-lea (1685- 1740).

PROTECTORUL SUBTIL ȘI EFICIENT AL CALULUI DIN VREMURILE BOLȘEVICE

Există oameni pentru care „meseria“ nu este doar o simplă „brățară“, aurită sau nu, ea întrupându-se în mai mult decât atât, devenind o profesiune de inimă și suflet.

Nu sunt mulți cei care transformă „serviciul“ dintr-o banală obligație cotidiană într-o adevărată pasiune fără limite.

Iar totul pare trăit și mai intens, atunci când linia dintre posibil și imposibil se topește în acea necuprinzătoare lume a celor care nu cuvântă dar care, într-un fel sau altul, dintotdeauna, ne-au fost alături în scrierea istoriei: cایی!

Pe un astfel de om am avut onoarea de a-l cunoaște în lunga mea carieră jurnalistică, petrecută și alături de devotații „oameni de cai“, dar și de mândrii lor parteneri.

ION APAHIDEANU

Specialist recunoscut, excelent organizator, prea puțin dispus la compromisuri, prețuit de prieteni și de dușmani (cine, oare, nu are și așa ceva?!).

Un OM, o PROFESIUNE, o VIAȚĂ DĂRUITĂ!

Ne-am propus să nu-i uităm pe cei care au contribuit, cu hărnicie și chemare lăuntrică, la creșterea și înariparea lui Pegas. Este unul dintre multele motive pentru care începem a reda viața unor gânduri agățate, harnașement cu veche patină, dar de cea mai bună calitate, pe ușa „grajdului“ numit iubire pentru cai. Iar această patimă și boală se află și în rândurile scrise de Ion Apahideanu, doctorul, care nici nu are nevoie de o altă prezentare pentru toți cei care au fost, sunt și, neîndoielnic, vor fi membri ai „clubului călăreților“...

(Emanuel Fântâneau)

RASELE DE CAI DIN ROMÂNIA

■ Ion APAHIDEANU

Continuare din numărul trecut

Rasa Lipițană

Este cea mai veche rasă amelioratoare din Europa, folosită în multe țări, în prezent în țara noastră existând cel mai numeros și valoros material de reproducție din lume.

Numele acestei rase vine de la Lipizza, localitate situată în podișul Karst, la 14 km nord de Trieste, unde s-a format în urmă cu peste 400 de ani acest cal. Este o regiune cu vegetație săracă, lipsită de apă, la altitudine de 380 de m față de nivelul Mediteranei. În această regiune se credea a fi, încă din evul mediu, un cal robust și rezistent la oboseală, folosit mai ales la „turniruri“, cunoscut sub numele de „calul lui Karst“.

Aici a hotărât ducele Karl de Stiria, în anul 1580, să înființeze o herghelie producătoare de cai nepretențioși la hrană, rezistenți la eforturi cu multă eleganță și energie în mișcări. În acest scop, în primii ani, s-au adus aici cai din Spania, întrucât la acea dată, caii spanioli erau cei mai la modă în Europa. Nucleul inițial de reproducere de la Lipizza era format din 24 de iepe și șase armăsari de sânge spaniol, la care s-au adăugat și iepe locale, alese, din cele mai bune, precum și armăsari de sânge italian, cumpărați din Lombardia. Ulterior, după ce noul tip era aproape format, constatându-se că este prea mic de talie și îi lipsește ceva eleganță, s-a făcut apel la armăsari de origine daneză, care erau mai masivi și la armăsari arabi, pentru eleganța acestora. În secolul XVIII au fost utilizați și unii armăsari din rase în curs de formare, Holstein și Kladrub, care au contribuit, de asemenea, la definitivarea consolidării rasei Lipizane. În această perioadă s-au evidențiat în herghelie

primele cinci linii de sânge care poartă și azi numele armăsarilor care le-au format: Conversano (italian), Favory (Kladrub), Maestoso (spaniol), Neapolitano (italian) și Pluto (danez), la care s-a adăugat mai târziu linia formată de armăsarul Siglavy (arab).

Datorită calităților deosebite pe care le-a înrunit, rasa lipițană s-a răspândit în alte herghelii de renume din Europa: Piber, Mezohegyes, Granditz, Kladrub, Topolcauki, Stancik, Djakovo etc. Între anii 1793-1815 herghelia Lipizană a fost nevoită, din cauza evenimentelor, să se refugieze de trei ori, ajungând până la Pecica lângă Arad, unde a rămas timp de șase ani. Spre sfârșitul secolului XIX, calul este descris de specialiști ca fiind „nu prea înalt în talie“ (150-160 cm) având corpul lung, capul expresiv, cu profil berbecat, uneori greoi, gâtul puternic, musculos și frumos arcuit, grebăn șters, spinare lungă, șale puternice, crupă musculoasă, coadă bine prinsă și frumos purtată, membre scurte, viguroase, cu extremități uscate și copite perfecte. Este un cal puțin pretențios la hrană, de o rezistență exemplară, blând și docil. Culoarea predominantă este cea vânătă, deși la început erau aproape în mod egal reprezentate și murgul și chiar negrul. Mersul său elegant și înalt, fără a fi prea spornic, a captivat chiar de la început multă lume amatoare de cai.

La noi în țară Lipizanu a fost introdus în anul 1874, când guvernarea austro-ungară a mutat Sâmbăta de Jos – Făgăraș, nucleul de reproducție de la Mezohegyes. Transferul a fost motivat de faptul că, în pusta maghiară, lipițanul nu s-a putut aclimatiza și se spera că în apropierea munților Făgărașului va găsi condiții de climă asemănătoare cu cele din podișul Karst, zonă în care s-a format. După unele date informative, la Sâmbăta de Jos au fost

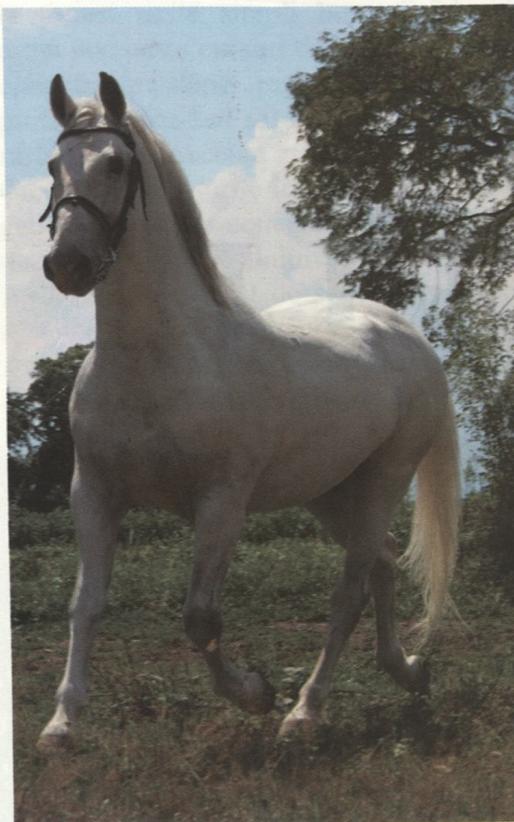
aduse mai târziu din alte herghelii austro-ungare toate iepele de serviciu de rasă lipițană, precum și 50 de iepe de la herghelia Piber (Austria-Steyermark), cea care furniza renumitei școli de echitație din Viena „Spanische Hofreitschule” caii pentru dresajul de înaltă școală.

Timp de 39 de ani, efectivul de cai lipițani a crescut de la 89 de capete, câte au fost aduse aici de la Mezohegyes (cinci armăsari pepinieri, 49 de iepe mame, 13 armăsari de montă publică și 22 de mânji sugari), la 332 de capete până în preajma izbucnirii Primului Război Mondial (1913), când întreg efectivul de producție a fost evacuat la Babolna, în unitate rămânând numai nouă iepe de serviciu.

După război, în anul 1920, statul român a considerat necesar ca în acțiunea de susținere a creșterii cailor în Transilvania nucleul de rasă lipițană de la Sâmbăta de Jos să fie refăcut, având în vedere că această rasă a prosperat în anii cât s-a aflat aici. Pe lângă cele nouă iepe rămase după evacuarea din 1913, au mai fost cumpărate 16 iepe de la țăranii din satele din jurul hergheliei, care proveneau tot din vechea herghelie și s-au adus și cinci armăsari pentru montă. S-au mai adus de asemenea doi armăsari de rasă lipițană, din depozitele Cislău și Constanța, din liniile Maestoso și Conversano, la care s-a adăugat și un armăsar (Tulipan) crescut din mânjiile iepelor din herghelie, formându-se astfel nucleul de la care a pornit această rasă în România.

Caii de rasă lipițană s-au înmulțit în ritm rapid, câștigând aprecierea crescătorilor, care îi preferau în unele zone, înaintea altor rase. Aria lipițanului s-a extins mereu, cererile pentru armăsarii din această rasă înmulțindu-se, astfel că a fost necesară mărirea continuă a efectivului de iepe mame din herghelie, pentru a satisface cererile de armăsari. Până în anul 1934, numărul iepelor mame a crescut la 60 de capete cu șapte armăsari pepinieri, iar în anul 1956 a devenit necesară înființarea unei a doua herghelii lipițane.

Astfel s-a înființat herghelia „Dalnic” lângă Târgul-Secuiesc care avea 60 de iepe, numărul acestora ridicându-se în cele două herghelii la 120 de capete. În a doua herghelie construită la Dalnic, condițiile de mediu erau superioare față de Sâmbăta de Jos, mai ales în ceea ce privește pășunile și fânețele, dar și îngrijitorii și personalul tehnic, cabalinele prezentându-se mai

bine aici, deși materialul adus la înființare nu era cel mai bun. Dar trebuia să vină și o lovitură de undeva... în anul 1961, din motive care nu aveau de-a face cu creșterea calului, această unitate a fost reprofilată pentru creșterea taurinelor, caii însă au revenit la Sâmbăta de Jos, de unde taurinele din secția Beclean, au fost scoase și trimise la Dalnic, recâștigând această secție cu trei grajduri pentru tineretul mascul, după ceea ce se pierduse.

În anul 1970, pe lângă depozitul de armăsari Brebeni (jud. Olt), s-a organizat și o secție de herghelie unde au fost aduse 40 de iepe mame lipițane de la herghelia Sâmbăta de Jos, care ajunsese neîncăpătoare, supraaglomerată pentru cai. Aici, condițiile de creștere nu erau din cele mai bune pentru această rasă (clima uscată, lipsa de oameni pricepuți) astfel că, în anul 1981, efectivul lipițan de la Brebeni a fost redus la Sâmbăta de Jos unde, după o selecție riguroasă, au rămas 150 de iepe mame și 12 armăsari, reprezentând cele șapte linii de sânge ale acestei rase.

După 1986 o hotărâre originală, fără o bază logică a dispus scoaterea din herghelia Sâmbăta de Jos a iepelor mame, armăsariilor pepinieri și tineretului de culoare murgă și mutarea lor la Herghelia Beclean (jud. Bistrița-Năsăud) unde se afla nucleul de Semigreu Românesc de Transilvania în formare, adus de la herghelia Bonțida. Motivul: noul director al C.R.C.C.C.R.,

după 33 de ani de pace și prosperitate în acest sector, a hotărât că „lipițanul trebuie să fie numai vânat” ??!?!???

Calul de rasă lipițană din România de astăzi este rezultatul unei munci de mai bine de 70 de ani, în care s-a urmărit constant consolidarea caracterelor morfologice și fiziologice de bază, care l-au făcut cunoscut și apreciat în toată Europa și chiar în alte continente. S-au eliminat treptat anumite defecte de conformație; capul grosolan, berbecat, defecte de aplomb, de copite, pieptul strâmt etc., astfel că, în prezent, valoarea materialului nostru de producție a crescut simțitor. Orientarea în creșterea și selecția calului lipițan în ultimii 30 de ani la noi a fost în direcția obținerii unor cai mai masivi, cu forță de tracțiune sporită, probele de antrenament și calificare urmărind dezvoltarea la maximum a aptitudinilor pentru tracțiune, renunțându-se complet la probele de cășărie (galop), ca urmare s-a reușit, după câteva generații, obținerea unui produs evident în sporirea capacității energetice, exprimată în creșterea vitezei medii orare la probele de pas și trap. S-a ajuns astfel la proba de rezistență și viteză la trap, pe distanță de 20 km, trăgând 450 kg înhămat în unul, de la 19 km/h, iar la proba de 10 km la pas cu greutatea tracțională de 1.350 kg, înhămat în unul, viteza de deplasare a crescut de la 7 km/h la 8,3 km/h. Aceasta a fost consecința schimbării mersului înalt elegant, în mers întins mai spornic.

Importanța creșterii cailor de rasă lipițană pentru țara noastră reiese din faptul că, în urma solicitărilor mereu crescânde, numărul armăsariilor de stat pentru monta publică din această rasă a crescut la circa 300 de capete (16% din numărul total de armăsari) situându-se pe locul I după armăsariile semigrei. Aria de influență a rasei lipițane s-a extins în ultimii 20 de ani în Moldova, Banat și chiar în Oltenia. După 1989 herghelia Sâmbăta de Jos, în loc să dea după trecerea la „Turma de bază” armăsariile plus variante la depozitele de armăsari, respectându-și menirea, i-a livrat la export pentru realizarea de venituri, vânzând exemplare de valoare excepțională la prețuri modeste cu precădere în Ungaria, prin intermediari din România. De aici, aceștia au ajuns revânduți la prețuri mult superioare până în Anglia... așa se petrec lucrurile, unde nu este cap și dragoste de meserie și nici de patrie!!! Cine răspunde???

POTECA HUȚULULUI

■ Istvan Janos ANTAL

La aprecierea valorii unui cal, pe lângă origine și aspect, un factor deosebit de important este pregătirea calului, adică ceea ce știe el. De multe ori, după dresaj, un cal chiar foarte bun își multiplică valoarea reprezentată în bani. Acest lucru este foarte bine știut de către crescători dar extrem de greu de realizat în cazul vânzării cailor în primul rând la hergheliile de stat. Nu se poate reproșa numai lipsa priceperii. La stat, de multe ori, hotărârile sunt luate de către funcționari care „nu văd pădurea de copaci”. Un exemplu concret: vânzarea cailor de galop. În anii trecuți, când se organizau curse, se puteau vinde cai destul de bine, chiar pe hipodrom, dar fără curse acest lucru se realiza mult mai greu. O investiție materială minimă depusă în vederea reluării organizării curselor s-ar amortiza prin vânzarea cailor. Dacă rasa lipițan în România are o piață, acesta se datorează numai organizării concursurilor de atelaje. Același lucru este valabil și pentru caii de sport. Sunt însă rase crescute în hergheliile naționale, chiar cu inestimabilă valoare genetică, la care piața de desfacere în țară este aproape inexistentă, chiar și acele puține exemplare care sunt vândute în țară iau ulterior calea occidentului. Vorbim de minunata rasă Huțul de la Herghelia Lucina. Multe cărți de specialitate apărute în diverse colțuri ale lumii menționează la Huțul ca țară de origine Polonia. Știm foarte bine că nu este așa, dar, incontestabil, Polonia deține cel mai mare efectiv de animale de reproducție din această rasă, dar nici pe departe de cea mai bună calitate. Acesta se găsește la Lucina.

Specialiștii de la Universitatea Cracovia în ultimii ani au conceput o „meserie” pentru acest căluț, concursul denumit „Poteca huțului”.

Este un tip nou de concurs, conceput numai pentru această rasă. Pot participa exemplare de rasă pură care au peste trei ani. De ce numai această rasă? Și la curse de galop aleargă numai cai Pur-Sânge. Inițiatorii concursului la început au vrut să conceapă un alt tip de probe de calificare pentru reproducători, alte metode de testare față de cele tradiționale a docilității, a siguranței pașilor în condiții de drum accidentat, a manevrabilității și a rezistenței. De la succesul și popularitatea probelor la organizarea de concursuri a fost numai un pas. Azi se organizează concursuri în Austria, Republica Cehă, Slovacia și Ungaria.

Pe un traseu de la 2.000 la 15.000 m, se călărește cu o viteză de la 120 la 240 m/minut iar aici se găsesc obstacole naturale și construite, cel puțin 16 la număr care trebuie depășite. Dintre cele naturale pot fi enumerate: cursuri de apă, taluzuri de pământ de urcat sau de coborât; dintre cele artificiale: poduri de lemn, scări, potecuțe înguste între stâlpi, tobogan, labirint, slalom sau chiar treceri peste anvelope de cauciuc, eventual mici sărituri. În funcție de dificultatea traseului, se mai pot adăuga: porțițe de deschis sau de închis din șa, urcări sau coborâri pe platforme, eventual întoarceri pe potecuțe înguste de 45-50 cm, delimitate la-

la treceri peste simpli bușteni folosiți drept pod peste cursuri de apă, urcarea și coborârea pe stânci, rezistența la greutate purtată (samar sau șa) determină această rasă să poată executa astfel de obstacole. Crescătorii din țările învecinate, prin organizarea acestor concursuri, au reușit să dezvolte „piața” calului Huțul, concursurile fiind deosebit de spectaculoase și atractive în primul rând la „călăreții” amatori. Calitățile rasei ca: rezistența, lipsa de pretenție la condițiile de întreținere și furajare, docilitatea, manevrabilitatea, calități obținute în condiții naturale, combinate cu selectarea reproducătorilor după metode tradiționale vor trebui păstrate obligatoriu și în viitor, chiar dacă viața modernă oferă alte posibilități de utilizare a rasei.

teral, având și obstacole cu posibilitate de doborâre și penalizate cu puncte, unde manevrabilitatea căluțului este extrem de importantă. În cazul săriturilor, nu are importanță înălțimea (nici rasa nu a fost creată pentru sărituri peste înălțimi) ci mai degrabă lățimea acestora. Determinarea unui cal să sară peste obstacole de 40-50 cm lățime, care s-ar putea ușor ocoli, necesită atât calități de docilitate din partea animalului cât și multă muncă la dresaj. Balansoarul este un obstacol inexistent la alte concursuri hipice. Calitățile calului Huțul, obținute în decursul secolelor pe drumurile de munte,

Alte informații:

- <http://www.nielepice.com.pl/?pg=reportaze&pix=1>
- <http://www.ejpau.media.pl/volum e9/issue4/art-09.html>

Calul

magazin

O revistă de rasă

AKHAL-TEKE

■ **Nina LUPU**

În istoria ecvestră, în mod special când vine vorba de rase, apar, în mod inevitabil, tradiții, neclarități și chiar mistere. Așa se întâmplă și cu Akhal-Teke, un cal care trăiește pe lângă oazele deșertice din Turkmenistan. Ca și Iomud-ul, un tip înrudit și foarte asemănător cu caii descoperiți în movilele funerare din Pazyryk, Akhal-Teke-ul este îndeaproape asociat cu Turkmen-ul. Este foarte posibil ca Turkmen-ul și Akhal-Teke-ul să fie doar variante ale aceleiași teme ce ocupa poziții geografice adiacente.

Origini

Originea Akhal-Teke-ului este, în parte, o taină.

Cu cel puțin 1000 de ani î.Ch., rasele din Ashkhabad (încă centru pentru Akhal-Teke), au fost renumite pentru caii de curse, ca și azi.

Cinci sute de ani mai târziu, cele 30.000 de gărzi solide, bactriene, ale regelui Darius al Persiei (522-486 î.Ch.) au încălecat pe acet soi de cal, atât în Turkmenistan cât și-n împrejurimile acestuia.

Exemplar tipic

Acesta este un bun exemplar, tipic, din rasa de cai Akhal-Teke. Sunt prezente toate trăsăturile distinctive și conformația unică a acestui cal neobișnuit, de deșert.

Versiunea oficială a rușilor, care nu este ușor de dovedit, pretinde ca Akhal-Teke-ul este o rasă pură. Revendică, de asemenea, vechimea acestei specii comparabile, în opinia lor, cu cea a Arabului. Oricare ar fi adevărul, este clar că există o evidentă asemănare între această rasă și Munaghi-ul Arab, de curse.

Întrebarea este, în aceste condiții, dacă Munaghi-ul Arab a avut influențe asupra cailor de deșert din Turkmenistan sau invers.

După standardele vestice, Akhal-Teke-ul nu este un specimen perfect, fapt ce este recunoscut și în descrierea rasei.

Înalt de cam 1,57 m, este adesea prea alungit, cu tendința de fracturare în spate.

Cutia toracică este și ea superficială, însă aici se află o neobișnuită formațiune musculară iar capul, în continuarea pe gâtului lung, este, în aparență, izbitor.

Pielea este deosebit de subțire iar părul foarte fin, elemente specifice raselor de deșert. Sunt murgii, castanii sau cenușii și au adesea pielea de un luciu metalic, auriu.

O altă trăsătură caracteristică rasei, ce nu este apreciată în Vest, e că acești cai își poartă capul deasupra nivelului obiș-

CAPUL

Capul întins, fin, și un gât lung se ridică, aproape în formă verticală, dintre umeri, așa încât gura este ținută deasupra nivelului normal.

Aceasta este o trăsătură specifică a rasei.

PIEPTUL

Pieptul e suficient de adânc dar, între picioare, îngust.

UM
Um
de o

CRUPA

*Crupa este muscu-
loasă, însă spatele,
adesea, prea lung.*

oblici și,
o alți.

Alungând răul

Fata turkmenă își arată calul, un Akhal-Teke, al cărui guler este ornat cu pietre semi-prețioase, în credința localnicilor că acestea alungă răul.

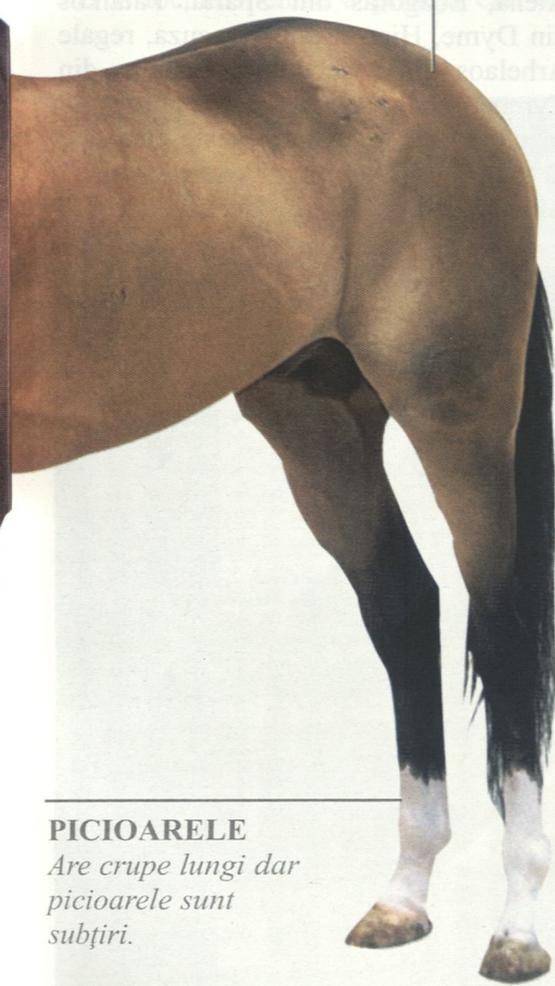
nuit pentru mâna călărețului.

Această poziție a capului, denumită „deasupra zăbalei“, reduce efectiv con-
tolul călărețului asupra animalului.

Creșterea acestor cai este endemică pentru poporul turkmen. Până de curând, ei și-au ținut animalele priponite și învelite în pâslă groasă, atât împotriva frigului din nopțile reci din deșert cât și împotriva soarelui din mijlocul zilei, ca să înlătore orice surplus de grăsime.

Pentru a înăspri condițiile grele și mai mult, ei își hrănesc caii cu multe proteine, într-o dietă foarte redusă.

De obicei, masa se reduce la o canti-

PICIOARELE

Are crupe lungi dar picioarele sunt subțiri.

ÎNĂLȚIMEA
1,57 m

Turmă de Akhal-Teke

Acești masculi Akhal-Teke și mânjii lor pasc aici, într-o oază plină de apă din Turkmenistan. Caii au culori diferite, cu luciri metalice ale pielii.

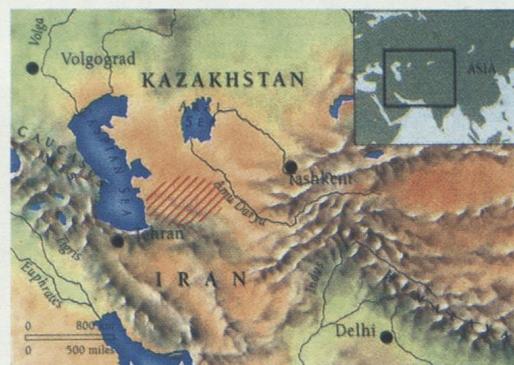
tate mică de lucernă uscată (când se găsește), cocoloașe din grăsime de oaie, ouă, orz și quatrame, o prăjitură dint-un aluat prăjit.

În timpurile moderne, Akhal-Teke-ul a fost „îmbunătățit“ pentru concursuri prin împerecherile cu Pur-Sângele. Oricum, acest lucru le-a redus capacitatea de rezistență la căldura mare dar politica de acum s-a schimbat, revenindu-se la creșterea rasei pure, așa cum este ea.

Competițiile sportive

Akhal-Teke-ul este vestit pentru rezistența de care dă dovadă în parcurgerea distanțelor lungi, în condiții climatice severe, mai mult chiar decât pentru abilitatea sa din întreceri (care nu se compară cu cea a cailor Pur-Sânge).

Cel mai vestit test al rezistenței acestuia a fost cursa din 1935, de la Ashkhabad la Moscova, dintre un Akhal-Teke și un Iomud.

ORIGINILE

Habitatul natural al Akhal-Teke-ului este între oazele din Turkmenistan, la nord de Iran și la est de Marea Caspică. Hergelia de la Komsomol, din Ashkhabad, este o crescătorie importantă, însă Akhal-Teke-ul este, de asemenea, crescut și la Lugov, în Kazakhstan, la Gubden, în Dagestan și, într-o mai mică măsură, la Tersk, în nordul Caucazului.

*Akhal-Teke-ul mai este crescut și în sectoare de cabaline din diverse ferme, în Turkmenistan și adesea este încru-
cișat cu alte rase.*

BIGE ȘI CVADRIGE

Un supliment realizat de **Emanuel FÂNTÂNEANU**,
Membru IAEJ, comentator Eurosport

Jocurile Olimpice, după cum afirmă poetul grec Pindar, au fost fondate de legendarul Heracle, în urmă cu 3.500 de ani și s-au întins pe parcursul a o mie de ani, din 776 î.Ch. și până în 393 e.n., când au fost desființate de împăratul roman Teodosiu I, care le-a considerat o expresie a păgânismului.

Caii și-au făcut apariția la ediția din 680, atunci când a fost introdusă cursa de care, devenind una dintre cele mai atractive și spectaculoase întreceri din program, învingătorii fiind aclamați și respectați pentru reușita lor. Carele aveau două roți, la care se aflau înhămați patru cai (cvadriga), pentru ca, mai apoi, programul ecvestru să fie extins și la curse de cai și catări, precum și la atelajele cu doi cai (bige).

Vă rugăm să vă imaginați 30 de asemenea atelaje, așezate unul lângă altul, cu un start vulcanic și 12 ture mortale pe o distanță de nouă km, într-un zgomot asurzitor și galop amețitor, cu un învingător, normal, care termină în uralele publicului entuziast, dar cu răsplata nu adresată „călărețului“, care își asuma imense riscuri, ci crescătorului, care ocupa un loc de onoare în tribună.

Cu toate acestea, numele învingătorilor au rămas în cronici, trecând peste

praful timpului. Cel dintâi campion a fost Pagondas din Teba, la ediția a 25-a, lui succedându-i-se încă mulți, mulți alții: Eley din Dyspont, Myron din Siracuza, Alkmaion din Atena, Miltiades din Atena, Euagoras din Sparta, Pataikos din Dyme, Hieron din Siracuza, regale Arhelaos din Macedonia, Eubatas din Cyrene, Thelemakos din Elida, pentru ca ultimul al cărui nume este cunoscut să fie Titus Domitius Prometheus din Atena, la ediția a 256-a din anul 245...

DUPĂ 62 DE ANI, GERMANIA „ÜBER ALLES”!

În climatul subtropical din Hong Kong, 70 de specialiști ai concursului complet din 24 de țări s-au reunit pentru desemnarea noii ierarhii olimpice, pe fondul unei schimbări a formatului competiției – în ceea ce privește traseul de cros, penalizările, numărul de componenți ai unei echipe (între trei și cinci, dar doar cele mai bune trei rezultate contorizate) sau executarea unui parcurs suplimentar de obstacole pentru desemnarea podiumului la individual etc. – tocmai pentru a proteja caii de

temperatura și umiditatea ridicate, obstacole în plus pentru sportivi, indiferent că au fost bipezi sau... patrupezi.

Așadar...

Obligați să renunțe la serviciile lui Jean Teulere – deținătorul titlului și cu o mare experiență olimpică, dacă avem în vedere cele cinci participări –, ca urmare a accidentării calului, francezii l-au adus în prim-plan pe Nicolas Touzain, dublu campion european și în acest an învingător la Badminton. Cu șansele diminuate, șanse care aveau să scadă și

mai mult, după ce și Nicolas Touzain s-a retras din competiție – Galan de Sauvagere a suferit un suspect accident, în urma unei puternice furtuni din noaptea de dinaintea inspecției medicale – Franța n-a mai fost Franța. N-a mai fost, în cele din urmă, nici o „surpriză”, pentru că francezii nici măcar n-au terminat competiția, deoarece, din trei, au rămas doar doi, atunci când și Jean Renaud Adde cu Haston d’Elpegere a fost eliminat pe cros!

Absență a fost și Zara Philipps, cam-

Campionii germani

Gina Miles cu McKinlaigh – argint

pioană mondială și europeană, din echipa Marii Britanii, dar lipsa fiicei Prințesei Anne, fostă medaliată cu aur la JO și președinte al forului internațional, a fost cu brio suplinită de ceilalți echipieri, astfel că medaliata cu argint de la Atena 2004, a rămas, totuși, pe podiumul de premiere, chiar dacă pe treapta de bronz, având în William Fox-Pitt cu Parkmore Ed – numărul 1 mondial –, Mary King cu Call Again Cavalier – multiplă olimpiană, dublă câștigătoare la Badminton și argint la „europenele” 2007 – și Kristina Cook cu Miners Frolic pe principalii artizani ai reușitei.

Și SUA, care au fost medaliată cu bronz la Jocurile Olimpice de la Atena, reclamau, înaintea întrecerii, o poziție pe podium și la Hong Kong, venind în palmares și cu titlul din 2007 de la Jocurile Pan Americane, dar, mai mult, și cu australianul devenit american Philip Duton, învingător în 2008 la Kentucky, de două ori medaliat cu aur cu echipa Australiei. Alături de el s-a aflat și Amy Tryon, locul al treilea la Jocurile Mondiale Ecvestre, revenită sub „cercurile olimpice” cu al său

Poggio II. Cu toate acestea, SUA – abonate la podium din 1996, ca să ne referim doar la ultimele ediții, deoarece, în istorie, au fost deseori și campioane – au încheiat pe șapte!

Nici Noua Zeelandă, care s-a bazat pe revenirea lui Mark Todd, călărețul secolului XX, și Andrew Nicholson, numărul șase mondial, n-a reușit mult prea multe, păstrându-se în pluton, ipostază în care a intrat după 1996.

Dar, au mai fost și Germania, și Australia.

Cea dintâi a dorit să uite ceea ce s-a întâmplat la Atena, atunci când echipa a fost descalificată deoarece Bettina Hoy a trecut, din greșeală, de două ori linia de start înaintea ultimei probe, cea de obstacole, pierzând medalia de aur!! Acel episod neplăcut a fost cu adevărat uitat. Germanii și partenerii lor de competiție, grație unei superbe evoluții și-au adjudecat titlul, pentru a treia oară în istorie, după 1936 și 1988. Cu 110,5 p la dresaj, 158 p după cros și 166,1 p, în final, după obstacole, Germania nu a avut decât o rivală pe măsură, australianii aflându-se mereu „acolo”.

Înaintea ultimei zile, germanii și australianii împărțeau partea de sus a tabloului și în ceea ce privește disputa pentru titlul individual. Cei trei germani, Andreas Dibowski cu Butts Leon, Ingrid Klimke cu Abraxas și Hinrich Romeike cu Marius, au avut parcursuri mai puțin penalizate, păstrându-și locul în fruntea clasamentului, urmați de „cavaleria” australiană, cu un Clayton Fredericks cu Ben Along Time și Shane Rose cu Ringwould Jaguar în formă. Dar nu peste germani, în cele din urmă. Splendizi la dresaj, australianii au cedat locul întâi pe parcursul de cros, după ce Lucinda Fredericks cu Headley Britannia – prima în clasament după dresaj, a cedat pe cros –, pentru ca finalul să-i gsească pe călăreții de la Antipozi ratând aurul la 5,1 p de Germania.

În ceea ce privește competiția pe echipe, trebuie să remarcăm, de asemenea, și evoluția Suediei, care, în ciuda faptului că a avut doi din cei cinci membri cu accidentări, a terminat pe locul al patrulea, înaintea Noii Zeelande, Viktoria Carlerback cu Ballys Geronimo, Magnus Gallerdal cu Keymaster, Dag

Albert cu Tubber Rebel, Katrin Norling cu Pandora și Linda Agotsson cu Stand by Me păstrând tradiția unei școli care are în palmaresul olimpic al concursului complet șapte medalii de aur, trei de argint și trei de bronz.

N-au trecut mai mult de două ore de când germanii abia coborâseră de pe treapta de sus a podiumului, că bucuria în tabăra lor a atins, din nou, cote maxime: Hinrich Romeike cu Marius este consacrat campion olimpic, grație unui parcurs fără eroare la obstacole,

Venit cvasi-relaxat, după aurul de la echipe, medicul dentist Hinrich Romeike cu Marius – singurul veritabil călăreț amator dintre toți participanții, el antrenându-se doar la orele după-amiezii, atunci când rămâne fără pacienți la cabinet – s-a aflat mereu printre concurenții din top, el terminând pe locul șapte la dresaj, dar urcând pe poziția de lider în urma crosului, poziție pe care a rămas până la final, realizând cea mai importantă victorie a carierei, dacă avem în vedere că Hinrich – în vârstă de 45 de ani (n. 26.05.1963) –, chiar dacă nu este un necunoscut (loc cinci la individual la JO Atena și CM 2006 și aur cu echipa la CM 2006), nu are un palmares extrem de bogat în mari succese. El a readus Germania pe primul loc în întrecerea individuală după 62 de ani, atunci când, în 1936, la Berlin, se impunea Ludwig Stubbendorf cu Nurmi. „Sunt extrem de fericit. Cel mai mult însă trebuie să-i mulțumesc acestui magic cal, care a fost Marius...”, avea să declare noul campion la terminarea atât de dificilei încercări la care au fost supuși caii și călăreții.

Oricum, germanii realizează dubla olimpică – echipe, individual – la capătul a peste șase decenii, evident motiv de mare satisfacție.

Colega sa de echipă, Ingrid Klimke cu Abraxas, n-a reușit să-și păstreze poziția secundă pe care s-a aflat multă vreme, terminând pe cinci, penalizată fiind la obstacole pentru o bară și depășirea timpului acordat, situație în care s-a aflat și australianca Megan Jones cu Irish Jester, care și-a văzut spulberate visurile de a termina pe podium, trecând de pe locul trei pe patru, poate cel mai „rău” loc pe care se situează un sportiv la o întrecere de o asemenea anvergură.

Evident, supărarea unora, bucuria altora, cum a fost cazul amazonei americane Gina Miles cu McKinlaigh, care, terminând parcursul de obstacole fără eroare și în timp, și-a gravat în palmares argintul olimpic, la fel cum a făcut-o și compatriota sa, Kumberley Severson, cu Primmores Pride la Atena 2004.

Așa cum germanii și-au dublat aurul, britanicii și-au adjudecat o a doua medalie de bronz, prin Kristina Cook cu Miners Frolic, care a semnat, de asemenea, un parcurs fără eroare, spre bucuria „galeriei” sale, dar și ca o confirmare a potențialului de care dispune.

Cu un moment unic, revenirea în arena olimpică a neo-zeelandezului Mark Todd, concursul complet al Jocurilor celei de a XXIX-a Olimpiade a oferit un spectacol de înalta clasă, la capătul căruia mulți și-au văzut visele împlinite... Alții însă...

Călăreții noștri n-au fost prezenți la Hong Kong. Ar fi fost și foarte greu, dacă luăm în considerare nivelul acestora, mult în urma adevăratelor valori. Peste patru ani, la Londra? Greu de spus, dar și greu de crezut...

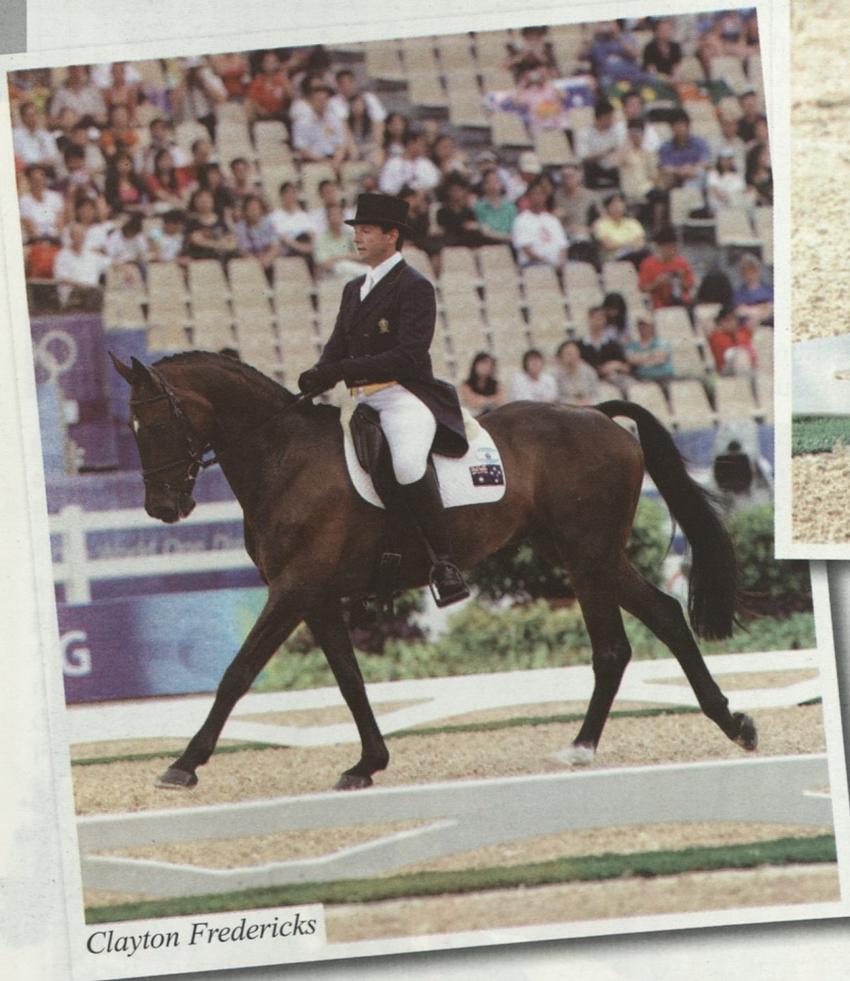
Mark Todd

Hinrich Romeike

Soț și soție

Pentru prima oară în istoria Jocurilor Olimpice ale concursului complet s-au aflat, în aceeași echipă, soțul și soția. Premiera a fost semnată de Lucinda și Clayton Fredericks. Cei doi au avut o contribuție decisivă la revenirea pe podium a formației Australiei (campionă în 1992, 1996 și 2000), dar absentă din trio-ul medaliat la Atena. Acum, argint. Dacă la dresaj Lucinda a fost cea mai bună competitoră (cu Headlez Britanna), în schimb, când s-a tras linie, la general, Clayton (cu Ben Along Time) a fost mai sus, pe locul șapte, soția terminând pe 26.

Clayton Fredericks

Lucinda Fredericks

Unitate mobilă de răcorire

O unitate mobilă de răcorire a cailor, realizată de britanicul Chris Riggs, din cadrul serviciului veterinar olimpic, a funcționat pentru prima oară la J.O. Un tanc cu 400 litri de apă și gheață, având o suflantă instalată pe o mașină de golf, a pulverizat o „ploaie” fină și răcoritoare asupra cailor, după efortul depus la antrenament sau după proba de cros a concursului complet. Patru asemenea unități s-au aflat în funcțiune la Shatin, la Penfold Park și la Beas River, utilizându-se patru tone de apă zilnic.

Cyniska – prima campioană

Prima femeie care a devenit campioană olimpică a fost prințesa Spartană Cyniska, născută aproximativ la 440 d.Ch., care a concurat în cursa de cvadrige din 396 d.Ch și 392 d.Ch., o veritabilă sfidare ca urmare a faptului că femeilor le era interzisă participarea la Jocuri. Există și o altă explicație, potrivit căreia, de fapt, crescătorul a fost proclamat învingător și aceasta a fost Cyniska, sora regelui Agesilaus al II-lea.

Este interesant de notat că multe femei din vechea lume elenă erau ținute departe de posibilitatea de a se implica în sport, de a călări sau vâna. În contrast, femeile spartane, în adolescență, excelau în asemenea întreprinderi exclusiv masculine, ignorând treburile casnice.

**CEL MAI ÎN VÂRSTĂ CONCURRENT
(PE EDIȚII) CONCURS COMPLET**

Ediție	Nume	Țara	Data nașterii	Vârsta JO
1912	Adlercreutz Nils	Suedia	8 iulie 1866	46
1920	de Vrégille Joseph	Franța	31 ianuarie 1878	42
1924	Barry John A.	SUA	1881	44
1928	Gerber Walo	Elveția	4 ianuarie 1881	47
1932	Yamamoto Morishige	Japonia	20 decembrie 1882	49
1936	Ferruzzi Dino	Italia	1 august 1892	43
1948	de la Simone André	Franța	27 iulie 1894	54
1952	Jousseau André	Franța	1907	45
1956	Dominguez Faustino	Spania	5 mai 1905	51
1960	Freeman Jackson Harry	Irlanda	23 decembrie 1910	49
1964	Freeman Jackson Harry	Irlanda	23 decembrie 1910	53
1968	Allhusen Derek	M. Britanie	18 ianuarie 1914	54
1972	Roycroft Bill	Australia	20 martie 1915	57
31976	Roycroft Bill	Australia	20 martie 1915	61
1980	Mendivil Manuel	Mexic	6 august 1935	44
1984	Bigot Armand	Franța	3 mai 1934	50
1988	Costantini Dino	Italia	18 octombrie 1940	47
1992	Plumb Michael	SUA	28 martie 1940	52
1996	Blöcker Herbert	Germania	1 ianuarie 1943	53
2000	Rocha Jorge	Brazilia	17 septembrie 1945	55
2004	Stibbe Eddy	Olanda	1 noiembrie 1948	55
2008	Teulere Jean	Franța	27 februarie 1954	54

**CEL MAI TÂNĂR PARTICIPANT (PE EDIȚII)
CONCURS COMPLET**

An	Nume	Țara	Data nasterii	Varsta JO
1912	Radcliffe Nash Edward	M. Britanie	9 iunie 1888	24
1920	Mörner Helmer	Suedia	8 mai 1895	25
1924	Statecny Frantisek	Cehoslovacia	10 mai 1900	24
1928	Lippert Rudolf	Germania	29 octombrie 1900	27
1932	Francke Arne	Suedia	6 mai 1904	28
1936	Mylius Mario	Elveția	21 octombrie 1912	23
1948	Coelho Aecio	Brazilia	1926	22
1952	Hough Charles	SUA	3 mai 1934	18
1956	Duffy Frank	SUA	22 ianuarie 1937	19
1960	Cameron Anthony	Irlanda	21 martie 1941	19
1964	Checcoli Mauro	Italia	1 martie 1943	21
1968	Roycroft Wayne	Australia	21 mai 1946	22
1972	Skoczylas Jan	Polonia	24 septembrie 1951	20
1976	Tauskey MaryAnne	SUA	3 decembrie 1955	20
1980	Daniluk Jacek	Polonia	1 septembrie 1961	18
1984	Toia Geremia	Italia	19 ianuarie 1966	18
1988	Park SoWoon	Coreea S.	21 martie 1967	21
1992	Desmedt Jef	Belgia	29 martie 1972	20
1996	van Rijckevorsel Constantin	Belgia	24 iunie 1976	20
2000	Touzaint Nicolas	Franța	10 mai 1980	20
2004	Bunluewong Pongsiree	Thailanda	9 noiembrie 1984	19
2008	Hua Tian Alex	China	25 octombrie 1989	19

Hua Tian Alex, cel mai tânăr concurent

Tinerete și experiență

Dacă, după dresaj, chinezul Alex Hua Tian – născut la 25.10.1989, cel mai tânăr competitor al concursului complet și, totodată, primul călăteț chinez din istorie care ia parte la o asemenea întrecere – s-a aflat înaintea neo-zeelandezului Mark Todd – născut la 11.03.1956, cel mai vârstnic participant –, tinerețea a cedat în fața maturității, Alex fiind eliminat pe cros, în timp ce Mark a încheiat, totuși, pe 17 din cei 70 prezenți la start.

Un australian mai puțin

Philipp Dutton, medaliat cu aur la Sydney 2000, în competiția pe echipe, a evoluat în 2008 sub culorile americane. Locuind în SUA, din 1991, el a căpătat cetățenia în 2006. De trei ori membru al echipei Australiei la JO, decorat cu o înaltă decorație australiană, Philippe n-a reușit prea multe sub noile sale „culori”, fiind descalificat în competiția individuală, în timp ce reprezentativa SUA, care viza o medalie, s-a situat abia pe locul șapte.

Recordurile lui Millar

Canadianul Ian Millar (n. 6.01.1947) a realizat mai multe recorduri. La 61 de ani a fost cel mai în vârstă specialist în sărituri peste obstacole din istoria olimpică, depășind, la Beijing, recordul din 2004. Prezent la a noua sa ediție olimpică, Millar a realizat și recordul celor mai multe participări la JO. Numit „Căpitanul Canada”, Ian este și liderul olimpicilor din „Țara Arțarului”, el făcând parte din toate echipele canadiene începând din 1972. Record de participări, dar nu și de rezultate, deoarece Ian Millar n-a urcat niciodată pe podium.

Debutant olimpic la 61 de ani

De o vârstă cu Millar, la Beijing, a fost și Laurie Lever (n. 12.10.1947), cel mai vârstnic membru al echipei de obstacole a Australiei și cel mai în vârstă debutant la Jocurile Olimpice. A început activitatea la zece ani, dar nu a ajuns niciodată (până acum) între participanții olimpici, deoarece nu a găsit... calul vieții sale. L-a aflat acum pe Drossel Dan, cu care a fost prezent la Shiatin din Hong Kong.

OBSTACOLE

Surprize ... surprize....

Echipa SUA, aur obstacole

Germania a sosit în Hong Kong cu gândul de a uita episodul neplăcut din 2004, de la Atena, când a fost declasată, de la aur la bronz, după descalificarea lui Ludger Beerbaum cu Goldfeaver pentru test pozitiv. Cu numărul 1 mondial, Meredith Michaels Beerbaum cu Shutterfly, cu multiplul campion Ludger Beerbaum cu All Inclusive, cu deținătorul titlului continental 2003, Christian Ahlmann cu Cöster, și Marco Kutscher cu Cornet Obolensky, și el campion european în 2005, Germania era favorita incontestabilă.

SUA, care a obținut aurul atenean la masa verde, dorea să-și onoreze statutul, aducând în prim-plan pe Bezie Madden cu Authentic și McLain Ward cu Sapphire.

Olanda, campioană mondială (2006) și europeană (2007) – e drept cu doar un singur component al echipei din 2006, Gerco Schroder cu Monaco – nu a ezitat să emită pretenții justificate.

Elveția și-a pus mari speranțe în Christina Liebherr cu No Mercy și în Steve Guerdat cu Jalisca Solier, dar și în veteranul Pius Schwitzer cu Nobless M. Canada, pe locul secund la PanAme-

ricane, l-a adus șef de coloană pe numărul 3 mondial, Eric Lamaze cu Hickstead, în speranța unei veritabile lovituri de teatru.

În calcul mai trebuiau luate și Brazilia (cu Rodrigo Pessoa), și Marea Britanie (cu Tim Stokdale, John Withaker, Nick Skelton – toți unul și unul), și Ucraina, poate și Suedia sau Australia, dar nu și Norvegia.

Dacă acesta era tabloul în ceea ce privește întrecerea pe echipe – trebuie să menționăm că Franța n-a obținut calificarea olimpică, fapt unic în istoria

Hansen Toni Andre

Ward McLaine, SUA, obstacole echipe

echitației din Hexagon! –, și în ceea ce privește disputa individuală se anunța o luptă stransă, având în vedere numărul mare de candidați la glorie dintre cei 70 de înscriși pe listele de start.

Câte și câți au confirmat ? Câte și câți au clacat?

În disputa pe echipe, surprizele s-au ținut lanț.

Mare favorită, Germania, capotând lamentabil pe locul 5, la care adăugăm și descalificarea pentru test pozitiv a lui Cöster, partenerul lui Christian Ahlmann, ceea ce, vrând-nevrând, ne duce cu gândul la Atena 2004, dar și la faptul că Germania, o veritabilă super-putere în echitație, a ratat, în ultimii trei ani, toate marile titluri: mondial (2006 – Aachen), european (2007 – Mannheim), olimpic (2008 – Hong Kong), onoarea ne mai fiind reparată nici la individual, Meredith rămânând la picioarele podiumului.

Pentru Canada a fost, în schimb, un moment istoric, deoarece nu a mai obținut o medalie olimpică de 40 de ani, adică din 1968, de la Mexico City. Bazându-se pe experiența celui mai în vârstă competitor, Ian Millar cu In Style, pe vigoarea lui Eric Lamaze cu Hickstead (numarul 3 mondial), dar și pe aportul lui Jill Henselwood cu Special Ed, canadienii au realizat argintul după barajul cu SUA, eveniment cu caracter de unicat în întrecerile olimpice la echipe.

În schimb, SUA a reușit să-și consolideze reputația – șifonată în 1992 și 2000 – păstrându-se în fruntea ierarhiei, grație prestației foarte bune a celor patru: McLain Ward cu Sapphire, Will Simpson cu Carlsson vom Dach, Laura Kraut cu Cedric, Beezie Madden cu Authentic, care au dovedit o remarcabilă omogenitate și precizie în abordarea parcursului foarte dificil instalat de Leopoldo Palacios și Steve Stephens, considerat, totuși, creativ, inventiv și decorativ.

Surpriza a venit, mai mult, însă dinspre Scandinavia, pentru că urcarea pe treapta a treia a podiumului a Norvegiei se înscrie, cu adevărat, în categoria neprevăzutei. Cvartetul norvegian a scris o pagină olimpică în premieră, având în Toni Andre Hansen cu Camiro pe cel mai bun cuplu, dar care a căzut la

testul doping, fiind exclus din competiție înainte de disputele individuale, ceea ce creează o mare problemă, cazul aflându-se acum pe masa „tribunalului”. Va avea repercusiuni și asupra clasamentului la echipe?

Dacă la Atena 2004 pe podium au fost SUA, Suedia, Germania, la Hong Kong doar americanii și-au păstrat poziția, Suedia (locul 8) și Germania (5) cedând vizibil pasul, așa cum au făcut, de altfel, și celelalte formații cu pretenții, detașându-se doar elvețienii până la jumătatea competiției.

Și disputa la individual a fost extrem de strânsă și presărată cu sarea și piperul surprizelor, atât titlul, cât și bronzul fiind decise la baraj.

Dacă în ceea ce privește un baraj pentru medalia de aur nu este o noutate – este momentul să ne amintim că primul argint românesc a intrat în panoplie tot ca urmare a unui baraj ecvestru, în 1936, la Berlin, între Henri Rang cu Delfis și germanul Kurt Haase cu Tora –, ineditul situației din 2008 vine din faptul că și pentru bronz a fost nevoie de baraj, mai mult disputat între șapte călăreți!

Apoi, o nouă surpriză, pentru locul întâi desfășurându-și forțele canadianul Eric Lamaze cu Hikstead – ultima și unica prezență pe podium (2) a unui venit din „Țara Arțarului” având loc în 1976, la Montreal, cu Michel Vaillancourt cu Branch County – și sudezul Rolf Goran Bengtsson cu Ninja, de la Carl Gustaf Lewenhaupt cu Mon Coeur (1920) și Clarence von Rosen cu Empire (1932), ambii pe 3, Suedia dipărând din scena olimpică a podiumului.

Victoria a revenit canadianului, și în baraj cu o prestație sigură, calmă, mai ales după ce l-a văzut pe Rolf capotând la ultimul obstacol al parcursului!

Canada, argint la echipe, aur la individual! Excelentă comportare.

SUA, aur la echipe, bronz la individual! Din nou numai cuvinte de laudă pentru reprezentanții echitației de peste Ocean, deoarece Beezie Madden cu Authentic a reușit să o învingă pe Meredith, californiana devenită nemțoaică prin căsătorie. A fost un succes la cronometru, dar succes, mai ales că printre învinși s-au mai numărat și mult laudatul Rodrigo Pessoa (Brazilia), Ludger Beerbaum (Germania),

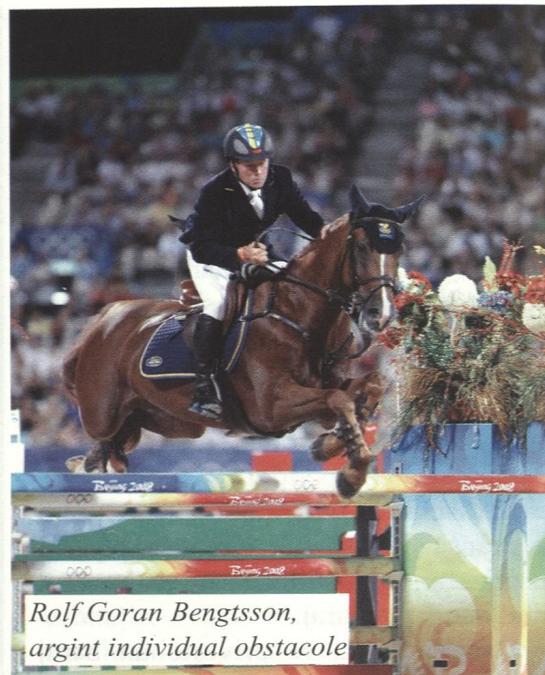
Podiumul la individual obstacole

Kraut Laura, obstacole echipe

Lamaze Eric, campion olimpic individual

Rolf Goran Bengtsson,
argint individual obstacole

Edwina Alexander (Australia), Gerco Schroder (Olnada) ș.a.

Indiscutabil, întrecerile au fost umbrite de cele patru cazuri de dopaj, voite sau nu, ceea ce aduce în discuție interzicerea utilizării unor mijloace și metode ilicite, cu atât mai condamnabile

cu cât ele sunt puse în aplicare asupra unor „sportivi” care nu pot să protesteze, dar sunt declarați vinovați!!

Cum echitația românească nu a fost prezentă nici la dresaj, nici la concurs complet, nu era să fie tocmai la obstacole. De altfel n-a mai făcut-o din 1980,

de pe vremea boicotului moscovit și a locului 6 la echipe, pe care s-au situat atunci Dania Popescu cu Sonor, Ion Popa cu Licurici, Alexandru Bozan cu Prejmer și Dumitru Velea cu Fudul. Iar după cum stau lucrurile nu vom trece nici „podul” Londrei...

Patru teste pozitive

În urmă cu patru ani, la Atena, două teste pozitive au schimbat clasamentele la obstacole, irlandezul Cian O'Connor cu Waterford avea să fie deposedat de medalia de aur, iar Germania, la rândul-i, coborâtă pe treapta a treia, din cauza lui Ludger Beerbaum cu Goldfever.

Nici ediția 2008 n-a scăpat de episodul neplăcut al testelor anti doping, patru fiind caii care au fost despistați pozitiv cu capsaicină, aflată pe lista substanțelor prohibite. Drept urmare, au fost excluși din întreceri: Chupa Chup (Bernardo Alves, Brazilia), Cöster (Christian Alhmann, Germania), Lantinus (Denys Lynch, Irlanda) și Camiro (Tony Andre Hansen, Norvegia).

În cea mai delicată poziție se află Norvegia, situată pe locul 3, și într-o situație asemănătoare cu Germania în 2004, numai că, eventuala depunctare, îi va duce pe norvegieni dincolo de podium.

Condiții de 6 stele!

Arenă de antrenament prevăzută cu aer condiționat, cum n-a mai fost; grajduri realizate din materiale reciclabile 100%, cum n-au mai fost; unități mobile de răcorire a cailor, cum n-au mai fost; posibilitatea realizării unor teste doping pe loc, cum n-a mai fost – iată doar trei dintre premierele de la Hong Kong care i-au determinat pe oficialii Federației Internaționale Ecvestre să afirme că „efectiv, pentru întâia oară, caii au beneficiat de condiții de 6 stele!”

Ediție	Nume	Țara	Data nașterii	Vârsta JO
1912	Adlercreutz Nils	Suedia	8 iulie 1866	46
1920	Ubertalli Ruggero	Italia	15 martie 1877	43
1924	Barry John A.	SUA	1881	44
1928	Björnstjerna Carl	Suedia	7 aprilie 1886	42
1932	Chamberlin Harry D.	SUA	19 mai 1887	45
1936	Filipponi Fernando	Italia	3 aprilie 1892	44
1948	Bettoni Alessandro	Italia	17 noiembrie 1892	55
1952	Ording Bjart	Norvegia	18 mai 1898	54
1956	White Wilfred	M. Britanie	1904	52
1960	Fresson Max	Franța	23 aprilie 1912	48
1964	Möhr Hans	Elveția	23 iunie 1916	48
1968	Jonquères d'Oriola Pierre	Franța	1 februarie 1920	48
1972	Delia Carlos	Argentina	24 ianuarie 1923	49
1976	d'Inzeo Piero	Italia	4 martie 1923	53
1980	Perez las Heras Joaquin	Mexic	25 octombrie 1936	43
1984	Ligges Fritz	Germania	9 iulie 1938	46
1988	Broome David	M. Britanie	1 martie 1940	48
1992	Broome David	M. Britanie	1 martie 1940	52
1996	Simon Hugo	Australia	3 august 1942	54
2000	Millar Ian	Canada	6 ianuarie 1947	53
2004	Millar Ian	Canada	6 ianuarie 1947	57
2008	Millar Ian	Canada	6 ianuarie 1947	61

Editie	Nume	Țara	Data nașterii	Vârsta la JO
1912	Preussen FriedrichCarl	Germania	6 aprilie 1893	19
1920	de Briey Thierry	Belgia	29 decembrie 1895	24
1924	Margaride Luiz	Portugalia	14 iulie 1902	22
1928	Klaveness Anton Fredrik	Norvegia	8 noiembrie 1903	24
1932	Franke Arne	Suedia	6 mai 1904	28
1936	Sauer Heinrich	Austria	23 martie 1912	24
1948	Rissanen Tauno	Finlanda	25 septembrie 1921	26
1952	Vinals Roberto	Mexic	26 decembrie 1932	19
1956	Pessoa Nelson	Brazilia	16 decembrie 1935	20
1960	Min KyonKec	Coreea S.	25 iunie 1942	18
1964	Lefebvre Janou	Franța	14 mai 1945	19
1968	Kuzin Eugeni	URSS	9 iunie 1948	20
1972	Mäder Kurt	Elveția	10 septembrie 1952	19
1976	Johnson Debbie	M. Britanie	3 iulie 1957	19
1980	Mendez Oswaldo	Guam	18 decembrie 1956	23
1984	Deslauriers Mario	Canada	23 februarie 1965	19
1988	Moon HyunJin	Coreea S.	25 mai 1969	19
1992	Pessoa Rodrigo	Brazilia	29 noiembrie 1972	19
1996	Shirai Takeshi	Japonia	15 aprilie 1977	19
2000	Shirai Takeshi	Japonia	15 aprilie 1977	23
2004	Lobo Marcela	Mexic	18 mai 1984	20
2008	Faisal Al Shaalan	Arabia Saudită	20 octombrie 1989	19

TABLOUL MEDALIATILOR – BEIJING 2008

COMPETIȚIA	DATA	MEDALIE	CĂLĂREȚ	CAL	ȚARĂ	
Concurs complet	12 august 2008	Aur	DIBOWSKI Andreas	BUTTS LEON	Germania	
Echipe			KLIMKE Ingrid	ABRAXXAS		
			OSTHOLT Frank	MR. MEDICOTT		
			ROMEIKE Hinrich	MARIUS		
			THOMSEN Peter	THE GHOST OF HAMISH		
		Argint	FREDERICKS Clayton	BEN ALONG TIME	Australia	
FREDERICKS Lucinda			HEADLEY BRITANNIA			
JOHNSON Sonja			RINGWOULD JAGUAR			
JONES Megan			IRISH JESTER			
ROSE Shane			ALL LUCK			
Bronz		COOK Kristina	MINERS FROLIC	M. Britanie		
		DICK Daisy	SPRING ALONG			
		FOX-PITT William	PARKMORE ED			
		HUNT Sharon	TANKERS TOWN			
		KING Mary	CALL AGAIN CAVALIER			
Concurs complet Individual		12 august 2008	Aur	ROMEIKE Hinrich	MARIUS	Germania
			Argint	MILES Gina	MCKINLAIGH	SUA
			Bronz	COOK Kristina	MINERS FROLIC	M. Britanie
Dresaj Echipe		14 august 2008	Aur	CAPELLMANN Nadine	ELVIS VA	Germania
	KEMMER Heike			BONAPARTE		
	WERTH Isabell			SATCHMO		
	Argint		MINDERHOUD Hans Peter	NADINE	Olanda	
			SHELLEKENS-BARTELS Imke	SUNRISE		
			van GRUNSVEN Anky	SALINERO		
	Bronz		HELGSTRAND Andreas	DON SCHUFRO	Danemarca	
			van OLST Anne	CLEARWATER		
			ZU SAYN-WITTGENSTEIN Nathalie	DIGBY		
Obstacole Echipe	18 August 2008	Aur	KRAUT Laura	CEDRIC	SUA	
			MADDEN Beezie	AUTHENTIC		
			SIMPSON Will	CARLSSON VOM DACH		
			WARD Mclain	SAPPHIRE		

COMPETIȚIA	DATA	MEDALIE	CĂLĂREȚ	CAL	ȚARĂ
Obstacole Echipe	18 August 2008	Argint	CONE Mac	OLE	Canada
			HENSELWOOD Jill	SPECIAL ED	
			LAMAZE Eric	HICKSTEAD	
			MILLAR Ian	IN STYLE	
		Bronz	DJUPVIK Morten	CASINO	Norvegia
			ENDRESEN Stein	LE BEAU	
			GULLIKSEN Geir	CATTANI	
			HANSEN Tony Andre.	CAMIRO	
Dresaj Individual	19 august 2008	Aur	van GRUNSVEN Anky	SALINERO	Olanda
		Argint	WERTH Isabell	SATCHMO	Germania
		Bronz	KEMMER Heike	BONAPARTE	Germania
Obstacole Individual	21 August 2008	Aur	LAMAZE Eric	HICKSTEAD	Canada
		Argint	BENGTSSON Rolf-Goran	NINJA	Suedia
		Bronz	MADDEN Beezie	AUTHENTIC	SUA

Al 7-lea...

Canada a intrat în posesia medaliei de argint la echipe, avându-l în componență pe Ian Millar, care, devine, astfel, al 7-lea cel mai în vârstă medaliat din toate timpurile la Jocurile Olimpice, în frunte fiind suedezul Oscar Swahn care, la 72 de ani și 280 de zile, urca pe treapta a doua în concursul de tir de la JO din 1920, de la Amsterdam.

Pentru Ian Millar, la 61 de ani și 225 de zile, acest „argint” reprezintă prima medalie olimpică după recordul de nouă participări (1972, 1976, 1984, 1988, 1992, 1996, 2000, 2004, 2008), el fiind, totodată și cel mai „bătrân” concurent la obstacole la actuala ediție.

În acest „top” al celor mai în vârstă medaliați olimpici, echitația se mai face remarcată cu încă două prezențe. Locul 8 este ocupat de australianul Bill Rozcroft, care, în 1976, la Montreal, la 61 de ani și 130 de zile, obținea bronzul la concurs complet, iar pe poziția 10 se află celebrul specialist al dresajului, Josef Neckermann (Germania), pe treapta a treia a podiumului, în 1972, la München, pe când avea 60 de ani și 94 de zile.

În sfârșit, o „kiwi” get-beget

Formația Noii Zeelande s-a aflat în fața unei situații speciale, prin introducerea în echipă a tinerei Kati McVean. La 22 de ani, fiica triplului olimpien Jeff McVean, devine primul neo-zeelandez get-beget selecționat în echipa olimpică în ultimii 16 ani.

Reprezentativa „Kiwi” este pregătită de americanul Greg Best, medaliat cu argint la individual și echipe în 1988, la Seul, când îl încăleca pe legendarul Gem Twist, formație care îi mai are în componență pe suedezul Bruce Goodin, pe belgianul Daniel Meech și pe Shann Wordlz, care locuiește în Florida.

DRESAJ

A treia coroană olimpică pentru Anky!

Echipa Germaniei

La Beijing, în dreptunghiul de dresaj, s-au reunit 22 de națiuni, cel mai mare număr din istorie, între 1984 și 2004 fiind 18, iar cea mai scăzută prezență consemnându-se în 1932, la Los Angeles, atunci când au concurat doar patru țări.

Dacă numeric s-a consemnat o creștere, întrebarea care totuși se pune este: s-a schimbat ceva în ierarhia dresajului după întrecerile olimpice?

Răspunsul este, evident, negativ, dacă avem în vedere afirmarea fără drept de apel a acelorași forțe, Germania – la echipe, Anky van Grunsven și Isabell Wert – la individual.

Faptul că reprezentanții dresajului german încăleacă pe cai de aur tinde să devină o teoremă care nu mai are nevoie de demonstrație.

Competiția pe echipe a intrat în arena olimpică în 1928, la Amsterdam, de atunci acordându-se medalii la 18 din cele 19 ediții ale Jocurilor Olimpice, iar 12 dintre acestea au fost câștigate de Germania (sau R.F.G.), nemții ne mai coborând de pe treapta de sus din 1984, de la Los Angeles! Puține au fost momentele în care au cedat întâietatea, cum s-a întâmplat, spre exemplu, chiar la München, în 1972, în fața absolut senzaționalilor Elena Petuškova (soția celebrului atlet Valeri Brumel), Ivan Kalita și Ivan Kizimov. În această istorie a pierderilor nu poate fi luată în calcul ediția din 1980, de la Moscova, supusă cunoscutului boicot al „vesticilor”, ceea ce a deschis calea spre podium și echipei României!

Prin urmare, Germania ia titlul, din

nou, la echipe, cu o formație în care au revenit Isabel Werth cu Satchmo – componentă a team-ului aurit din 1992, 1996 și 2000 – și Nadine Capellmann – sus pe podium la Sydney –, ambele absente însă la Atena 2004, acolo unde a fost, în schimb, Heike Kemmer cu Bonaparte, al treilea membru al campioanei, dar unul extrem de activ, dacă avem în vedere că în 2008 a obținut și bronzul la individual. „Noi am fost sub presiunea pierderii, anul trecut, a titlului euro-

pean în fața Olandei, ceea ce ne-a spus că este timpul să ne trezim”, avea să declare Isabell Werth la încheierea competiției.

Și, cu adevărat, s-au trezit, pentru că, în ciuda evoluției foarte bune a veșnicilor rivali olandezi – din 1992, mai mereu pe locul secund (excepție 2004) –, Isabel, Nadine și Heike au făcut, indiscutabil, o veritabilă demonstrație de înaltă clasă, spulberând orice vis de aur din partea „lalelelor” Hans Peter Minderhood cu Nadine, Imke Schellenkens Bartels cu Sunrise și Anky van Grunsven cu Salinero.

Dacă Germania și Olanda sunt abonatele constante la primul și al doilea loc olimpic (și mondial, și european), marea lovitură a venit din partea Danemarcei. Specialiștii danezi ai acestui „balet ecvestru” – Prințesa Nathalie Zu Sayn-Wittgenstein cu Digby, Anne van Olst cu Clearwater, Andréas Helgstrand cu Don Schufro – au urcat, în premieră olimpică pentru dresaj, pe treapta de bronz, la o diferență apreciabilă față de următoarele clasate: SUA (bronzul din 1992, 1996, 2000 și 2004), Suedia (din 1984 „tre kroner” n-au mai simțit gustul medaliei), Marea Britanie, Franța, Australia, Canada (din 1988 a ieșit din joc) și Japonia (în componență cu Hiroshi Hoketsu, care, la 67 de ani, a fost cel mai în vârstă competitor al echitației olimpice 2008).

Dacă a fost previzibilă victoria echipei Germaniei, cam tot așa a fost de așteptat și succesul olandezei Anky van Grunsven cu Salinero, deși, de această dată s-a conturat parcă ceva mai greu și tot ca urmare a unei execuții impecabile a Marelui Premiu stil liber, cum de altfel, ne-a obișnuit. Drept urmare, olandeza rămâne pentru a treia oară consecutiv în posesia titlului –

este singura în istoria dresajului olimpic cu asemenea palmă –, performanță cu caracter de unicat și greu de egalat, orizontul de timp depășind patru-cinci Olimpiade. Pe treapta

Werth Isabel

Anky van Grunsven

Heike Kremmer

următoare a numărului de titluri au rămas Henry St. Cyr cu Master Rufus și Juli – 1952 și 1956 și Nicole Uphof cu Rembrand – 1988 și 1992, ambii ieșiți de mult din arena competițională.

Rivala sa de mai bine de un deceniu, Isabel Werth – campioana din 1996, când a Anky a fost secundă –, a fost, din nou, nevoită să se mulțumească a rămâne pe poziția a doua, așa cum s-a întâmplat și în 2000 sau la Campionatele Mondiale. Imbatibilă în progresia de Mare Premiu sau Mare Premiu Special – cu toate că Satchmo a avut, la un moment dat, un atac de panică (!) –, Isabel a cedat mereu la „stilul liber”, acolo unde Anky este magnifică, desigur luându-l în calcul și pe acest hanoverian Salinero, care a intrat în circuitul marilor valori din 2003, așa cum Anky nu uită să mulțumească și altui partener de excepție – Bonfire – pentru aportul la succesele anterioare.

Dintr-o galerie impresionantă de valori – Emma Hindle (M. Britanne) cu Lancet, Imke Schellekens-Bartels (Olanda) cu Sunrise, Kyra Kyrklund (Finlanda) cu Max, Nadine Capellmann (Germania) cu Elvis VA, Steffen Peters (SUA) cu Ravek, Bernadette Pujal (Mexic) cu Vincent, Jan Brink (Suedia)

cu Don Schufro etc. –, pentru treapta a treia a podiumului s-a desprins germanul Heike Kremmer cu Bonaparte, aflat, de altfel, pe această poziție încă din startul întrecerii. Cu medalia de bronz a lui Heike, se poate spune că echitația a avut un aport substanțial la zestrea generală a Germaniei la actuala ediție a Jocurilor.

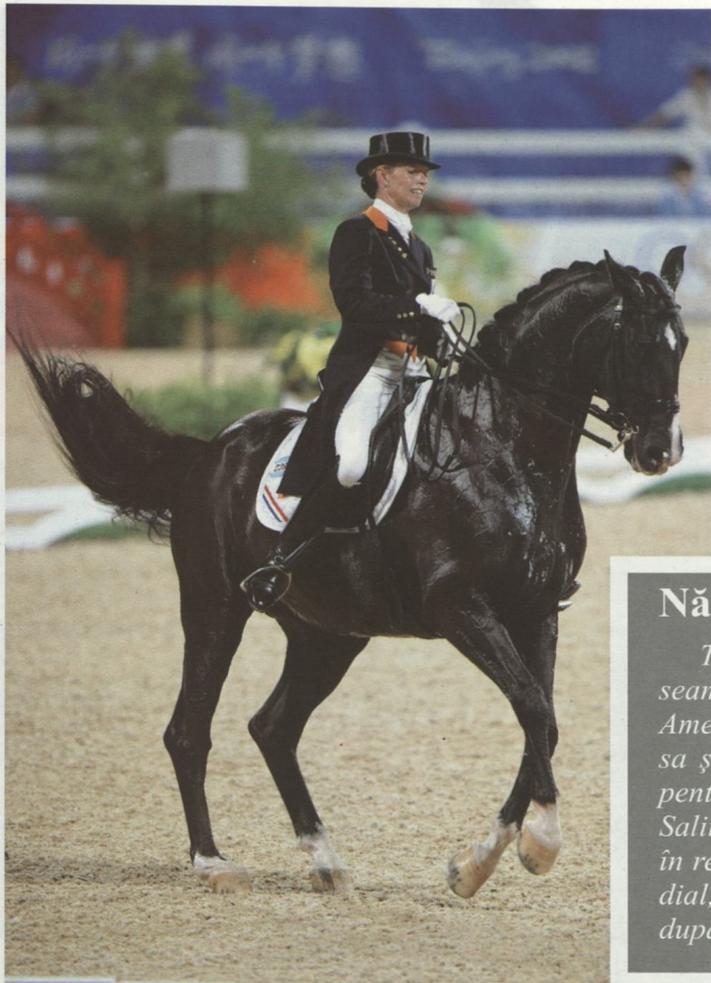
Românii au lipsit! Nu e nicio mirare sau surpriză. De mult dresajul românesc – ca de altfel toată echitația noastră – a ieșit din circuitul marilor valori. Sau măcar de mijloc! Iar, dacă ar fi să ne întoarcem în timp, să reamintim că ultima apariție olimpică a fost în 1980, la Moscova, în condițiile bine știute ale boicotului și, ca urmare a absenței a tot ceea ce însemna valoare autentică, ceea ce a permis să se adauge în statistici o nouă medalie olimpică românească în echitație, având ca autori pe regretații Petre Roșca cu Derbist (la acea ediție, cel mai în vârstă competitor – 57 ani), Dumitru Velicu cu Decebal și Anghel Donescu cu Dor. Și nu se întrevide nici pentru următorul ciclu olimpic, cu punct final Londra 2012, că situația se va redresa. Nu neapărat pentru a fi în disputa pentru „top 10”, dar măcar pentru a obține simpla (dar atât de complicata) calificare.

Dansul devoțiunii

Așa cum ne-am obișnuit, Anky van Grunsven și al său Salinero au impresionat la „stilul liber“, competiție care se desfășoară pe muzică, de această dată figurile progresiei fiind executate pe melodia „Dance of Devotion“, compusă de Wibi Soerjadi, fond muzical ce l-a inspirat și pe Salinero, pentru că și-a executat programul „dansând“ fără egal. „A fost o săptămână oribilă pentru mine. Îmi place Hong Kong, îmi place poporul, dar presiunea ce am simțit-o a fost uriașă! La Atena n-aveam nimic de pierdut și am fost mult mai relaxată, dar de data aceasta trebuia să-mi apăr cele două medalii de aur, să-mi păstrez standardul, tensiune care, cred, i-a fost transmisă și lui Salinero. Am cucerit, totuși, a treia medalie și sunt cea mai răsfățată persoană din lume, deoarece am și cel mai, cel mai minunat cal!“, avea să declare Anky după victorie.

Născut campion

Toată lumea îl vedea un bun săritor: Până când Sjef Janssen și-a dat seama de marele său potențial pentru dresaj și l-a cumpărat pentru American Tess Guilder, pentru ca, în scurt timp, să intre în proprietatea sa și a lui Anky. Din acest moment a pornit drumul spre glorie și pentru Salinero, cel care a concurat, mai întâi, sub numele de Keltec Salinero, apoi Gestion Salinero. Și palmaresul său este extrem de bogat în realizări remarcabile, de la medaliile de campion olimpic sau mondial, la trofeele câștigate în Marile Premii. Și pentru toate acestea, după fiecare succes, este răsplătit cu banane...

De la poliție, la Jocurile Olimpice

Alexandra Korelova, născută la Nijni Novgorod, oraș aflat în Rusia Centrală la vreo 400 km de Moscova, s-a aflat pentru a doua oară la Jocurile Olimpice. Cu al său Balagur, cu o istorie și viață zbuciumată.

Balagur, coborât din linia faimosului trăpaș Orlov de Rusia, după ce a trecut, pentru scurt timp, pe la „curse“ a ajuns cal de circ și, apoi, în ... dotarea poliției din orașul natal al Alexandrei. Numai că, atunci când regretatul antrenor Gheorghe Teodorescu – nimeni altul decât fostul olimpic român la ediția din 1956, de la Stockholm – a văzut caseta video, a spus „Cumpără-l imediat!“. După numai 5 luni a fost capabil să execute un Mare Premiu. „Sigur nu se va mai întoarce în poliție. Viața lui este mult mai interesantă. Îi place să lucreze pe muzică. De fapt îi place tot ceea ce face“, spune Alexandra. Balagur are 18 ani. Alexandra, 31. La Beijing, locul 6 în clasamentul individual, înaintea unor nume cu o carte de vizită mult mai bogată.

Premieră chineză

Având în vedere regulamentul, potrivit căruia țara oragnizatoare a Jocurilor are dreptul de a-și înscrie reprezentanți în toate probele celor 28 de sporturi din program, China a profitat de acest lucru, trecând pe lista de start pe tânăra Lina Liu (născută la 20 februarie 1979, la Xianjing), care ocupă locul 228 în clasamentul Federației Ecvestre Internaționale și care s-a pregătit luând parte, în 2008, la concursurile din Austria și Spania. Intrând în „dreptunghiul“ de dresaj cu a sa Piroshka, Lina Liu a realizat astfel o premieră în ceea ce privește prezența echitației chineze în arena olimpică, chiar dacă a terminat pe locul 41 din 46 de concurenți.

**CEL MAI ÎN VÂRSTĂ CONCURRENT
(PE EDIȚII) DRESAJ**

Ediție	Nume	Țara	Data nașterii	Vârstă JO
1912	Boltenstern Gustaf A.	Suedia	9 octombrie 1861	51
1920	Boltenstern Gustaf A	Suedia	9 octombrie 1861	55
1924	von Pongracz Arthur	Austria	25 iunie 1864	60
1928	von Pongracz Arthur	Austria	1864 iunie 25	64
1932	Tuttle Hiram	SUA	1882 decembrie 22	49
1936	von Pongracz Arthur	Austria	1864 iunie 25	72
1948	Jousseau André	Franța	27 iulie 1894	54
1952	Jensen Christian	Danemarca	Martie 1889	63
1956	Pantchoulidz ew Alexis	Olanda	18 septembrie 1888	67
1960	Williams Lilliam B.	M. Britanie	1895	65
1964	Neckermann Josef	Germania	5 iunie 1912	52
1968	Johnstone Lorna	M. Britanie	4 septembrie 1902	66
1972	Johnstone Lorna	M. Britanie	15 noiembrie 1915	70
1976	Pellegrino Guillermo	Argentina	4 martie 1923	60
1980	Rosca Petre	România	22 octombrie 1922	57
1984	Mc Iver Margaret	Australia	7 august 1933	50
1988	Inoue Kikuko	Japonia	3 decembrie 1924	63
1992	Ramseier Doris	Elveția	18 mai 1939	53
1996	Puccini Fausto	Italia	4 noiembrie 1932	63
2000	Hakanson Ulla	Suedia	9 noiembrie 1937	62
2004	Ikle Silvia	Elveția	12 ianuarie 1949	55
2008	Hoketsu Hiroshi	Japonia	28 martie 1941	67

**CEL MAI TÂNĂR PARTICIPANT
(PE EDIȚII) DRESAJ**

Ediție	Nume	Țara	Data nașterii	Vârstă la JO
1912	Rosenblad Carl	Suedia	25 august 1886	25
1920	von Rosen Hans	Suedia	8 august 1888	32
1924	Stuber Werner	Elveția	27 ianuarie 1900	24
1928	Stuber Werner	Elveția	27 ianuarie 1900	28
1932	Boltenstern Gustaf A.	Suedia	15 mai 1904	28
1936	Pollay Heinz	Germania	4 februarie 1908	28
1948	St Fort Paillard Jean	Franța	4 august 1913	35
1952	Haines Marjorie	SUA	18 noiembrie 1928	23
1956	Lattermann Robert	Austria	25 noiembrie 1930	25
1960	Galvin Patricia	SUA	20 martie 1939	21
1964	Hanson Chrisilot	Canada	12 aprilie 1947	17
1968	Hanson Christilot	Canada	12 aprilie 1947	21
1972	Neale Cynthia	Canada	19 iunie 1952	20
1976	Haagensen Niels	Danemarca	20 mai 1955	21
1980	Ivanov Svetoslav	Bulgaria	16 decembrie 1951	28
1984	Ramseier Daniel	Canada	29 iulie 1963	21
1988	Bernal MariaPaula	SUI	13 octombrie 1971	16
1992	Werth Isabell	Columbia	21 iulie 1969	23
1996	Holstein Heike	Germania	12 octombrie 1971	24
2000	OatleyNist Kristy	Australia	18 iulie 1978	22
2004	MaxTheurer Victoria	Austria	24 octombrie 1985	19
2008	Laura Bechtolsheimer	Danemarca	31 ianuarie 1985	23
	Max Theurer Victoria	Austria	24 octombrie 1985	23

CUPA ROMÂNIEI LA ATELAJE

■ Istvan Janos ANTAL

În zilele de 11-13 iulie 2008 s-a organizat la Satu Mare a III-a etapă a Campionatului Național de Atelaje cu doi cai și ponei, concurs care a purtat denumirea de CUPA ROMÂNIEI.

dispoziție. Până la urmă concursul a fost organizat pe stadionul UNIO din municipiu iar proba de maraton pe un teren viran de 20 de hectare, în apropierea stadionului. După eforturi mari, organizatorii au reușit să amenajeze un parc de obstacole de maraton și o pistă pentru fazele A, D și E care putea să satisfacă orice exigență. Obstacolele de maraton, în mod ingenios, au fost date spre executare la câte un sponsor, fiecare obstacol purtând denumirea firmei sau a instituției respective. (Primăria Municipiului Satu Mare, Gama&Gama, Proges Oradea, Abo Mix Satu Mare, RNP Romsilva, Municipiul Carei și Autoritatea Haptică Națională).

Organizatorii concursului, Autoritatea Haptică Națională și Asociația Crescătorilor și Deținătorilor de Cai Satu Mare, au avut o sarcină deosebit de dificilă, deoarece locația propusă pentru eveniment (fosta fazanerie de la Pădurea Noroieni, care urmează să devină baza haptică a municipiului) din motive organizatorice încă nu le-a stat la

Deși vremea era caniculară, spectatorii sătmăreni au onorat cu prezența toate cele trei zile de concurs. După finalul concursului s-a organizat un alt

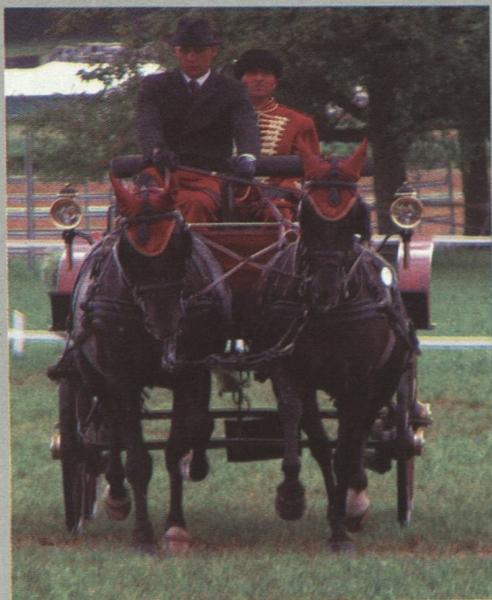
concurs neoficial cu elemente de show – proba Drive & Drive. Concurenții înscriși în probe au avut de executat un număr de obstacole cu conuri cu trăsura după care aceasta trebuia predată secundului iar după alergarea unei lungimi de 100 m concurenții aveau de parcurs același traseu cu un superb automobil SUV Opel pus la dispoziție de sponsorul probei. Succesul a fost total. Pe această cale aducem mulțumiri Ministerului Intreprinderilor Mici și Mijlocii, Turism, Comerț și Profesii Liberales, Consiliului Județean Satu Mare, Primăriei Municipiului și cotidianului Informația Zilei pentru sprijinul acordat la organizarea concursului.

Detalii despre sport: www.atelaje.ro

De la șaretele cu pneuri la succesele internaționale

În zilele de 6-9 august 2008, în localitatea Niederwil din Elveția s-a organizat *Campionatul European neoficial pentru atelaje cu doi cai, Concurs cu denumirea Cupa Dunărea-Alpi. România a fost reprezentată de echipa compusă din Rákóczi Gergő – Clubul Sportiv Drosera Carei (Campion România 2007), Pál Attila – Clubul sportiv HIPOGRIF Joseni-Harghita (Campion România 2005 și 2006) și Bodó Zoltán – Clubul Sportiv LIPICAI-Covasna.*

La acest deosebit de prestigios concurs s-au prezentat un număr de 41 atelaje din Germania, Franța, Italia, Croația, Austria, Polonia, România,

Elveția, Slovacia, Slovenia, Cehia și Ungaria, aceste țări având ca participanți în echipe numeroși foști Campioni Mondiali.

În ziua de joi, 6 august, a avut loc proba de prezentare unde concurentul Rákóczi Gergő a obținut locul III.

Vineri, 7 august, la proba de dresaj Pál Attila a obținut locul 6, Rákóczi Gergő locul 17 iar Bodó Zoltán locul 26.

Sâmbătă, 8 august, la proba de maraton, Pál Attila a obținut locul 7, Rákóczi Gergő locul 10 iar Bodó Zoltán locul 30. Duminică, la proba de obstacole, Pál Attila a obținut locul 17, Rákóczi Gergő locul 22 iar Bodó Zoltán locul 27.

Astfel, rezultatele finale (probele A+B+C) au fost: Pál Attila – locul 8, Rákóczi Gergő – locul 14 iar Bodó Zoltán – locul 28.

După aceste rezultate, la premiarea pe echipe, sportivii noștri au urcat pe

podium pe locul trei, în urma Elveției și Franței.

Ținând cont de faptul că în România acest sport este considerat oficial sub egida Federației Ecvestre Române numai din anul 1989, când multe din atelajele care participau la concursurile din acea vreme erau șarete de serviciu de la CAP-uri sau Circumscripții Sanitare-Veterinare, dotate cu pneuri și hamuri cu lanț, concursurile de azi din România sunt la nivel mondial, sau chiar concurenții noștri pe arenele internaționale lasă în urmă mulți Campioni Mondiali ai anilor anteriori. După ce în anul 1936 la Jocurile Olimpice de la Berlin echipa de călărie-obstacole a României a obținut medalia de argint, azi, dintre toate ramurile sporturilor hipice, cele mai frumoase rezultate internaționale România le are tocmai la conducerea de atelaje.

ZILELE ECVESTRE LA BODOC, COVASNA

■ Text și foto: Ing. Mihail LECHKUN, consilier AHN

Tradiția și dragostea pentru creșterea calului au transformat sărbătoarea anuală a locuitorilor comunei Bodoc din județul Covasna, într-un adevărat festival ecvestru.

Anul acesta „Zilele Bodocului” au devenit „Zilele Ecvestre ale Bodocului”. Evenimentul s-a desfășurat în zilele de 5 și 6 iulie, pe terenul de sport din localitate și a fost organizat de către Primăria comunei în colaborare cu Autoritatea Haptică Națională. Programul pregătit de organizatori a fost o pledoarie pentru creșterea durabilă a calului, a utilizării acestuia la muncă în spiritul tradițiilor locale, dar și pentru una dintre modernele discipline sportive ecvestre îndrăgite în zonă – atelajele. Programul a fost deschis cu expoziția-concurs pentru armăsarii și iepele de reproducție din marea creștere. Al doilea eveniment al zilei a fost dedicat rasei Lipițane, atât de iubite în Ardeal. Organizatorii au invitat să participe la eveniment atât

crescătorii particulari cât și hergheliile de la Sâmbăta de Jos și de la Beclean. Herghelia Sâmbăta de Jos a onorat această invitație. Expoziția-concurs pentru armăsarii și ielele de reproducție aparținând rasei Lipițane a fost un prilej de celebrare a istoriei creșterii rasei Lipițane în România. Dr. Gheorghe Bica, director

al Hergheliei Sâmbăta de Jos între anii '70 și '90, căruia i se datorează în mare parte calitățile actuale ale Lipițanului românesc, a fost invitat să participe în calitate de membru al juriului. Spațiul destinat publicului din jurul terenului a devenit neîncăpător odată cu desfășurarea spectaculoaselor evenimente ecvestre care au

urmat: concursurile de atelaje pentru probele de obstacole, sincron și combinate. Organizatorii au oferit participanților numeroase diplome, cupe, cocarde. Totodată, specialiștii AHN au acordat un important sprijin tehnic în cursul pregătirii și desfășurării întregului eveniment hipic.

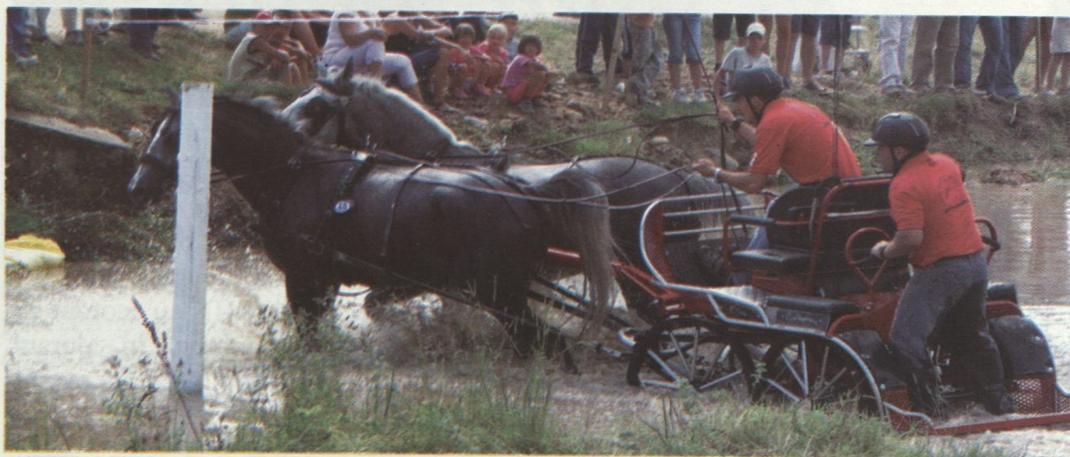

CAMPIONATUL NAȚIONAL DE ATELAJE CU DOI CAI CÂRȚA 2008-08-28

■ Istvan Janos ANTAL

Sat pitoresc pe malul Oltului, ospitalitate specifică zonei, timp frumos de vară, fără căldură toridă și un public inimos compus din secui iubitori de cai, toate acestea combinate cu un număr de 17 atelaje cu doi cai și două atelaje de ponei, au garantat de la început succesul competiției.

Cu toate eforturile depuse de comisia de specialitate, numărul atelajelor de concurs din prima clasă nu reușește să depășească cifra de 20. Și la a patra etapă a Campionatului Național organizată în comuna Harghiteană Cârța, chiar cu cele două atelaje sosite din țara vecină, Ungaria, participarea era cea obișnuită, cu un număr modest de atelaje prezente, dar din punct de vedere calitativ și tehnic la „ani lumină” distanță față de nivelul anilor '80 sau '90. Ședința tehnică de vineri dimineața a început cu un moment festiv, au fost sărbătorii membrii echipei României care în urmă cu trei săptămâni de la Campionatul European din Elveția, s-au întors cu medalia de bronz.

La Cârța cele trei probe oficiale și proba de prezentare au fost câștigate „în șnur” de către concurentul Clubului DROSERĂ din județul Satu Mare, Rákóczi Gergő, campionul anului anterior și membru al selecționatei României. Marele rival, Pál Attila de la Clubul HIPOGRIF, campionul

anilor 2005 și 2006 a lipsit de la această competiție datorită faptului că participarea la trei concursuri internaționale în străinătate și concursurile din țară din cursul verii, l-au determinat pe concurent să-și protejeze caii, optând de data aceasta pentru odihnirea lor. Bodó Zoltán al treilea

membru al selecționatei, după un spectaculos loc doi la proba de dresaj din prima zi, a avut unele probleme la proba de maraton, terminând aici pe locul 10, iar duminică la proba de obstacole a abandonat, astfel la această etapă a Campionatului nu a reușit să adune mai mult de 40 de puncte în concursul pentru titlul de Campion. Diferența relativ mică la punctaj între concurenți dovedește cu unele excepții nivelul ridicat de pregătire a acestora. Spectatorii în număr impresionant au avut parte de trei zile de concurs superbe și evoluții spectaculoase la toate probele. La succesul concursului din punctul de vedere al spectatorilor a contribuit și concursul de gătit mâncăruri tradiționale secuiești la „bogracs” din ziua de sâmbătă.

*Rezultatele detaliate le puteți găsi la:
www.atelaje.ro*

ASPECTE PRIVIND SURSELE DE ENERGIE PENTRU CAII DE ATELAJE

■ *Drd. Ing. Mihail LECHKUN, Consilier AHN*

Scopul principal și imediat al crescătorului este obținerea profitului prin creșterea producției animale, în cazul de față capacitatea energetică pentru tracțiune, în condițiile unor costuri scăzute. Pentru a răspunde acestui obiectiv, alimentația animalelor are un rol esențial, care, în cele mai multe cazuri, participă cu 60-70 % la prețul de cost al produselor zootehnice (Stoica I., 2001). Cabalinele în general, și cu atât mai mult exemplarele crescute pentru competițiile sportive nu fac excepție de la acesta situație. În plus, particularitățile anatomo-fiziologice determină această specie să fie mai pretențioasă la condițiile de hrănire.

Energia este vitală pentru întreaga serie de funcții ale organismului. În cazul cailor destinați competițiilor de atelaje, între cele mai importante funcții vizate sunt contracția musculară, respirația și circulația. Sursele principale de energie pot fi variate, însă cele mai importante sunt cerealele: ovăz, orz, grâu, porumb.

Intensitatea, gradul de efort al antrenamentului, solicitarea specifică pro-

belor din competiții impun până la urmă de cât de multă energie are calul peste nevoile sale de întreținere. Surplusul de energie cerut pentru antrenament și competiție depinde de tipul de efort, viteza, lungimea acestuia, dar și de condiția fizică a calului de individualitatea acestuia, de gradul de infestare cu paraziți precum și de condițiile de temperatură. De exemplu, un cal cu o greutate de 500 kg, care străbate o distanță în alură de

trap ușor într-un timp de două ore, are nevoie de un plus de energie, peste necesarul de întreținere, de aproximativ 5 Mcal energie digestibilă (cu 30% mai mult) în vreme ce același cal care străbate o distanță în alură de pas tot în două ore, necesarul de energie este de numai 2 Mcal (doar cu 12 % mai mult).

Necesarul de întreținere la cabaline, exprimat în unități nutritive ovăz este de 1,1 Un / 100 kg GV (greutate vie). La necesarul de întreținere exprimat în unități nutritive se adaugă un supliment, în funcție de tracțiunea ce trebuie efectuată, în felul următor:

- tracțiune ușoară 2 – 3 UN;
- tracțiune mijlocie 4 – 5 UN;
- tracțiune grea 6 – 7 UN;
- tracțiune foarte grea 8 – 9 UN.

Potrivit sistemului american NRC (National Research Council) un cal adult are nevoie de aproximativ 3,4 Mcal energie digestibilă / 100 kg GV, astfel că un cal care cântărește în jur de 500 kg are nevoie de 16,4 Mcal energie digestibilă pentru întreținere.

Tabelul următor arată necesarul de energie al cailor utilizați la diverse activități (University of Kentucky, Department of Animal Science):

Felul activității	Energ. digest.	Conc. de energ. digest.
Muncă ușoară	21,89 Mcal	1,0 Mcal/lb
Muncă medie	28,69 Mcal	1,2 Mcal/lb
Muncă grea	34,00 Mcal	1,25 Mcal/lb
		(1 lb= 0,455 kg)

Concentratele, surse importante de energie pentru caii care depun efort de mare intensitate

Cerealele au o concentrație mai mare în energie. Fibroasele nu sunt o sursă de energie suficientă pentru caii care depun un efort de mare intensitate. Ei nu pot să consume acest tip de furaje în cantități pe măsura nevoilor, din cauza capacității limitate a tractului lor gastrointestinal. Cu excepția porumbului, în rațiile acestora, concentratele trebuie să aibă o pondere semnificativă.

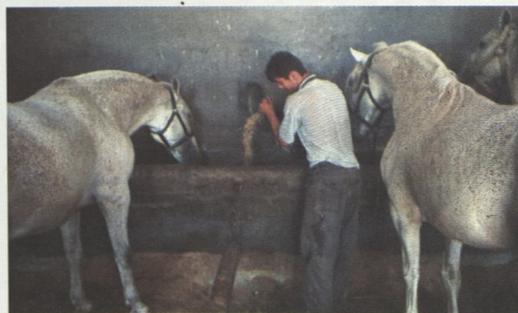
Potrivit specialiștilor de la Universitatea din Kentucky, care au chestionat 65 de antrenori în finalul unui număr de șase competiții, unul singur utiliza porumbul ca sursă principală de energie în rațiile cailor săi.

În România, rațiile cailor folosiți la tracțiuni ușoare cuprind următoarele nutrețuri:

- 10 – 15 kg fibroase, din care 1/2 până la 1/3 paie sau alte grosiere;
- 10 – 15 kg suculete de iarnă (sfeclă, porumb însilozat etc.);
- 1 – 1,5 kg concentrate.

Vara, rația poate fi constituită din nutrețuri verzi în cantitate de până la 50 kg / animal / pe zi.

În cazul tracțiunilor grele, rațiile cailor pot cuprinde:

- 9 – 12 kg fânuri;
- 5 – 12 kg suculete de iarnă;
- 5 – 7 kg concentrate.

De asemenea, în timpul sezonului cald, se pot distribui 20-30 kg nutrețuri verzi completate, în principal, cu nutrețuri concentrate până la acoperirea necesarului. Amestecul de concentrate trebuie să cuprindă ovăz în proporție ridicată, porumb, orz, tărâțe, săruri minerale (Stoica I., Liliana Stoica, 2001).

Grăsimile, surse suplimentare de energie pentru caii de performanță

Utilizarea grăsimilor în rațiile cailor de performanță pare să capete o anumită importanță ca urmare a experienței recente a cercetătorilor și crescătorilor americani în hrănirea cailor de competiție. Din această nouă perspectivă, o hrană cu un conținut mai ridicat de

grăsimi urmărește în principal două obiective:

- determinarea cailor să utilizeze mai eficient depozitele de grăsime,
- adaptarea enzimelor specifice pentru un metabolism mai eficient al grăsimilor.

Grăsimile pot să reprezinte o sursă importantă de energie pentru caii care depun eforturi de lungă durată (e.g. proba de maraton). Este posibil ca acei cai care sunt determinați să consume furaje cu un conținut mai mare de grăsime, să își eficientizeze metabolismul acestui tip de substanțe nutritive. Cercetările nutriționiștilor de la Universitatea din Kentucky au arătat că acei cai care primesc rații cu un conținut mai mare de grăsime au un nivel mai ridicat de glucoză în sânge după un efort intens, în comparație cu acei cai care primesc rații cu un conținut mai scăzut de grăsime. Menținerea nivelului ridicat de glucoză în sânge îmbunătățește performanțele de lungă durată ale cailor de competiție.

BIBLIOGRAFIE

- Burlacu Gh. și colab., 2002 – Ghid pentru alcătuirea rațiilor de hrană la cabaline, IBNA & SIAT, București
- Lawrence L., 1998 – Equine Feeding Management: The How & When of Feeding Horses, University of Kentucky – College of Agriculture
- Pârvu Gh. și colab., 2003 – Tratat de nutriția animalelor, Editura Coral Sanivet, București
- Stoica I., Stoica Liliana, 2001 – Bazele nutriției și alimentației animalelor, Editura Coral Sanivet, București
- Suci T., Moldoveanu Gh., Gligor V., Georgescu Gh., Oțel V., Balaș N., 1975 – Zootehnia României – Cabaline, IV, Editura Academiei, București
- *** Forages for Horses, University of Kentucky - Equine Section, Department of Animal Sciences, 1998 — College of Agriculture
- *** Nutrition of the Performance Horse, University of Kentucky - Equine Section, Department of Animal Sciences, 1998 — College of Agriculture

COMPORTAMENTUL DIGESTIV LA CABALINE

Dr. Anca BOGDAN ■

Selecția cabalinelor în vederea obținerii unor rase și linii cu aptitudini bine diferențiate și exprimate a atins cel mai înalt grad de profesionalism. Exigențele nutriționale ale acestor animale strict specializate sunt pe măsura nivelului selecției, încât hrana tradițională a cabalinelor a devenit prea simplistă și prea rigidă pentru a satisface constant și integral nevoile cailor de rasă. Se impune deci o alimentație rațională, adaptată particularităților digestive ale calului, nivelului productiv și stării fiziologice a acestuia precum și modalităților sale specifice de comportament.

Calul este un ierbivor monogastric al cărui aparat digestiv se caracterizează printr-un stomac redus și un intestin gros foarte dezvoltat. Particularitățile fiziologice ale digestiei la cal se caracterizează printr-o masticăție prelungită și eficientă, un tranzit gastric rapid, o digestie enzimatică scurtă dar intensă în intestinul subțire și o activitate microbiană intensă în intestinul gros, respectiv cecum. Tranzitul digestiv are o durată medie de 36 de ore, în cazul furajelor fibroase și de 26-30 ore în cazul celor măcinate. În stomac, nutrețurile nu întârzie mai mult de o oră, lungimea intestinului subțire este traversată în 50-60 minute, dar în intestinul gros stagnarea durează în jur de 30 ore. În funcție de aceste particularități morfofiziologice se vor întocmi și rațiile zilnice ale cabalinelor, modul de administrare și succesiunea sortimentelor precum și programul de adăpare.

Cabalinele etalează un comportament alimentar propriu, specific, care interesează atât prehensiunea și viteza de consum, cât și preferințele alimentare. Cantitatea de furaje ingerată voluntar de cai depinde în primul rând de volumul de muncă și intensitatea acesteia, dar și de alți factori ca sistemul de creștere, natura sortimentelor furajere, palatabilitatea și modul cum acestea sunt administrate. De exemplu, pentru întreținerea funcțiilor vitale sunt necesare aproximativ două kilograme de substanță uscată pentru fiecare 100 kg greutate vie, iar în perioadele de vârf ale activității sale de producție, calul are

nevoie de 3,0-3,5 kg s.u./100 kg greutate.

Calul realizează prehensiunea cu ajutorul buzelor, a limbii și a incisivilor iar triturarea cu molarii bine dezvoltăți și suficienți de numeroși. Masticăția este temeinică și eficientă, astfel ca toate particulele deglutite au 1,5-2 mm sau chiar mai mici (Meyer și col. 1975; 47). Digestia furajelor fibroase și grosiere este realizată în intestinul gros cu precădere în cecum. Procesele digestive la acest nivel implică participarea microorganismelor, în special a bacteriilor celulozolitice. Având o digestie mai puțin perfectă, calul poate compensa această deficiență printr-un supraconsum, acoperindu-și astfel integral nevoile energetice și plastice.

Calul își consumă rația în alternativa că, hrănirea este lăsată în exclusivitate la latitudinea sa, în 10-12 tainuri mici, repartizate judicios pe parcursul unei zile și a unei treimi din noapte (Doreau, 1978; 21; Ralston, 1984; 54). El are nevoie de un anumit timp pentru a-și consuma hrana, lucru deosebit de important pentru caili întreținuți în adăposturi și în special pentru cei menținuți în boxe individuale. În cazul fânului bunăoară, calul ingeră un kilogram în circa 40 minute, efectuând în această perioadă 3000-3500 de mișcări masticatorii. Pentru consumarea rației de fân în totalitate, calul ar avea nevoie de 6-7 ore pe zi, dar aceste limite sunt destul de vagi, ele variază mult în funcție de calitatea furajului, de duritatea acestuia, de vârsta animalului și posibilitățile sale de a realiza prehensiunea și masticăția (Doreau, 1978;

21). Furajele granulate, cerealele moi, așa cum este ovăzul sau suplimentele furajere sunt ingerate foarte repede, în aproximativ 10 minute, cu 800-1000 de mișcări masticatorii. Această ingestie rapidă prezintă numeroase inconveniente, în primul rând ea poate genera tulburări digestive (colici) prin supraîncărcarea gastrică, iar în al doilea rând ea poate contribui la apariția unor tulburări de comportament. Dacă pe pășune calul consacră ingerării furajelor 65-70% din timpul de pășunat, în boxele individuale această preocupare prezintă 40% în cazul furajelor obișnuite și doar 13% când sunt administrate nutrețuri granulate (Willard și col. 1977, citat de 51; Cromwell-Davis și colab. 1985; 11, 12).

Reducerea rației exclusiv la nutrețuri peletate, lasă animalelor prea mult timp liber, acestea din lipsă de ocupație se plictisesc și dobândesc cu ușurință comportamente viciate sau psihonevroze ca: aerofagia, tocirea dinților, ticul ursului. Pentru prevenirea lor, unii autori (Youket și col. 1985; 64) recomandă creșterea numărului de tainuri pe zi, prelungindu-se astfel durata perioadei de ingerare a furajelor, în timp ce alții (Jackson și col. 1985; citat de 51) consideră că nu cauzele menționate mai sus sunt determinante, ci ambianța foarte umedă și rece din spațiile în care animalele trăiesc.

Doreau (1978; 21) studiind comportamentul alimentar al cailor cărora li s-au administrat în două tainuri la grajd fân și boabe de secară a constatat variații mari ale cantității de furaje ingerate, în funcție de

individ, de anotimp și chiar de la o zi la alta. Coeficientul de variație zilnică a consumului, dependent de individ a avut valori cuprinse între 5,4 și 20,8%. Aceleași limite foarte largi de variație le-a înregistrat și consumul de apă, de la 16 litri la 95 de litri pe zi. Urmărind dinamica nictemerală la caii care au primit furajele *ad libitum*, autorul a stabilit că numărul de tainuri a oscilat între 5 și 18, cu o medie de 11,4 mese pe zi, iar durata medie a ingestiei a fost de 10 ore și 50 de minute, cu limite de variație cuprinse între 6 ore și 40 de minute, respectiv 15 ore și 50 de minute. În afara meselor principale, când animalele consumă cele mai mari cantități de furaje și care reprezintă aproximativ 70% din durata necesară întregii ingeste, s-au observat și mese secundare, de completare, atât ziua cât și noaptea. Inactivitatea, plictiseala, ca și valoarea nutritivă redusă a furajelor au constituit cauze importante, care au determinat creșterea perioadei de ingestie. S-a constatat și un aspect aparent paradoxal, în sensul că animalele au consumat cel mai bine furajele a căror valoare nutritivă, apreciată prin conținutul lor în substanță azotată și celuloză brută a fost mai slabă. Aceasta demonstrează comportamentul monogastric tipic al calului, caracterizat prin creșterea ingestiei când valoarea energetică a rației diminuează. Din cercetările întreprinse s-a observat de asemenea că o parte a ingestiei se desfășoară noaptea, ceea ce diferențiază calul de rumegătoare, la care timpul necesar ingerării furajelor este mult mai mic, comparativ cu rumegarea.

Mesele nocturne la cal au loc între cele trei sau patru cicluri de somn, dar ele ocupă cu precădere timpul animalului în prima parte a nopții și în jurul orei cinci (Ruckebusch și col., 1976; 56).

Calul consumă în mod selectiv furajele, preferințele sale alimentare fiind expres determinate de însușirile lor organoleptice (miros, gust, turgescență). Consumul de sare este însă spontan și adaptat nevoilor organismului. Starea de turgescență a plantelor, diferită în funcție de faza de vegetație a acestora, condiționează în special prehensiunea deoarece buza superioară a calului, cu care face prinderea plantelor, este deosebit de sensibilă, ca și mucoasa bucală, de altfel. Cabalinele consumă cu plăcere plantele tinere, cu masă foliacee bogată, precum și fânul bine conservat, lipsit de plante dure, mucegăite sau alterate. Interesant și inexplicabil totodată este consumul mlădițelor de rășinoase și chiar scoarța unor copaci, care poate determina intoxicații fatale; 1000 g de tisă sau 150 g scoarță de castan pot provoca moartea unui animal.

Calul este foarte sensibil la mirosul pe care-l au plantele și furajele în general. El refuză pulpele de citrice, materiile prime alterate, furajele mucegăite. Caii evită nutrețul murdărit de propriile excremente și acest lucru prezintă importanță practică deosebită, în special pe pășune unde animalele ocolesc zonele astfel poluate exploatând inegal covorul vegetal. Se creează în acest mod zone destul de întinse, unde pășunea este degradată datorită

dejecțiilor care nu permit dezvoltarea decât a plantelor înalte, cu tulpini dure și masă foliacee redusă. În compensație, iarba de pe celelalte parcele este consumată excesiv, existând riscul degradării pășunii prin dispariția gramineelor și proliferarea plantelor slab productive.

Masticația prelungită și susținută face ca furajele să rămână mult timp în cavitatea bucală a calului și din acest motiv el se dovedește foarte pretențios în privința gustului, preferând în general plantele tinere, cu un conținut ridicat de glucide. Calul consumă cu multă plăcere ovăzul și mai puțin orzul, porumbul, grâul sau secara (Haupt, 1982; 34, 35). De asemenea, pulpele de sfeclă, făină de carne sau sânge, făină de lucernă chiar, sunt mai greu acceptate decât borhotul bunăoară, dar acesta trebuie să fie proaspăt când se administrează și cu proprietăți organoleptice nealterate (Hawkes și col. 1985; 32).

Gustul neplăcut al unor ingrediente poate fi mascat utilizând arome sau edulcorante. Este interesant de remarcat faptul că acest animal memorează gustul diferitelor plante sau furaje și încearcă pe cât posibil să le evite. Astfel, calul refuză făina la care s-a adăugat antihelmintice cu miros specific, sau pe pășune nu consumă plante capabile să producă stări toxice acute.

Ținând seama de aceste preferințe este foarte greu de explicat coprofagia întâlnită destul de des la unele cabaline. Mulți autori consideră această tulburare de comportament consecința unor carențe sau a unor tulburări metabolice. Reechilibrarea rației în proteine, săruri minerale, vitamine și asigurarea unui aport suficient de fibroase, poate anula coprofagia (Hintz și Schzver, 1978; 33; Haupt, 1982; 34), așa cum Wolter (1986; 62) a reușit să suprimă acest tip de alotriofagie cu caracter enzootic la caii din Africa, prin menținerea boabelor de orz, timp de o noapte înainte de administrare, în apă. Și totuși, caracterul imitativ al acestui comportament aberant, întâlnit atât la caii adulți, care se plictisesc, cât și la mânji, în special după înțărare, este greu de explicat cel puțin prin prisma cunoștințelor actuale. Calul, animal cu temperament nervos, cu o predispoziție la distonie neurovegetativă, cu predominanță parasimpatică, permanent neliniștit, găsește în hrană alternativa de a-și consuma o parte din energie și timp, șansa de a-și păstra echilibrul fiziologic.

WORLDHORSE WELL-FARE

Un program util pentru România

Info D.P., Fotografii: Claudia RAMBA ■

Organizația WorldHorse Well-Fare, prezidată de Prințesa Ann a Marii Britanii este o organizație de protecție a animalelor care are ca scop ameliorarea condițiilor de viață și de practicare a activităților cu acestea. Finanțată prin donații, organizația are un spectru larg de intervenții în lumea întreagă, îndeosebi în țările unde s-au semnalat nevoi speciale în acest sens. Au fost derulate proiecte importante în Guatemala, Mexico, Zambia etc.

La cererea Ministerului Agriculturii, România este prima țară din Europa care beneficiază de un astfel de program. Meseriile vizate sunt cele pe cale de dispariție sau rămase la un stadiu necorespunzător normelor actuale de practicare. E vorba de potcovărie și curelărie, strâns legate de activitățile cu calul și indispensabile asigurării standardelor de calitate în diversele domenii de activitate cu calul. Împletirea cunoștințelor tradiționale cu cele mai avansate metode și date ale tehnologiei moderne este unul din principiile care stau la baza programului de reabilitare a acestor meserii.

Proiectul prevede o perioadă de implementare de cinci ani. Fiecare curs

e prevăzut pentru zece participanți și doi profesori, desfășurat pe o perioadă de nouă săptămâni, în cadrul a patru module (primul curs de trei săptămâni, urmat de două săptămâni pauză etc.). Cursanții sunt permanent supuși unor teste de calificare iar la finele stagiului

se selecționează unul sau doi absolvenți care vor fi desemnați asistenți cu perspective de a deveni la rândul lor formatori. Printre participanți s-au aflat și persoane care nu au fost niciodată în preajma unui cal și care și-au descoperit abilități nebănuite. La finele celor patru

module, cei care au trecut probele primesc fiecare câte un set de ustensile și echipament profesional.

Organizația Worldhorse Well Fare asigură cazarea, masa și echipamentele necesare pe toată perioada derulării programului. Instructorii, specialiști cu

www.emmatravel.ro

- bilete de avion pentru zboruri interne și internaționale
- curse charte

Bulevardul Banu Manta, Nr. 24, Sector 1, Bucuresti
 Tel./Fax: 021 222 05 25, Mobile: 0724 056 526, 0768 621 449
 E-mail: office@emmatravel.ro, rezervari@emmatravel.ro

EMMATA Travel

EVENIMENTE:
 organizăm conferințe, simpozioane, congrese, întâlniri de afaceri, rapoarte anuale ale marilor companii; târguri și expoziții, misiuni comerciale, convenții, excursii pentru documentare profesională.

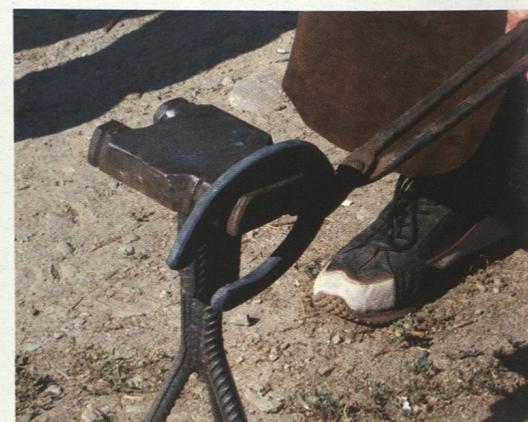
TURISM EXTERN

- vacanțe individuale și de grup
- pachete turistice complete și programe la cerere
- turism de afaceri și tematic
- asigurări de sănătate și carte verde
- croaziere
- cazare în hoteluri în toată lumea la cele mai avantajoase prețuri

TURISM INTERN

- cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul României
- pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri
- servicii de transfer și închirieri auto
- tur de oraș și excursii în țară

www.emmatravel.ro

experiență în materiile predate, provin din rândurile cavaleriei, ale armatei și ale poliției din Marea Britanie.

Cursurile au ca punct de lucru central comuna Șinca Nouă din județul Brașov, de unde sunt organizate cursuri de aplicații pe cai în localitățile învecinate care dispun de efective cabaline (Herghelia Sâmbăta de Jos, Cincu).

*Instructor potcovar: Tom Burch
 Coordonator de proiect: Cătălin Ursache*

POVESTE DE VARĂ

Pe mine mă cheamă David

și de la tata am învățat cum să țin calul

azi, vi-l prezint pe Siglavy Capriola zis SC 22

lui vreau să-i arăt căsuța noastră...

cam mare de statură (1,60 m) SC nu încape pe ușa...

dar curios din fire se uită pe fereastră

și pajiștea o cercetează...

florile doar le miroase...

mereu atent la toate...

și blând, se uită de sus și mă ascultă

la despărțire, parcă ar vrea să mai rămână...

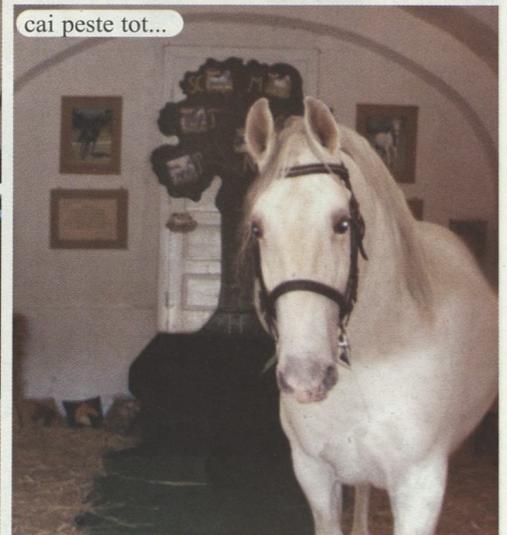
dar mai mult ca orice, îi place să pască...

gata, zice tata, e vremea să mergem la grajd...

în drum ne mai uităm ce e prin galerie...

cai peste tot...

afară am dat peste o arătură, să fie oare iapă ?

hai la culcare!

cred că m-ați păcălit...

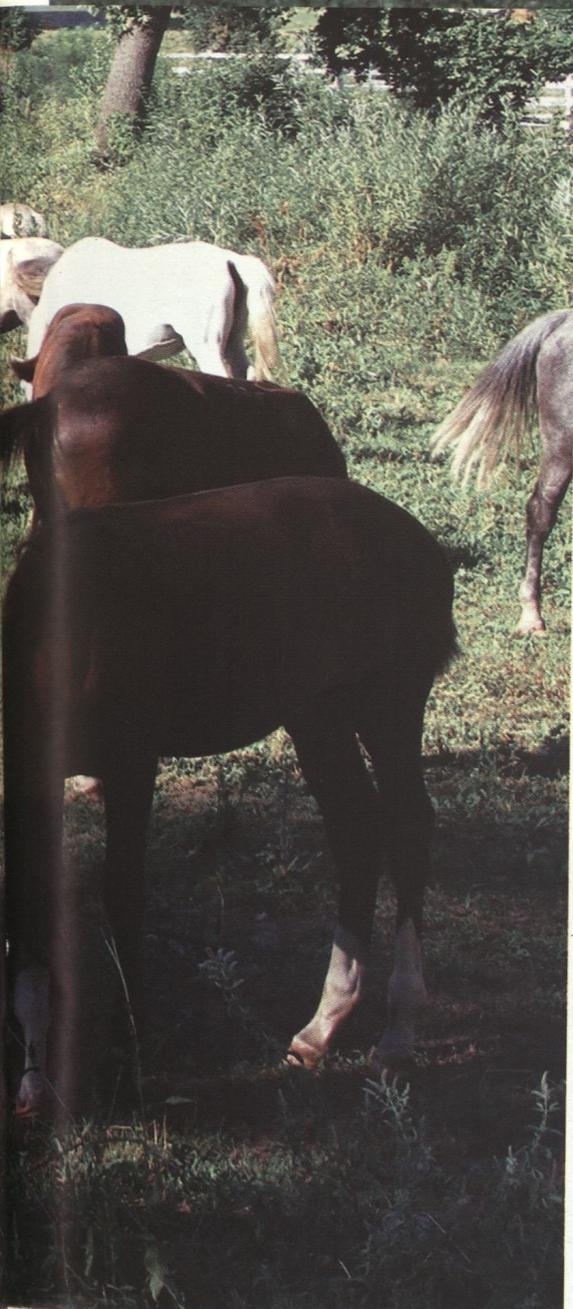
Istorie, Prestigiu și Legendă vie

SÂMBĂȚA DE JOS

■ Doina PIEPER

Cine ajunge să treacă pragul care desparte lumea exterioară de universul calului Lipițan de la Sâmbăta de Jos, descoperă aici un spațiu generos, bine ales și structurat de la începuturi pentru a servi uneia din cele mai nobile îndeletniciri ale omului din timpuri străvechi: creșterea și ameliorarea raselor de cai. Începând cu 1874, Sâmbăta de Jos a devenit cunoscută în lumea întreagă ca leagăn de creștere a calului Lipițan. Documente de tot felul, de la cărți de specialitate, albume și filme o atestă.

Originea rasei

(Fiecare rasă se distinge prin trăsături care îi definesc caracterul iar cultivarea pe linii de sânge a caracteristicilor dorite, presupune un proces îndelungat de selecții și încrucișări, desfășurat de-a lungul mai multor generații)

Rasa Lipițan a fost creată în 1580 de arhiducele Charles II de Habsburg care a ales localitatea Lipița din regiunea Karst pentru a pune bazele unei crescătorii și unei rase de cai ce urma să aducă faimă acestui loc. Calul crescut aici era destinat curților imperiale ale vremii, de unde și denumirea de cal imperial. Era perioada când armata începuse să înlocuiască caii grei cu cei de cavalerie ușoară. Cu timpul, eleganța înăscută și datorată acțiunii înalte a membrilor anterioare ale Lipițanului au făcut din el un cal de paradă și de înaltă școală. Mult timp, hergheliile specializate din imperiul austro-ungar, inclusiv cea de la Sâmbăta de Jos, au furnizat Înaltei Școli Spaniole de Echițăție de la Viena cele mai frumoase exemplare de armăsari albi.

La baza rasei au fost iepele autohtone din Karst încrucișate cu armăsari de rasă spaniolă și italiană. Prin ei a avut loc o primă infuzie de sânge arab, urmată de aportul unor armăsari arabi, printre care Vizir, din proprietatea lui Napoleon. Au urmat infuzii de sânge danez și de pur sânge englez, acesta din urmă fără rezultate strălucite asupra Lipițanului. În decursul mai multor secole au fost

selecționate liniile PLUTO (1765), CONVERSANO (1767), MAESTOSO (1773), FAVORY (1779), NEAPOLITANO (1790), SIGLAVY CAPRIOLA (1810) și TULIPAN (1909). Linia INCITATO (1802) a fost creată în Transilvania, la Beclean.

Meandrele istoriei

Lipițanul a trăit vremuri de glorie dar și de războaie și de pribegii în timpul cărora hergheliile au fost transferate în diverse locuri ale imperiului pentru a fi puse la adăpost de pericolul cotropirilor. Se cunosc mai multe migrații, una din ele fiind cea care a dus la transferul lor în 1874 de la Mezohegyes la Sâmbăta de Jos. Aici clima, relieful și flora de la poalele Carpaților s-au dovedit a fi mai apropiate de cele din Karstul natal, astfel încât descendenții Lipițanilor plecați în pribegie cu 60 de ani în urmă din Karst au putut găsi la Sâmbăta un pământ de azil în care au prosperat și care i-a adoptat.

O altă etapă crucială a fost mutarea în 1913, în ajunul Primului Război Mondial, a întregului efectiv de cai de la Sâmbăta la Babolna, în Ungaria. După ce, prin Tratatul de la Trianon, Transilvania a fost anexată României, statul român a reușit, începând cu 1920, să refacă nucleul hergheliei de la Sâmbăta de Jos, cu trei armăsari rămași prin depozite și 22 de iepe-mame aflate în proprietăți private. Perioada interbelică a

fost însă pentru Herghelia de la Sâmbăta o perioadă benefică care i-a permis să se dezvolte și să devină cea mai mare herghelie de Lipițani din lume. Ea a ajuns la un număr record de cai (800 de capete). Calitativ, prin selecție și impor-

turi au fost înregistrate rezultate corespunzătoare standardelor internaționale. Chiar și după cel de Al Doilea Război Mondial, până în anii 60 când a avut loc o campanie de prigonire a cailor, puterea economică a hergheliei era importantă,

reușind să absoarbă forța de muncă necesară funcționării din întreaga zonă a Țării Făgărașului. Mulți își mai aduc aminte cu nostalgie de vremurile când herghelia reprezenta un pământ al făgăduinței pentru toată regiunea. Vremurile de glorie, când cailor hergheliei primeau premii la concursurile de frumusețe sau sportive au început să apună după 1980. Dar chiar și după această dată, mulți produși proveniți de la Sâmbăta și ajunși în proprietăți private din străinătate s-au remarcat prin performanțe deosebite.

În 1991, Herghelia Sâmbăta de Jos a fost primită în Federația Internațională a Lipițanului. A fost momentul recunoașterii meritelor hergheliei care și-a câștigat un loc de cinste pe harta marilor crescători ai Europei. Un moment de speranță urmat de un lung parcurs al combatanților de la cârma hergheliei. Un tabel, recent înscrispționat pe un perete al spațiului expozițional din herghelie aduce un omagiu celor 19 directori care s-au perindat la conducerea acestei instituții din 1920 până în prezent, asigurându-i perenitatea, de multe ori cu sacri-

ficii greu de imaginat. Anii '90 au fost ani de eforturi și convulsii pentru a menține pe linia de plutire această unitate, devenită o povară prea mare pentru o lume în căutare de identitate. Împrumutând parcă ceva din forța și din caracterul andurant al Lipișanului de care și-au legat destinul, oamenii din preajmă, pușinii care au făcut din meserie o chemare, au reușit să mențină și să amelioreze în sensul dorit ceea ce era mai de preț: patrimoniul de gene transmis de generații, adevărat concentrat de frumusețe și de noblețe. E drept că, în tot acest timp, multe ziduri seculare din patrimoniul imobiliar s-au năruit, în pofida unor încercări de a salva măcar ceva din ele. Astăzi, castelul construit în secolul XVIII de către Baronul Joseph von Brukenthal e închis din cauza degradării avansate. Asemenea unui personaj fantomatic, el continuă să trăiască în povestirile oamenilor din sat, în amintirile celor care vin să viziteze expoziția de fotografii din magazia restaurată prin grija Regiei Naționale a Pădurilor, autoritate tutelară a hergheliilor naționale. Vizitatorii nu lipsesc iar interesul pentru cal se

manifestă în fiecare zi în reacțiile celor care redescoperă pe viu, sau prin intermediul imaginilor, o lume uitată de unii sau neștiută de cei mai tineri, care sunt și cei mai entuziaști descoperitori.

Un lucru e sigur: magia calului nu a încetat să existe, ea se cere doar cultivată, prin toate mijloacele de care dispunem. Sâmbăta e un exemplu de abnegație și

anduranță, în serviciul unui cal european de viță veche și național prin excelență.

Vizitele ghidate se fac zilnic între orele 9 și 16.30. Programarea din timp este necesară pentru prezentări de armăsari, echitație și plimbări călare sau cu trăsura în incintă sau împrejurimi. Telefon: 0268 51 76 86.

ECHITAȚIA NATURALĂ

O REVOLUȚIE BLÂNDĂ ȘI SIGURĂ

■ Doina PIEPER

De câțiva ani încoace, valul echitației numită naturală sau etologică, ca orice curent ce vine să răstoarne idei și practici bine instalate e pe cale să destabilizeze soclul metodelor tradiționale. Aspectul pozitiv al lui este că dă de gândit celor pentru care călăria nu e doar o metodă dată-odată pentru totdeauna, ci o căutare permanentă de soluții destinate să amelioreze relația de cuplu om-cal. Noile metode sunt în definitiv vechi ca și lumea, iar aducerea lor în actualitate ne atenționează că s-a mers prea departe în alterarea și sofisticarea de către om a naturii.

Astăzi, când calul nu mai este doar motor de strictă utilitate, supus și exploatat până la ultima suflare, lumea în care trăim acordă calului alt loc și alte calificative: pe lângă cal de sport, el este din ce în ce mai căutat ca animal de agrement sau chiar de companie.

S-a constatat că, atât pentru performeri, cât și pentru amatorii de agrement ecvestru, aplicarea unor principii ale echitației naturale aduc acel confort,

urmat de satisfacții și rezultate net ameliorate în disciplina practică. De unde interesul crescând pentru această formă de călărie mai relaxantă și mai amicală, care implică un mod de viață la antipodul stresului dovedit nociv.

E greu de spus exact unde s-a născut mișcarea eliberatoare de constrângeri și de harnașamente generatoare de chin pentru cal și călăreț. Desigur undeva în afara cluburilor unde s-a putut constata

că mulți din cei veniți să practice călăria o abandonează după câteva ședințe sau incidente nedorite. Motivul e de găsit de cele mai multe ori în goana după profit cu orice preț, ca obiectiv al activităților de pe spatele cailor. O goană în care rămâne prea puțin loc pentru calitate și care nu rezistă mult în cursa cu timpul.

La orizont, adevărații privilegiați ai vremurilor care se anunță, par a fi cei

pe cale să regăsească alături sau pe cal paradisul uitat din jur, și nu doar un piedestal de autosatisfacție.

Nu e deloc o întâmplare faptul că valul „noilor îmblânzitori” a apărut pe noul continent ca reacție la metodele dure folosite acolo pentru „ruperea” calului, adică aducerea lui la ascultare. În Europa valul s-a deversat rapid și a pătruns până pe teritoriul celor mai fervenți apărători ai echitației clasice și de înaltă școală. La Herghelia Națională de la Cense din Franța au fost formați la noua școală 250 de monitori. Primul Manual de Echitație Etologică bazat pe metoda Pat Parelli nu a întârziat să apară tot de aici. Un alt adept al principiilor naturale, australianul Andy Booth, secondat de cei 5 instructori formați de el, organizează în toată lumea până la 3000 de zile de stagii pe an. Seminarul și “clinics” de tot felul au loc pe această temă, și încet dar sigur, multe din învățăturile încep să prindă rădăcini și să dea roade. Nenumărate sunt mărturiile celor care au obținut rezultate uimitoare în urma acestor cursuri. Gesturi simple dar semnificative care marchează o nouă abordare și o nouă eră : *Calul meu pe care nu îl puteam prinde ca să îi pun căpeșanul, acum vine la mine de cum mă vede și acceptă de bună voie ritualul.* Cercetătoarea Daniele Gossin merge până la a afirma că *echitația milenială 3 trebuie să facă din orice cal un animal fericit în acțiune și din orice*

călăreț un adevărat om de cal. La care mai adaugă un sfat : pe cei care vă spun că iubesc caii întrebați-i dacă și caii îi iubesc și dacă le place să facă ceea ce le cereți.

Ce mai putem face pentru ameliorarea condițiilor de viață a cailor și implicit a calității vieții noastre ? Britanica Marthe Killey-Worthington pledează pentru boxe cu vedere cât mai largă spre exterior și padocuri “în băătăură”, activitate fizică zilnică, varietatea exercițiilor, contacte de tot felul cu congenerii sau alte animale, cu oamenii. hrană naturală, etc.*

Lucrul cu calul în libertate și destinarea lui înainte de încălecarea sunt practici obișnuite în cluburile adepte ale echitației naturale. Începătorii sunt lăsați în manej alături de cai pentru a-i observa, astfel încât apropierea să se

* MARTHE KILLEY-WORTHINGTON

Set de sfaturi adresate celor care doresc să devină educatori în activitățile cu calul

1. *Asigură un MEDIU OPTIMAL de viață elevului-cal, protejat de suferințe fizice și mentale*
2. *Pentru ca atât educatorul elevul cât și educatorul să poată fi atenți : alege LOCUL și MOMENTUL potrivit*
3. *Atât educatorul cât și elevul trebuie să fie motivați : calului să nu îi fie frică de ceva din preajmă și să execute cu plăcere exercițiile prin STIMULI POZITIVI iar educatorul să evite orice atitudini negative.*
4. *Folosirea MESAJELOR vizuale (gesturi, atitudini) și vocale, fără a uita pe cele legate de mediu și om de natură olfactivă, tactilă și gustativă.*
5. *Ținând seama de rapiditatea cu care caii adoptă obiceiurile, faceți totul ca ei să le însușească pe cele bune.*
6. *Caii învață repede când sistemul este bun , puneți la punct un program de exerciții PROGRESIVE care să evite repetarea mecanică a aceluiași exercițiu. Fiți COERENȚI în tot ce faceți.*
7. *Când calul refuză sau nu reușește să își însușească ceva AMELIORAȚI STRATEGIA*
8. *Nu neglijați importanța exercițiilor trecute și prezente și țineți seama de ele în metoda folosită*
9. *Fiți CREATIVI și INOVATORI !*
10. *Dacă simțiți că instruirea cailor vă plictisește schimbați rapid ocupația!*

poată face în mod natural, de cele mai multe ori prin pansaj și gesturi treptate de cunoaștere reciprocă. Cunoașterea calului și a particularităților lui comportamentale este esențială.

Din ce în ce mai mulți sunt susținătorii și practicanții călăriei fără frâu, pe păr (fără șa) și fără potcoave, cu condiția ca aceasta să respecte anumite reguli ce țin de natura calului și a mediului în care se desfășoară. Ca în orice activitate, se semnalează și aici excese periculoase și limite ce pot duce la o înțelegere greșită a acestor practici. Dacă alegerea unui formator sau educator confirmat este importantă, găsirea lui nu e deloc ușoară și pentru a nu dispera, să nu uităm că **cel mai bun educator de la care avem mult de învățat e chiar calul**. Rămâne doar să îi putem acorda și timpul necesar scopului propus.

Diverse aplicații ale echitației naturale

Căutarea unei modalități cât mai naturale de practicare a echitației a dus la formarea mai multor curente de echitație etologică și la diferite aplicații ale ei. Australianul Ken Faulkner de pildă nu se ocupă numai de mentalul calului ci și de biomecanica lui. Michel Henriquet, cunoscut eminent instructor și șef de școală de călărie de la Versailles preferă termenul de echitație *comportamentală* celui de echitație etologică. El consideră că a încăleca înseamnă în primul rând o poziție care

să fie cât mai naturală care înseamnă adaptarea bazinului călărețului la spatelul calului. *Prea mulți călăreți își folosesc doar picioarele și mâinile pentru a conduce calul*, precizează el. În sensul folosirii cât mai puțin a mâinilor și picioarelor, au apărut școli în care se călărește direct pe păr și doar cu o coardă. Adeptul unei astfel de echitații afirmă *că vocea și corpul sunt suficiente pentru a orienta și a cere. Celelalte ajutoare : dârlogii, zăbala, șaua, scărițele nu ar trebui folosite decât în caz de forță majoră sau treceri periculoase. E garanția unei comunicații perfecte cu calul, fără dureri de spate și stress...*

Așa se face că piața harnașamentelor și a produselor de îngrijiri se orientează și ea spre produse cât mai naturale, studiate pentru a jena cât mai puțin. Șaua *barefoot* are avantajul de a se adapta conformației tuturor cailor, nu cântărește decât trei până la cinci kilograme și permite o poziție a călărețului în șa mai adâncă și aproape de spatelul calului. Parelli comercializează cravașa numită *carrot stick*, pentru a preciza că nu e destinată să pedepsească ci să recompenseze. Pentru a călări fără frâu se mai folosește o simplă coardă sau o trăgătoare. Din ce în ce mai folosit este așa numitul *side pull*, sistem de înfrâiere fără zăbală.

În materie de îngrijiri și tratamente naturale, tehnicile blânde fac furori. Metoda asiatică *shiatsu*, veche de 5000 de ani (în japoneză *shi* înseamnă deget iar *atsu* presiune) e din ce în ce mai folosită în tratarea durerilor la cai. Un centru ecvestru din Normandia a lansat un NHH (Natural Holistic Horsemanship) care combină etologia cu shiatsu pentru o comunicare globală cu calul. Ca să nu mai vorbim de tot felul de îngrijiri energetice, de stretching sau comunicare intuitivă. Mulți călăreți au renunțat la potcovitul cailor și folosesc metoda veterinarului german Hiltrud Strasser. Agricultură bio e din ce în ce mai căutată de crescători iar ofertele în produse de fitoterapie, aromaterapie sau complemente alimentare pe bază de substanțe naturale abundă în magazine și pe internet. La noi, putem spune că ele sunt încă la îndemână, și că ar trebui să întâlnim mai mulți cai fericiți!

PORTRET

Marthe Kiley-WORTHINGTON

MKW face parte din generația primilor etologi specializați în cai. Ea este în același timp crescător, cu o lungă experiență în observarea comportamentului animalelor în diferitele medii de viață.

Născută la Londra în 1943, MKW și-a petrecut o bună parte din copilărie în Africa, unde a început să se intereseze în mod serios de cai încă de la vârsta de șapte ani. Primele experiențe și observații de comunicare între om și animal le are în preajma unui ponei din Somalia.

Mai târziu, în Anglia, se angajează în introducerea unei formații profesionale universitare de psihiatrie animală, meserie care nu exista la acea epocă. Și-a dat doctoratul în comunicare animală. În decursul carierei sale, a studiat, de asemenea, comportamentul bovinelor, antilopelor africane și elefanților din țările pe unde a poposit.

Încă din anii '70, MKW se numără printre primii etologi care și-au pus rezultatul studiilor în serviciul crescătorilor, al veterinarilor și al călăreților. Acesta vizează conceperea unui mediu de viață domestic pentru cai, adaptat modului lor de viață natural, în scopul reducerii problemelor comportamentale a acestora.

A creat o crescătorie proprie și o școală de echitație în care și-a putut pune în practică rezultatul cercetărilor. În 1973 a deschis în Sussex, în Anglia prima fermă ecologică, apoi altele în Devon, Insula Mull și în Scoția.

De cinci ani s-a stabilit în Franța, unde a creat un centru de cercetări eco- și etologice, de mare prestigiu. Sesiunile ei de comunicare ecvină se bucură de un număr impresionant de stagiari. La fața locului, folosește pentru studiu mai mulți cai arabi din linia druimghighas, pe care îi crește de mulți ani.

Pe site:

www.eco-etho-recherche.com

NOUTĂȚI SPORTIVE

■ Dr. Anca BOGDAN

Așa cum a început, 2008 este în continuare un an bogat în activități sportive – la toate disciplinele atât pe plan intern cât și extern.

De la ultimul concurs prezentat în revista noastră, cel de 3***, de la Piatra Neamț, echipa națională de obstacole și-a continuat turneele pe terenurile de concurs de la Albena – Bulgaria și apoi la Istanbul – Turcia unde au evoluat alături de concurenți de vază de pe continent.

Pe plan intern pentru generația tânără, copii și juniori, s-a organizat un concurs internațional de sărituri peste obstacole la baza hipică Hermes, din satul de vacanță cu același nume de lângă Slobozia, unde și-au dat întâlnire cei mai buni reprezentanți ai celor două categorii: Alexandru și Norbert Vrânceanu, Cristian Ceaușescu, Ștefan Leonte, Toma Chicu, Claudiu Florișteanu; Nideea Timeea – copii; Bogdan Leonte, Ionuț Bucur; Raul Ilioi – juniori.

Federația ecvestră română este preocupată atât de promovarea sportivilor – călăreți și cai – români dar și de formarea de arbitri cu calificare internațională pentru disciplinele mai noi. Astfel s-a organizat un curs pentru arbitri internaționali de anduranță – curs ce s-a desfășurat la Poana Brașov și a fost condus de dr. Hallvard Sommersteth din Norvegia.

Interesul față de această nouă disciplină, pe care o vom prezenta într-un număr viitor, este evidențiat de numărul mare de cursanți (România, Turcia, Bulgaria, Emiratele Arabe, Irak, Iordania, Finlanda) care au audiat și apoi au fost examinați pentru a trece în categoria arbitri internaționali.

Nu trebuie să uităm desfășurarea „Marelui Premiu” al Bucureștiului la dresaj ce s-a desfășurat pe baza hipică a clubului de Echitație Argointernațional –

de pe Șos. de Centură – care s-a dorit să fie și o repetiție înaintea Campionatelor Balcanice de dresaj.

Alături de probele „Marelui Premiu” – „Sf. Gheorghe” – intermediar I și „free style” (o proba pe muzică) s-au desfășurat și celelalte probe de dresaj – în funcție de nivelul de pregătire a cuplului cal-călăreț. Astfel s-au evidențiat Mădărean Roxana cu Șoc, Alexandra Țârlea cu Cannavaro, Ileana Muică cu Pantera și alții care ne-au încântat cu evoluțiile lor. Nu trebuie uitați copiii și juniorii de la obstacole care au profitat de acest concurs pentru a-și încerca puterile și la dresaj – disciplină care cere multă perseverență și răbdare.

Câștigătorii primelor trei locuri de la Marele Premiu:

Locul I și câștigător la Marele Premiu la dresaj: Alexandrescu Sorin – Siker – C.S.A. Steaua.

Locul II: Răducan Bianca – Micele – C.S. Forestside.

Locul III: Colea Ramona – Destoinic – C.S. Felix Țopescu.

Acești trei călăreți au reprezentat România în săptămâna următoare la Campionatele Balcanice de Dresaj de la Istanbul, într-o splendidă locație hipică, unde s-au întrecut cu sportivi de frunte din Bulgaria, Grecia și Turcia.

Cei trei sportivi de altfel cu un bogat palmares intern și internațional, au obținut un merituos loc 2 în proba pe echipe iar sportivul Alexandrescu Sorin cu Siker s-a clasat pe locul 2 la individual.

Din păcate, România nu a fost reprezentată decât la seniori, neavând echipe sau reprezentanți la categoriile juniori și copii. Poate în anii următori, antrenorii, proprietarii de cluburi sau/și cai să vadă

frumusețea și armonia acestei discipline olimpice, care poate să deschidă „porțile” performanței hipice.

În același week-end s-a desfășurat la Târgu Neamț, în splendidul decor natural al Depozitului de Armăsari Dumbrava, finala Campionatului Național de sărituri peste obstacole pentru copii, juniori, tineret.

Acest concurs, pe lângă decernarea titlurilor de campioni celor mai buni sportivi, s-a dorit să fie și o verificare a nivelului de pregătire a loturilor naționale pentru Campionatele Balcanice de obstacole din 03-06.09.2008 din Bulgaria.

Astfel, la categoria: - copii, locul I Alexandru Vrânceanu – cu Luptător

- juniori „16 ani”

Ceaușescu Cristian – Ruja

- juniori „18 ani”

Bogdan Leonte – Leonte

- tineret

La data încheierii ediției, sportivii români își încearcă forțele și le dorim mult succes.

Tot la data celor două competiții s-a desfășurat la Cârța un concurs de atelaje de doi cai din cadrul Campionatului Național. Trebuie să amintim prezența și evoluțiile de excepție a trei atelaje ce au reprezentat România la două concursuri internaționale din Olanda și Elveția, și anume atelajul Pall Attila din Gheorghieni, atelajul Georgy Racoczi din Carei și Boda Zoltan de la Herghelia Covasna.

A fost o perioadă competițională bogată în evenimente, la toate disciplinele sportului hipic, dar care vor continua cu altele la fel de incitante și interesante în perioada următoare și le urăm tuturor participanților „mult succes!”.

IMPORTANT

Revista **Calulmagazin** găzduiește gratuit anunțuri de mică publicitate pentru: vânzări-cumpărări cai, atelaje, dresaj, transport, echipament.

Numai pentru persoane fizice.
Anunțul d-voastră la e-mail:
calulmagazin@gmail.com
sau la telefon/fax: 021/22.34.111

Pentru anunțurile cu poză tariful este de 20 lei/anunț. Persoanele juridice se adresează redacției pentru mare publicitate sau anunțuri de mică publicitate.

ANUNȚURI VÂNZĂRI

Vând armăsar 5 ani, rasa ardenez, culoare murgă, bině îngrijit și foarte blaând. Pot trimite poze la cerere. Preț negociabil.

Tel: 0744218942

Vând armăsar pur sânge englez, fost cal de curse pe hipodromul din Budapesta. Tatăl său este cel mai bun cal de curse din România. Poate fi folosit pentru agrement sau la filmări, fiind un cal energic și puternic.

Tel: 0722555121

Vând cai rasă frizieni import Olanda. Preț negociabil.

Tel: 0745385352

Antrenamente natural
Ahorsemanship pentru trenori, călăreți și cai.
Antrenamente în stil western sport. www.icranch.hu

Vând mână 2 ani... frumoasă. Pentru detalii contactați-mă! Tel: 0742455783

Vând cai de rasa: lipitan, nonius, anglo-arab, cal de sport maghiar.

Tel: 0723303622

De vânzare iapă sport românesc ideală pentru agrement și școală, vârsta 16 ani, culoare murg, talie 165. Preț bun.

Tel: 0722523527; E-mail drblackhorse@yahoo.com

Vând armăsar lipițan dresat, show în public, poate fi încălecat de începători, caracter excelent. Preț: 3000 ron.

Tel: 0749111565. E-mail dan_ionut87@yahoo.com

CÂȘTIGĂTORII ACESTUI NUMĂR SUNT:

DINU MURADIAN

COSTACHE CONSTANTIN

ADINA LUPU

Revista lansează concursul de fotografie, cu tema „Calul”. Dacă aveți imagini foto pe această temă, puteți să le trimiteți, în format digital, la adresa calulmagazin@gmail.com. Imaginile trimise, tehnic, trebuie să corespundă următoarelor criterii: dimensiune: 22x14 cm, rezoluție: 260 dpi, format: tiff sau jpeg. Fotografii care nu sunt în format digital pot fi trimise și la adresa Str. Pictor Sava Henția, nr. 2, sector 1, București. Cele mai bune fotografii, vor fi publicate în revista noastră. Primii trei autori vor fi premiați astfel: premiu I - abonament 12 luni, premiu II - abonament 6 luni, premiu III - abonament 3 luni. Autorului de pe primul loc i se oferă șansa publicării unui pictorial în paginile revistei noastre. **Nu se primesc poze furate de pe internet sau poze cu rezoluție mică.**

NOU CONCURS

Revista Calul și Editura Tracus Arte lansează un nou concurs. Primim la redacție lucrări literare, schițe, povestiri, romane a căror temă sau personaje sunt CAII. Un juriu format din cunoscute personalități culturale vor decide publicarea acestora sub forma unui volum sau în cadrul unei antologii. Textele se trimit pe adresa redacției: str. Pictor Sava Henția, nr. 2, sector 1, București, în plic sigilat cu mențiunea “Pentru concurs”. Rezultatul concursului se va comunica în luna decembrie 2008.

Cei care doresc să aibă toate numerele revistei apărute până acum pot să facă comenzi cu plata ramburs la numărul de telefon/fax: 021.223.4111 sau e-mail: abonamente@calulmagazin.com

Vând un armăsar de rasa Hanoverana (import), de 3 ani și 7 luni, de culoare neagră și cu înălțime 168 cm, călărit 5 luni, cu mare potențial în performanță. Preț discutabil. Proprietar: Jeni.

Vând iapă de rasa Trakehner (import), 6 ani, culoare murgă, 167 cm înălțime, foarte cuminte și deșteaptă și valoroasă. A participat anul ăsta deja în 6 concursuri și a luat de 4 ori locul întâi în probe de amatori. Acasă sare concursuri 110 cm și obstecole 120 cm. Preț negociabil. Locația București. Tel: 0727277898. E-mail: jeny.luna@gmail.com

ANUNȚURI CUMPĂRĂRI

Cumpar ponei rasa Shetland, cu carnet de sănătate, șei și hamuri pentru aceștia. Tel: 0746.477.893

Cel mai mare magazin de articole de călărie și echitație din Europa Centrală!

Accesați pagina noastră pe internet pentru a intra în magazinul nostru virtual!

Producerea și distribuirea echipamentelor de echitație en-gros și en-detail.

Căutăm distribuitori și redistribuitori!

www.nagylovas.hu

Vorbim limba română!

Sunați la nr. de telefon: +36-70/333-22-83 +36-1/433-4266

Email: info@nagylovas.hu

Web: www.nagylovas.hu

